

Socialstyrelsen

Evaluering af tilsynsreformen

maj 2018

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af
Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Udgivet maj 2018

Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.

Digital isbn: 978-87-93676-14-5

Indhold

Indledning	3
Hovedkonklusioner	5
Konklusioner – Devaluering 1.....	5
Konklusioner – Devaluering 2.....	8
Konklusioner – Devaluering 3.....	8
Konklusioner – Devaluering 4.....	8
Konklusioner – Devaluering 5.....	9
Konklusioner – Devaluering 6.....	10
Devaluering 1: Implementeringen af tilsynsreformen	11
Tilsynets forudsætninger for at implementere reformen	11
Etablering af fem socialtilsyn.....	11
Bemanding og kompetencer i de fem socialtilsyn	12
Tilsynets takster og sagsbehandlingstid	14
Delkonklusion for tilsynets forudsætninger for at implementere tilsynsreformen.....	15
Tilsynets udførelse af tilsynsopgaven	16
Anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg	16
Socialtilsynets anvendelse af sanktioner i det driftsorienterede tilsyn	21
Klagesager	29
Socialtilsynets godkendelse af nye sociale tilbud og plejefamilier	33
Delkonklusion om tilsynets udførelse af tilsynsopgaven.....	35
Devaluering 2: Whistleblowerordningen	38
Karakteristik af whistleblows og socialtilsynets opfølgning på dem	38
Socialtilsynets arbejde med whistleblowerordningen.....	41
Socialtilsynets implementering og vurdering af whistleblowerordningen.....	41
Ændring af anonymitetsbestemmelsen, § 11 i lov om socialtilsyn.....	42
Delkonklusion om whistleblowerordningen	43
Devaluering 3: Tilsynets bidrag til læring og udvikling	44
Undersøgelsens generelle pointer	44
Socialtilsynets bidrag til udvikling og læring i de sociale tilbud og i plejefamilierne.....	45
Delkonklusion om tilsynets bidrag til udvikling og læring i de sociale tilbud og i plejefamilierne	48
Devaluering 4: Udviklingen i kvalitetsbedømmelsen af de sociale tilbud og plejefamilier.....	49
Kvalitetsmodellen og bedømmelsessystematikken.....	49

Bedømmelsessystematikken.....	50
Den generelle udvikling i kvalitetsbedømmelsen	51
Delkonklusion om den generelle udvikling i kvalitetsbedømmelsen	55
Udviklingen i kvalitetsbedømmelsen i de fem socialtilsyn.....	55
Delkonklusion om udviklingen i kvalitetsbedømmelsen i de fem socialtilsyn.....	60
Forskelle i kvalitetsbedømmelsen af sociale tilbud	60
Delkonklusion om forskelle i kvalitetsbedømmelsen af sociale tilbud.....	62
Devaluering 5: Anbragte børn og unges trivsel	63
Generelle pointer fra undersøgelsen.....	63
Skolegang og læring	65
Relationer og netværk	65
Delkonklusion om udviklingen i anbragte børn og unges trivsel, skolegang og læring	66
Devaluering 6: Udvikling i tilbudsstrukturen	67
Udvikling i tilbudsstrukturen fra 2015 til 2017.....	67
De sociale tilbud	67
Antallet af pladser på de sociale tilbud og i plejefamilierne	69
Familieplejeområdet	71
Bilag 1: Forandringsteori for tilsynsreformen	73
Bilag 2: Kvalitetsmodellen	74
Kvalitetsmodellen for sociale tilbud	74
Kvalitetsmodellen for plejefamilier.....	76

Indledning

Denne rapport præsenterer resultaterne af evalueringen af tilsynsreformen.

Lov om socialtilsyn (tilsynsreformen) trådte i kraft 1. januar 2014. I den politiske aftale blev fem målsætninger for tilsynsreformen fremhævet:

- Et mere professionelt og uafhængigt tilsyn
- Fra tilfældige indsatser til systematisk inddragelse af viden
- Borgerne i centrum
- Alle sociale døgntilbud, plejefamilier og ambulante stofmisbrugsbehandlingstilbud skal godkendes
- Bedre styr på økonomien

I forbindelse med den politiske aftale om tilsynsreformen blev det besluttet at gennemføre en evaluering af reformen til brug for den politiske opfølgning. I 2016 udkom en midtvejsevaluering af tilsynsreformen, der dækkede perioden 2014-2015. Nærværende evaluering dækker perioden 2014-2017 og følger samme evalueringsdesign som midtvejsevalueringen i 2016.

Formålet med evalueringen er at tilvejebringe et vidensgrundlag for den aftalte opfølgning til forligskredsen bag tilsynsreformen ved at vurdere, om de centrale formål med reformen er opnået.

Evalueringen består af en række punktnedslag i form af devalueringer. De gennemførte devalueringer er:

1. Implementeringen af tilsynsreformen
2. Whistleblowerordningen
3. Socialtilsynets bidrag til læring og udvikling i tilbuddene
4. Udviklingen i kvaliteten i tilbuddene
5. Trivselsundersøgelse blandt anbragte børn og unge
6. Udviklingen i tilbudsstrukturen

Bilag 1 viser i form af en forandringsteori (idégrundlag) for tilsynsreformen, hvordan de seks devalueringer knytter an til de centrale formål med tilsynsreformen - herunder antagelserne om, hvordan reformen skal styrke kvaliteten i de sociale tilbud og plejefamilierne til gavn for de socialt udsatte borgere.

Devalueringerne er gennemført af Socialstyrelsen (devaluering 1-2, 4 og 6), Ankestyrelsen (devaluering 3) og SFI - Det nationale forskningscenter for velfærd (nu: VIVE) (devaluering 5).

Datagrundlaget for devalueringerne er:

Tabel 1: Datagrundlaget for evalueringen

Devaluering	Foretaget af	Datagrundlag
1	Socialstyrelsen	• Data fra de fem socialtilsyn om deres driftsorienterede tilsyn i 2017 • Oplysninger fra de fem socialtilsyn om personale og takster • Data fra Tilbudsportalen og data fra Socialstyrelsen indhentet via tilsyn.dk om socialtilsynets virke ift. ny-godkendelser, påbud, skærpet tilsyn samt ophør af tilbud/plejefamilier • Stikprøve og gennemgang af 57 påbud til sociale tilbud og 38 påbud til plejefamilier • Data fra Ankestyrelsen om klagesager på socialtilsynsområdet
2	Socialstyrelsen	• Data fra de fem socialtilsyn om whistleblower-henvendelser • Besvarelser fra de fem socialtilsyn af spørgsmål om whistleblowerordningen
3	Ankestyrelsen	• Spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige sociale tilbud og plejefamilier omfattet af tilsynsreformen
4	Socialstyrelsen	• Data fra Tilbudsportalen som basisoplysninger om tilbuddene til brug for analyser af kvalitetsudviklingen • Data fra Socialstyrelsen indhentet via tilsyn.dk om socialtilsynets kvalitetsbedømmelser af de sociale tilbud og plejefamilierne
5	SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (nu: VIVE)	• Spørgeskemaundersøgelse blandt anbragte børn og unge i aldersgrupperne 11, 13, 15 og 17 år
6	Socialstyrelsen	• Data fra Tilbudsportalen om tilbudsstrukturen

Derudover inddrages relevante data fra tidligere stikprøver og undersøgelser gennemført af Socialstyrelsens auditfunktion i forhold til socialtilsynet.

For de data, som stammer fra Tilbudsportalen og data indsamlet via tilsyn.dk gælder, at de fem socialtilsyn har haft mulighed for at validere Socialstyrelsens oplysninger. Det har særligt været nødvendigt i forhold til informationer om ophør af godkendelse, påbud og skærpede tilsyn.

Socialstyrelsen tager forbehold for, at der kan være variation i socialtilsynenes registrerings- og opgørelsespraksis, og at der trods den gennemførte validering kan optræde unøjagtigheder i de opgjorte data.

Nærværende rapport præsenterer resultaterne af evalueringen.

For devaluering 3 og 5 gælder, at de centrale resultater præsenteres i nærværende hovedrapport. Da disse devalueringer er udgivet som selvstændige rapporter, henvises der til de originale rapporter for en detaljeret beskrivelse af resultater og datagrundlag. Evalueringsrapporterne findes på Socialstyrelsens hjemmeside.

Hovedkonklusioner

Konklusionen på baggrund af evalueringen af tilsynsreformen er, at de politiske intentioner med reformen overordnet set er blevet indfriet, og at de centrale elementer i reformen er blevet implementeret.

Der er blevet oprettet fem uafhængige, kommunalt forankrede socialtilsyn, som alle besidder relevante kompetencer inden for jura, økonomi og socialfaglige metoder og tilgange.

Udmøntningen af tilsynet er generelt sket i overensstemmelse med intentionerne i tilsynsreformen. Stort set alle tilbud og plejefamilier har modtaget et tilsynsbesøg i 2017, ligesom de fem socialtilsyn i 2017 har gjort brug af både anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg som led i tilsynsopgaven. Whistleblowerordningen er taget i brug og anvendes i stigende grad. Det giver tilsynet relevante oplysninger fra bl.a. borgere, ansatte og andre informanter, som tilsynet ellers ikke ville have fået, og styrker derfor tilsynet.

Langt de fleste sociale tilbud og plejefamilier er tilfredse med socialtilsynet og oplever at have et godt samarbejde med tilsynet. Videre vurderer de fleste sociale tilbud og plejefamilier, at tilsynet bidrager til udvikling og læring på tilbuddet/i plejefamilien. De fleste tilbud og plejefamilier vurderer desuden, at kvalitetsmodellen er et anvendeligt redskab til at vurdere kvaliteten i deres tilbud, hvilket er en væsentlig forudsætning for, at tilsynet kan bidrage til udvikling og læring.

Evalueringen viser imidlertid også, at der på enkelte områder fortsat er behov for at udvikle praksis – både med henblik på fortsat at styrke en ensartet og systematisk varetagelse af tilsynsopgaven og med henblik på at udvikle kvaliteten i varetagelsen af tilsynsopgaven.

Eksempelvis indikerer resultaterne af evalueringen, at der på en række områder er nogen forskel i tilsynspraksis mellem de fem tilsyn, særligt i forhold til brugen af sanktioner, ligesom resultaterne indikerer, at praksis for inddragelse af oplysninger fra borgerne, især fra børn og unge anbragt i plejefamilier, med fordel kan videreudvikles.

Konklusioner – Devaluering 1

Med oprettelsen af de fem socialtilsyn ved tilsynsreformens ikrafttræden 1. januar 2014 opfyldtes intentionen i den politiske aftale om at skabe et kommunalt, men uafhængigt tilsyn, idet ingen kommune længere fører tilsyn med egne sociale tilbud og plejefamilier.

Devaluering 1 viser, at intentionen om at skabe et stærkt og professionelt tilsyn med kompetencer inden for blandt andet økonomi, jura, socialfaglige metoder er opfyldt. Der er et stort antal ansatte med en uddannelsesbaggrund som socialrådgivere, socialformidlere og pædagoger i de fem socialtilsyn. I alle socialtilsyn er der ansat jurister, som kan bidrage med relevant viden om juridiske forhold, ligesom der i alle socialtilsyn er ansat medarbejdere med indsigt i økonomi.

Devaluering 1 viser, at der i de fem socialtilsyn i den fireårige periode siden reformens ikrafttræden er sket en harmonisering af størrelsen af medarbejderstaben til et ensartet niveau, når antallet af medarbejdere sammenholdes med porteføljen af sociale tilbud og plejefamilier under tilsynet.

Devaluering 1 viser overordnet, at tilsynets udførelse af tilsynsopgaven lever op til intentionerne i tilsynsreformen. På en række områder er der dog fortsat behov for at videreudvikle praksis, blandt andet med henblik på fortsat at styrke en systematisk og ensartet varetagelse af opgaven med at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med tilbuddene:

Tilsynsbesøg

De fem socialtilsyn lever op til intentionen om, at alle tilbud skal have mindst et årligt tilsynsbesøg.

Generelt anvendes anmeldte tilsynsbesøg noget oftere end uanmeldte tilsynsbesøg – og særligt for plejefamilierne anvendes der i mindre omfang uanmeldte tilsynsbesøg. Der er samtidig væsentlige variationer mellem de fem socialtilsyn i fordelingen af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg, og det er Socialstyrelsens vurdering, at der på tværs af de fem socialtilsyn på nuværende tidspunkt ikke er en ensartet praksis for, i hvilket omfang der gennemføres uanmeldte tilsynsbesøg. Det er Socialstyrelsens vurdering, at der er behov for at udvikle en mere fælles praksis for anvendelse af henholdsvis anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg, med henblik på at opnå et mere ensartet tilsyn.

Inddragelse af forskellige typer oplysninger i tilsynet

Intentionen om at sikre, at socialtilsynet i det driftsorienterede tilsyn indhenter oplysninger fra ansatte og borgere i tilbuddet samt fra andre relevante personer, er overordnet set opfyldt.

Devaluering 1 viser således, at de fem socialtilsyn til brug for det driftsorienterede tilsyn indsamler oplysninger fra borgerne, pårørende til borgere samt fra sagsbehandlere i handlekommunerne. Der er dog væsentlige forskelle i praksis mellem de fem socialtilsyn, ligesom praksis for inddragelse af eksempelvis oplysninger fra anbragte børn og unge i plejefamilier vurderes at kunne udvikles yderligere.

Der er bl.a. mellem de fem socialtilsyn væsentlige forskelle i praksis i forhold til inddragelse af oplysninger fra pårørende til borgere på sociale tilbud. I ét af de fem socialtilsyn er der i 2017 indhentet oplysninger fra borgernes pårørende i over halvdelen af de sociale tilbud, mens det i et andet socialtilsyn er sket i mindre end ét ud af ti sociale tilbud.

Videre viser devaluering 1, at borgere på sociale tilbud oftere end børn og unge i plejefamilier høres i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn. På omkring 90 pct. af de sociale tilbud er borgerne således blevet hørt i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn i 2017, mens børnene eller de unge i 54 pct. af plejefamilierne er blevet hørt i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn i 2017. Det skal dog bemærkes, at en række plejefamilier vil have modtaget et tilsyn på et tidspunkt, hvor der ikke er anbragt børn i familien, hvorfor der naturligt ikke kan indhentes oplysninger fra anbragte børn eller unge.

Det er samlet set Socialstyrelsens vurdering, at praksis for inddragelse af oplysninger fra børn og unge, der er anbragt i plejefamilier, med fordel kan videreudvikles af de fem socialtilsyn.

Anvendelse af sanktioner

Med tilsynsreformen blev de fem socialtilsyn tildelt en række formelle sanktionsbeføjelser, der kan iværksættes, hvis tilsynet vurderer, at et tilbud eller en plejefamilie ikke har den fornødne kvalitet. Sanktionsbeføjelserne er et redskab til at udvikle den samlede kvalitet på de sociale tilbud og i plejefamilierne.

Delevaluering 1 viser, at de tildelte sanktionsbeføjelser er taget i anvendelse af alle de fem socialtilsyn. På tværs af de fem socialtilsyn er der en vis forskel i, hvor ofte de tildelte sanktionsbeføjelser anvendes. Der er også forskel på, hvor ofte socialtilsynet anvender sanktioner over for forskellige typer af tilbud - fx er der forskel mellem sociale tilbud og plejefamilier og mellem offentlige tilbud og private tilbud. Generelt er socialtilsynenes anvendelse af sanktioner på tilbudsområdet aftagende over perioden, hvilket kan skyldes, at det i overgangsperioden 2014-15 er lykkedes at få rettet op på de tilbud, der ved reformens ikrafttræden ikke havde den fornødne kvalitet.

Særligt i forhold til anvendelsen af påbud over for sociale tilbud ses der væsentlige forskelle på tværs af de fem socialtilsyn. Når der tages højde for størrelsen af de fem socialtilsyns aktuelle portefølje, er der fx i ét af de fem socialtilsyn mere end fire gange så mange tilbud, der har modtaget et påbud, som i det socialtilsyn med færrest påbud. Disse forskelle kan være et udtryk for, at porteføljerne i den fem socialtilsyn er forskellige, men de kan også være en indikation på, at der mellem de fem socialtilsyn er en uensartet praksis for anvendelsen af påbud.

For plejefamilierne har de fem socialtilsyn generelt været mindre tilbøjelige til at anvende sanktioner. Omfanget er stigende – men stadig lavt – hen over perioden. Stigningen i antallet af iværksatte sanktioner i perioden kan være en indikation på, at det har taget længere tid at løfte kvaliteten på plejefamilieområdet, da der som følge af reformens øgede kvalitetskrav i udgangspunktet kunne forventes en større anvendelse af sanktioner i reformens første år. Socialstyrelsen vil fremadrettet følge udviklingen i antallet af iværksatte sanktioner i tilsynet med plejefamilier med henblik på at vurdere, om niveauet for sanktioner finder et stabilt leje, eller om tendensen fortsat er stigende.

Private tilbud modtager oftere påbud end offentlige tilbud – og i et omfang, som er større end deres andel af det samlede antal tilbud tilsiger. Private tilbud udgør således 43 pct. af alle tilbud, mens 68 pct. af påbuddene er iværksat på private tilbud.

Godkendelse af nye tilbud og plejefamilier

Socialtilsynene har i perioden 2014-17 i alt godkendt 255 tilbud, heraf 58 med vilkår, mens 16 ansøgninger om godkendelse er blevet afvist. I samme periode har tilsynene godkendt 1.701 plejefamilier, heraf 50 med vilkår, mens 226 ansøgninger om godkendelse er blevet afvist.

Også når det kommer til godkendelse af nye tilbud og plejefamilier, er der en vis variation mellem de fem socialtilsyn. I ét tilsyn gives relativt ofte afslag på godkendelse, mens der er relativt få godkendelser med vilkår. I et andet socialtilsyn forholder det sig omvendt. Socialstyrelsen vurderer på den baggrund, at der er potentiale for en mere ensartet praksis på området.

Klager over afgørelser

Socialtilsynets afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen, som tager stilling til, om afgørelsen skal stadfæstes, ændres eller ophæves, eller om afgørelsen skal hjemvises til fornyet behandling i socialtilsynet.

Der er mellem de fem socialtilsyn nogen variation, både i forhold til antallet af afgørelser, der er påklaget til Ankestyrelsen, og i udfaldet af klagerne. Generelt er niveauet af klager dog relativt lavt, hvilket gælder for alle de fem socialtilsyn.

I alle de fem socialtilsyn har mere end halvdelen af klagerne resulteret i, at afgørelsen er blevet stadfæstet af Ankestyrelsen. Andelen af klager, der resulterer i stadfæstelse, varierer mellem 52 pct. og 67 pct.

Konklusioner – Devaluering 2

Devaluering 2 viser, at reformens målsætninger og intentionerne med indførelsen af whistleblowerordningen i vid udstrækning er opfyldt.

Formålet med Whistleblowerordningen var bl.a. at sætte borgeren i centrum og give borgere, medarbejdere, pårørende og andre mulighed for at komme med oplysninger, som tilsynet ellers ikke ville være kommet i besiddelse af.

Devalueringen viser, at whistleblowerordningen bliver brugt, og antallet af henvendelser stiger i takt med, at de fem socialtilsyn udbreder kendskab til ordningerne. Der synes dog at være en udfordring med at få de allersvageste borgere, herunder børn og unge, til at kende og anvende ordningen.

Generelt har de fem socialtilsyn en ensartet praksis i implementeringen af ordningen, og socialtilsynene vurderer, at henvendelser fra whistleblow giver dem oplysninger, de ellers ikke ville have fået.

Samtidig vurderer de fem socialtilsyn en lovændring fra 2016 i forhold til ordningen som positiv. Med lovændringen blev der givet mulighed for, at henvendere kan give helt eller delvist samtykke til, at socialtilsynet må videregive oplysninger om henvendelsen til det relevante tilbud/den relevante plejefamilie. Det styrker ifølge de fem socialtilsyn muligheden for at følge præcist op på henvendelsen, ligesom det ifølge socialtilsynene forbedrer kvaliteten af tilsynet. De fleste henvendelser er dog fortsat anonyme.

Devalueringen indikerer, at implementeringen af lovændringen om anonymitetsbestemmelsen endnu ikke er ensartet på tværs af de fem socialtilsyn – bl.a. er der stor forskel på i hvor stor en andel af henvendelserne, de fem socialtilsyn oplever, at bestemmelsen anvendes. Da lovændringen stadig er relativt ny, kan der forventes en større ensartethed i implementeringen af bestemmelsen i de kommende år, og de fem socialtilsyn arbejder på et fælles NemID-administreret system til at håndtere samtykke.

Konklusioner – Devaluering 3

Ankestyrelsens undersøgelse af de sociale tilbuds og plejefamiliernes erfaringer med socialtilsynet viser, at der generelt er udbredt tilfredshed med samarbejdet. Såvel de sociale tilbud som plejefamilierne oplever i overvejende grad, at socialtilsynet bidrager til udvikling og til at øge kvaliteten i tilbuddet/plejefamilien. Langt de fleste tilbud og plejefamilier, og flere i 2017 end i 2015, vurderer desuden, at kvalitetsmodellen er anvendelig til at vurdere kvaliteten i deres tilbud.

Undersøgelsen viser generelt et forbedret samarbejde i perioden fra midtvejsevalueringen i 2015 til den aktuelle evaluering ved udgangen af 2017.

Undersøgelsen identificerer også en række forhold, hvor der fortsat kan arbejdes med udvikling af socialtilsynets praksis. Undersøgelsen viser blandt andet, at en stor gruppe sociale tilbud og plejefamilier ikke oplever at få anvist konkrete udviklingsmuligheder i forbindelse med tilsynsbesøg. Der er på den baggrund potentiale for at nå ud til en bredere gruppe i den dialogbaserede kvalitetsudvikling.

Konklusioner – Devaluering 4

Socialtilsynets kvalitetsbedømmelse af de sociale tilbud og af plejefamilierne er generelt høj og er steget i perioden fra 2015 til 2017.

Stigningen i socialtilsynenes kvalitetsbedømmelser gælder for alle temaer i kvalitetsmodellen med undtagelse af "De fysiske rammer" på familieplejeområdet, hvor der er sket et lille fald – men til et fortsat højt niveau.

Den generelle stigning i kvalitetsbedømmelsen dækker over, at tre ud af fire tilbud bliver bedømt til at have en højere kvalitet i 2017 sammenlignet med i 2015, mens hvert fjerde tilbud bliver bedømt til at have fået en lavere kvalitet i perioden.

Generelt kan udviklingen tages som indikation på, at de fem socialtilsyn lykkes i dialogen med de sociale tilbud og plejefamilierne om kvalitetsudviklende tiltag. Stigningen i kvalitetsbedømmelserne kan ikke uden forbehold tages som udtryk for en generelt stigende kvalitet i de sociale tilbud og plejefamilierne, men det er en indikation på, at et væsentligt formål med tilsynsreformen bliver indfriet.

Den generelle tendens til en stigende kvalitetsbedømmelse af de sociale tilbud genfindes i hvert af de fem socialtilsyn. Det viser, at kvalitetsbedømmelserne er stigende i hele landet og giver indikation på en rimelig ensartet bedømmelsespraksis på tværs af de fem socialtilsyn.

Der er imidlertid forskel på, hvordan kvalitetsudviklingen ser ud på familieplejeområdet i de fem socialtilsyn, idet der i to socialtilsyn er tale om et mindre fald i den samlede kvalitetsbedømmelse. Der er mellem de fem socialtilsyn også nogen forskel i forhold til, hvor store andele af plejefamilierne, der oplever henholdsvis en stigende, faldende eller uændret kvalitetsbedømmelse over perioden. Det kan ikke ud fra datagrundlaget vurderes, om variationen er udtryk for forskelle i udviklingen af bedømmelsespraksis eller for regionale forskelle i kvaliteten af plejefamilierne.

Særligt for temaet "Målgruppe, Metode og Resultater" i kvalitetsmodellen er der for både sociale tilbud og for plejefamilier en vis variation i bedømmelsespraksis mellem de fem socialtilsyn. Det er også Socialstyrelsens indtryk fra Socialstyrelsens øvrige aktiviteter med fokus på dette tema, at der er potentiale for en mere ensartet bedømmelsespraksis for dette tema.

Generelt bedømmer socialtilsynet, at de sociale tilbud har en høj kvalitet, hvilket gælder på tværs af forskellige tilbudstyper. De forskelle, der ses i kvalitetsbedømmelserne mellem forskellige typer sociale tilbud, er relativt små. Der er en svag tendens til, at private tilbud bedømmes til at have en højere kvalitet end offentlige tilbud. Der er samtidig en svag tendens til, at store tilbud med mange afdelinger og mange pladser bedømmes til at have en lavere kvalitet end de mindre tilbud.

Konklusioner – Devaluering 5

Undersøgelsen Anbragte børn og unges trivsel 2016 viser, at de unge generelt oplever at trives på deres anbringelsessted.

Der er en generel tendens til større trivsel blandt børn og unge anbragt i familiepleje end blandt børn og unge anbragt i døgninstitution og på socialpædagogisk opholdssted, men det kan ifølge undersøgelsen have sammenhæng med, at børn og unge på disse anbringelsestilbud generelt har flere sociale udfordringer. Forskellen i trivsel kan alligevel være et opmærksomhedspunkt for socialtilsynet, blandt andet med fokus på, hvordan institutioner og opholdssteder arbejder med at skabe et fungerende hverdagsliv for børnene/de unge i rammer, der ikke er en familie.

Ser man på skolegang og læring, er der fremgang at spore i forhold til undersøgelsen i tilsynsreformens første år, 2014. Det store flertal af anbragte børn og unge – og relativt flere i 2016

end i 2014 – er glade for at gå i skole, og relativt flere ønsker at tage en videregående uddannelse. Flertallet af de anbragte børn og unge oplever at klare sig godt i skolen.

Det er et opmærksomhedspunkt for socialtilsynet, at hver tredje anbragte angiver, at de i begrænset omfang kan få hjælp til lektierne på anbringelsesstedet.

Fokuserer man på de anbragte børn og unges netværk og relationer, er der nogle negative tendenser i perioden 2014-2016, som socialtilsynet bør være opmærksom på. Der bliver i perioden relativt flere anbragte, der sjældent har besøg af eller besøger venner. Det gælder i 2016 næsten halvdelen af de anbragte børn og unge. Tendensen er særligt udbredt blandt børn og unge anbragt på døgninstitution eller socialpædagogisk opholdssted. Der er samtidig sket et fald i andelen af anbragte, der går til organiserede fritidsaktiviteter mindst en gang om ugen. Det gør godt halvdelen af de anbragte børn og unge i 2016.

Det bør være et opmærksomhedspunkt for socialtilsynet, hvordan anbringelsesstedet relevant støtter det anbragte barn/den anbragte unge i at danne netværk og relationer i et omfang og på en måde, der ligner andre børn og unges hverdag.

Konklusioner – Devaluering 6

Devaluering 6 viser, at der overordnet set ikke er sket markante ændringer af tilbudsstrukturen fra 2015 til 2017, om end der på enkelte områder ses mindre bevægelser.

Generelt har tilbudsstrukturen udvist mindre ændringer, hvis man måler på antallet af tilbud – og større ændringer, hvis man måler på antallet af pladser.

Antallet af sociale tilbud og plejefamilier er steget en smule i perioden fra 2015 til 2017. For de sociale tilbud dækker dette over en ganske betydelig stigning i antallet af udbudte pladser på 21 pct. over blot to år. Der er blandt andet kommet mere end 8.000 ekstra pladser (ekskl. pladser reserveret til egne borgere i aktivitets- og samværstilbud) på de større tilbud med plads til mere end 50 borgere. Socialtilsynene har i den forbindelse oplyst, at stigningen formentlig skyldes, at tilsynene gennem perioden har opfordret de tilbud, der har haft kapacitet til flere pladser end deres eksisterende godkendelse, til at få udvidet deres godkendelse, så den modsvarer deres reelle kapacitet. Dette er gjort for at sikre, at tilbuddet kan udnytte sin reelle kapacitet. Der er således ikke tale om, at der reelt er blevet oprettet ekstra pladser, men at tilbuddenes godkendelser nu i højere grad afspejler den reelle kapacitet.

Der er kommet færre tilbud og pladser på børn- og ungeområdet, hvilket modsvarer af flere tilbud med blandet målgruppe og flere pladser på disse tilbud. Der er samtidig kommet relativt færre af de helt små tilbud, men flere af de mellemstore og store. Denne udvikling er mest tydelig, når man ser på antallet af pladser.

Selvom der er næsten lige mange offentlige og private tilbud, er der langt flere pladser på offentlige tilbud end på private, fordi de offentlige tilbud generelt er større end de private. Der ses dog en udvikling imod en stigende andel af private pladser.

Devaluering 1: Implementeringen af tilsynsreformen

Devaluering 1 belyser implementeringen af tilsynsreformen.

Forandringsteorien for tilsynsreformen (se bilag 1) viser, hvordan implementeringen af det nye socialtilsyn forventes at opfylde de politisk aftalte målsætninger med reformen. Med afsæt i forandringsteorien har devaluering 1 fokus på tilsynets ressourcer og aktiviteter i forhold til at godkende og føre tilsyn med landets sociale tilbud og plejefamilier, herunder hvordan tilsynet anvender de sanktionsmuligheder, der er givet i lov om socialtilsyn.

I afsnittet beskrives:

- Tilsynets forudsætninger for at løfte tilsynsopgaven
- Tilsynets udførelse af tilsynsopgaven

Tilsynets forudsætninger for at implementere reformen

Evalueringen ser på tilsynets ressourcer i forhold til at løfte opgaven. Det drejer sig om etableringen af de fem socialtilsyn og deres myndhedsområde, herunder ønsket om at skabe et uafhængigt tilsyn. Desuden drejer det sig om medarbejdergruppens størrelse og uddannelsesmæssige kompetencer. Endelig drejer det sig om tilsynets økonomiske ressourcer.

Etablering af fem socialtilsyn

En væsentlig præmis for den politiske aftale om tilsynsreformen var ønsket om at samle og professionalisere tilsynet i fem større enheder.

Der er etableret ét socialtilsyn i hver region, som er dækningsområde for hvert socialtilsyn. Socialtilsynet er placeret i fem kommuner.

Tabel 2: Oversigt over de fem kommunale socialtilsyn

Socialtilsyn	Kommune	Hovedsæde
Socialtilsyn Hovedstaden	Frederiksberg Kommune	Frederiksberg
Socialtilsyn Øst	Holbæk Kommune	Holbæk
Socialtilsyn Syd	Faaborg-Midtfyn Kommune	Ringe
Socialtilsyn Midt	Silkeborg Kommune	Silkeborg
Socialtilsyn Nord	Hjørring Kommune	Vrå

Derudover har Socialtilsyn Syd et kontor i Toftlund, mens Socialtilsyn Øst har en egentlig afdeling i Nykøbing Falster. Disse arbejdssteder er oprettet for at imødegå nogle af de udfordringer, der følger af, at de enkelte tilsyn dækker et meget stort geografisk område.

Med etableringen af de fem tilsyn blev formålet om uafhængighed samtidig opfyldt, idet ingen kommuner fører tilsyn med deres egne tilbud. Således er det en del af lovgrundlaget, at:

- Socialtilsynet i Region Syddanmark varetager tilsynsopgaven i Frederiksberg Kommune.
- Socialtilsynet i Region Hovedstaden varetager tilsynsopgaven i Holbæk Kommune.
- Socialtilsynet i Region Sjælland varetager tilsynsopgaven i Hjørring Kommune.
- Socialtilsynet i Region Nordjylland varetager tilsynsopgaven i Silkeborg Kommune.

- Socialtilsynet i Region Midtjylland varetager tilsynsopgaven i Faaborg-Midtfyn Kommune.

Tilsynskommunerne har ansvaret for at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med alle sociale tilbud i regionen. Dette omfatter følgende:

- Plejefamilier (SEL § 66, stk. 1, nr. 1 og 2)
- Private opholdssteder (SEL § 66, stk. 1, nr. 5)
- Døgninstitutioner (SEL § 66, stk. 1, nr. 6)
- Stofmisbrugsbehandling (SEL § 101 og § 101a)
- Midlertidige botilbud til voksne (SEL § 107)
- Længerevarende botilbud til voksne (SEL § 108)
- Krisecentre (SEL § 109)
- Herberg og forsorgshjem (SEL § 110)
- Tilbud i form af hjælp og støtte (SEL § 83-87, 97, 98 og 102)
- Alkoholmisbrugsbehandling (SUL § 141 (offentlig finansiering))

Socialtilsynenes afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen, der som ankeinstans er praksisdannende på området.

I tilknytning til socialtilsynene er der oprettet en national auditfunktion i Socialstyrelsen, der skal følge udførelsen af socialtilsynet i kommunerne og understøtte socialtilsynene med vejledning, redskaber og materialer af relevans for varetagelsen af godkendelses- og tilsynsopgaven.

Socialstyrelsen følger løbende praksis i socialtilsynene og foretager herunder stikprøver.

Understøttelsen af godkendelses- og tilsynsopgaven sker eksempelvis gennem undervisning, tematiserede læringsgrupper og dialogmøder, hvor viden, udfordringer og løsninger deles, ligesom Socialstyrelsen vejleder i forståelsen og anvendelsen af tilsynsredskaber og kvalitetsmodellen.

Socialstyrelsen følger løbende praksis i socialtilsynene, eksempelvis gennem stikprøver, afholdelse af auditforløb samt monitorering af nøgletal vedrørende tilsynenes praksis.

Som led i arbejdet med at styrke en ensartet og systematisk varetagelse af opgaven med at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med tilbuddene, har tilsynene oprettet en række tværgående fora med det formål at drøfte aktuelle problemstillinger samt koordinere og understøtte en ensartet praksis mellem socialtilsynene. Som eksempler på tværgående fora kan nævnes et netværk for socialtilsynenes jurister, netværk for medarbejdere med ansvar for det økonomiske tilsyn samt mellemlidernetværk for de faglige ledere i socialtilsynene.

I nogle af disse fora bidrager Socialstyrelsen med faglige input til og/eller facilitering af drøftelserne. Uenigheder om formål, arbejdsform og fælles retning har for nogle af disse fora betydet, at det på nuværende tidspunkt kun er fire af de fem socialtilsyn, der deltager.

Bemanding og kompetencer i de fem socialtilsyn

En væsentlig forudsætning for at levere et professionelt tilsyn er de medarbejdere, der skal løse opgaven.

Tabel 3 viser antallet af årsværk i de fem socialtilsyn – samlet og hver for sig. Opgørelsen er fordelt på årsværk i henholdsvis ledelsen, staben og blandt tilsynskonsulenterne. Der er i hele

landet 336 årsværk beskæftiget i de fem socialtilsyn, hvoraf tilsynskonsulenterne, som gennemfører tilsynene med de sociale tilbud og plejefamilierne, udgør 261 årsværk.

Størst er Socialtilsyn Syd med i alt 84 årsværk. De fem socialtilsyn har en meget ensartet fordeling af deres årsværk på ledelse, stab og tilsynskonsulenter, hvor mellem 75 pct. (Socialtilsyn Syd) og 80 pct. (Socialtilsyn Midt) er tilsynskonsulenter (procentfordelingen fremgår ikke af tabellen).

For at vurdere antallet af årsværk i socialtilsynet, er det nødvendigt at se på den samlede tilsynsopgave, det vil sige porteføljen af sociale tilbud og plejefamilier, som de fem socialtilsyn hver især skal føre tilsyn med. Derfor indeholder tabel 3 en opgørelse af antallet af tilbud og plejefamilier i socialtilsynet sat i relation til antallet af medarbejdere og tilsynskonsulenter (målt i årsværk). Det fremgår, at de fem socialtilsyn har en meget ensartet portefølje pr. medarbejder. Samlet set for de fem socialtilsyn er der 24 tilbud/plejefamilier pr. årsværk og 31 tilbud/plejefamilier pr. tilsynskonsulent (årsværk).

Tabel 3: Oversigt over medarbejdere (årsværk) i de fem socialtilsyn sat i forhold til antallet af sociale tilbud og plejefamilier i socialtilsynet.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Antal tilbud	303	342	461	373	516	1.995
Antal plejefamilier	1.036	1.439	1.469	1.172	933	6.049
Gennemsnitligt antal tilbud/plejefamilier pr. tilsynskonsulent	33	30	31	31	30	31
Gennemsnitligt antal tilbud/plejefamilier pr. medarbejder	25	24	23	25	24	24
Antal årsværk (afrundet)	53	75	84	63	61	336
- Heraf ledelse	4	4	6	4	5	23
- Heraf stab/administration	8	11	15	10	9	52
- Heraf tilsynskonsulenter	41	60	63	49	48	261
Antal oprindeligt virksomhedsoverførte medarbejdere	18	22	30	28	10	107
Andel virksomhedsoverførte (pct.)	33	29	35	45	16	32

Anm: Opgørelse pr. 31/12 2017. Opgørelserne af årsværk i tabellen af afrundede, hvorfor den samlede sum kan afvige fra delsummer.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn samt beregninger herpå

Som man kan se af tabel 4, er der tale om en harmonisering af medarbejderressourcer mellem de fem socialtilsyn siden midtvejsevalueringen, hvor et enkelt socialtilsyn havde en anderledes portefølje pr. tilsynskonsulent end de fire øvrige tilsyn.

Tabel 4: Antal sociale tilbud og plejefamilier pr. medarbejder i 2017 og 2015 i de fem socialtilsyn

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
2017: Gennemsnitligt antal tilbud/plejefamilier pr. tilsynskonsulent	33	30	31	31	30	31
2015: Gennemsnitligt antal tilbud/plejefamilier pr. tilsynskonsulent	40	29	28	26	27	30

Anm: Opgørelse i 2017: 31/12 2017. Opgørelsesdato i 2015: 31/8 2015 (datoen anvendt i midtvejsevalueringen)

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Tabel 3 viser også, hvor mange af de nuværende medarbejdere, som er oprindeligt virksomhedsoverførte i forbindelse med etableringen af det nye socialtilsyn pr. 1. januar 2014. Socialtilsyn Øst har flest oprindeligt virksomhedsoverførte medarbejdere (45 pct.), Socialtilsyn Hoved-

staden har færrest (16 pct.). Samlet set er andelen faldet fra 39 pct. ved midtvejsevalueringen (31. juni 2015) til 32 pct. ved evalueringen (31. december 2017).

Tabel 5 herunder viser medarbejdernes uddannelsesbaggrund i de fem socialtilsyn.

I den politiske aftale bag tilsynsreformen blev det præciseret, at man ønskede, at de nye socialtilsyn skulle have stærk faglig indsigt i blandt andet økonomi, jura, pædagogik og sociale metoder. Det kan ikke alene ud fra medarbejdernes uddannelse afgøres, hvilke kompetencer der er til stede i tilsynet, men medarbejdernes uddannelsesbaggrund kan give en indikation af kompetencefordelingen.

De klart største medarbejdergrupper er henholdsvis socialrådgivere/socialformidlere og pædagoger – begge faggrupper udgør hver 123 årsværk i det samlede tilsyn. De to store faggrupper kan forventes at repræsentere den fornødne indsigt i pædagogik og sociale metoder.

Der er i alt knap 11 årsværk besat med økonomikonsulenter og knap 16 årsværk besat med jurister i de fem socialtilsyn. Disse faggrupper er i socialtilsynene alene ansat i enten ledelses- eller stabsfunktioner, og deres kompetencer trækkes typisk ind i tilsynet, når der konkret er behov for det. Det bemærkes, at et enkelt af de fem socialtilsyn ikke har økonomikonsulenter ansat, hvorfor indsigten i økonomi repræsenteres af henholdsvis en medarbejder med baggrund som revisor og en medarbejder med akademikerbaggrund.

Tabel 5: Medarbejdernes uddannelsesmæssige baggrund i de fem socialtilsyn (årsværk)

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Antal årsværk i alt	52,7	77,0	84,2	63,0	61,3	338,2
Kontoruddannede	3,4	3,0	6,8	3,7	1,9	18,8
Pædagoger	14,9	27,0	25,7	25,6	29,8	123,0
Socialrådgivere og Socialformidlere	24,0	27,0	39,6	16,5	16,0	123,1
Sundhedsfaglige medarbejdere (sygeplejersker mv.)	2,0	4,0	0,0	2,0	1,0	9,0
Økonomikonsulenter	0,0*	3,0	2,0	3,0	2,9	10,9
Jurister	3,0	4,0	2,0	2,9	4,0	15,9
Andre akademikere (fx cand.scient.pol., cand.mag. etc.)	1,4	9,0	8,2	9,0	5,0	32,6
Andre faggrupper	4,0	0,0	0,0	0,1	0,8	5,0

* I Socialtilsyn Nord har de to medarbejdere, der arbejder med det økonomiske tilsyn, med baggrund som henholdsvis revisor og akademiker. De indgår under kategorien "andre faggrupper"

Anm: Opgørelse pr. 31/12 2017. Opgørelsen er angivet i årsværk. Tallene er afrundede og det samlede antal kan derfor variere fra delsummerne

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Tilsynets takster og sagsbehandlingstid

Socialtilsynets virksomhed er finansieret af dels objektiv finansiering fra kommunerne i tilsynets dækningsområde baseret på kommunernes andel af børn og unge under 17 år, dels takstfinansieret. Taksten er afhængig af tilbuddets størrelse målt på antal pladser.

Tabel 6 herunder viser taksterne for de fem socialtilsyn i henholdsvis 2015 og 2017. Tabellen er opgjort i løbende priser, det vil sige tallene er ikke pristalsregulerede.

Ses der på de generelle tendenser, er taksterne for driftsorienteret tilsyn steget ganske lidt i perioden (knap 2 pct.), hvilket er mindre end den almindelige prisudvikling.

Taksterne for ny-godkendelse er steget en del i perioden (33 pct.). Til gengæld er taksterne for væsentlige ændringer af eksisterende tilbud og skærpet tilsyn faldet væsentligt (henholdsvis 21 pct. og 34 pct.).

Der er visse variationer i taksten mellem de fem socialtilsyn. Generelt er taksterne for et driftsorienteret tilsyn i Socialtilsyn Øst ca. 25 pct. dyrere i 2017 end i Socialtilsyn Hovedstaden. Ved godkendelse af nye tilbud er takstforskellen ca. 70 pct. mellem de samme to tilsyn¹. Forskellene kan bl.a. forklares med de meget forskellige geografiske vilkår for socialtilsynet i Hovedstaden sammenlignet med de øvrige tilsyn.

Tabel 6: Takster i de fem socialtilsyn, 2015 og 2017

	Nord		Midt		Syd		Øst		Hst		Gennemsnit	
	2015	2017	2015	2017	2015	2017	2015	2017	2015	2017	2015	2017
<i>Tilsyn med tilbud</i>												
0-7 pladser	34.245	33.978	33.613	30.593	31.513	31.576	31.573	36.486	28.378	29.287	31.864	32.384
8-24 pladser	41.094	40.774	40.336	36.712	37.815	37.891	37.888	43.784	34.054	35.144	38.237	38.861
25-49 pladser	68.490	67.956	67.227	61.186	63.025	63.152	63.147	72.973	56.756	58.574	63.729	64.768
50+ pladser	102.734	101.934	100.840	91.779	94.538	94.728	94.720	109.459	85.134	87.861	95.593	97.152
<i>Godkendelse af nyt tilbud</i>												
0-7 pladser	16.882	27.076	16.209	18.730	19.922	19.717	21.329	39.896	22.876	23.598	19.444	25.803
8-24 pladser	20.258	32.491	19.451	22.476	23.907	23.660	25.594	47.875	27.451	28.318	23.332	30.964
25-49 pladser	33.763	54.152	32.418	37.460	39.845	39.433	42.657	79.792	45.752	47.196	38.887	51.607
50+ pladser	50.645	81.228	48.627	56.190	59.767	59.150	63.986	119.668	68.628	70.794	58.331	77.406
<i>Væsentlig ændring af eksisterende tilbud</i>												
0-7 pladser	8.441	9.476	8.104	6.222	9.961	6.547	10.664	8.702	11.438	7.413	9.722	7.672
8-24 pladser	10.129	11.371	9.725	7.467	11.953	7.856	12.797	10.442	13.726	8.896	11.666	9.206
25-49 pladser	16.882	18.952	16.209	12.445	19.922	13.093	21.329	17.404	22.876	14.826	19.444	15.344
50+ pladser	25.322	28.428	24.313	18.667	29.883	19.640	31.993	26.106	34.314	22.240	29.165	23.016
<i>Skærpet tilsyn</i>												
0-7 pladser	8.561	3.397	8.403	3.059	7.878	7.894	7.893	9.122	7.094	2.929	7.966	5.280
8-24 pladser	10.273	4.077	10.084	3.671	9.454	9.473	9.472	10.946	8.513	3.514	9.559	6.336
25-49 pladser	17.122	6.795	16.807	6.119	15.756	15.788	15.787	18.243	14.189	5.857	15.932	10.560
50+ pladser	25.684	10.193	25.210	9.178	23.634	23.682	23.680	27.365	21.283	8.786	23.898	15.841

Anm: Årstakster

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Delkonklusion for tilsynets forudsætninger for at implementere tilsynsreformen

Med oprettelsen af de fem socialtilsyn ved tilsynsreformens ikrafttræden 1. januar 2014 opfyldtes intentionen i den politiske aftale om at skabe et kommunalt, men uafhængigt tilsyn, idet ingen kommune længere fører tilsyn med egne sociale tilbud og plejefamilier.

Devaluering 1 viser derudover, at intentionen om at skabe et stærkt og professionelt tilsyn med kompetencer inden for blandt andet økonomi, jura, socialfaglige metoder er opfyldt. Der er således et stort antal ansatte med en uddannelsesbaggrund som socialrådgivere, socialformidlere og pædagoger i de fem socialtilsyn. I alle socialtilsyn er der derudover ansat jurister, som

¹ Socialtilsyn Øst gør opmærksom på, at de har foretaget en budgetanalyse, hvor konklusionen var, at taksterne i 2015 var for lave i Socialtilsyn Øst i forhold til de opgaver, der skulle løses. På den baggrund opstod et underskud, som skulle indhentes i 2017 og 2018. Taksterne er i Socialtilsyn Øst reduceret med knap 1 pct. fra 2017 til 2018 målt i faste priser, og den objektive finansiering er reduceret med lidt over 5 pct. målt i faste priser, og der forventes alt andet lige en yderligere reduktion i 2019 på 3 mio. kr. svarende til 6 pct.

kan bidrage med relevant viden om juridiske forhold, ligesom der i alle socialtilsyn er ansat medarbejdere med indsigt i økonomi.

Devaluering 1 viser desuden, at der i de fem socialtilsyn i den fireårige periode siden reformens ikrafttræden er sket en harmonisering af størrelsen af medarbejderstaben til et ensartet niveau, når antallet af medarbejdere sammenholdes med porteføljen af sociale tilbud og plejefamilier under tilsynet.

Tilsynets udførelse af tilsynsopgaven

I dette afsnit undersøges, hvordan de fem socialtilsyn udfører tilsynsopgaven i forhold til driftsorienteret tilsyn, ny-godkendelser og iværksættelse af sanktioner over for tilbud, som socialtilsynet vurderer ikke har den fornødne kvalitet.

Anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg

Det fremgår af lov om socialtilsyn, at socialtilsynet skal føre et driftsorienteret tilsyn med de sociale tilbud og plejefamilier, som er godkendt. Formålet er at sikre, at tilbudde-
ne/plejefamilierne fortsat har den fornødne kvalitet og lever op til betingelserne for godkendelse.

Som led i det driftsorienterede tilsyn skal alle sociale tilbud og plejefamilier omfattet af tilsynet, jf. § 7 stk. 3 i lov om socialtilsyn, have mindst ét årligt tilsynsbesøg.

Tabel 7 viser, hvor mange aktive sociale tilbud, der hører under de fem socialtilsyn pr. 31. december 2017. Af tabellen fremgår også, hvor mange af disse tilbud, der har modtaget et tilsyn i løbet af 2017.

Alle tilbud under socialtilsynet har i 2017 modtaget minimum et tilsynsbesøg, og lovgivers intentioner om minimum et årligt tilsynsbesøg er dermed opfyldt.

Tabel 7: Socialtilsynets lovpligtige årlige tilsyn med de sociale tilbud

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Antal tilbud i alt	303	342	461	373	516	1.995
Antal tilbud, der har haft tilsynsbesøg i 2017	303	342	461	373	516	1.985
Antal tilbud, der ikke har modtaget et tilsynsbesøg i 2017	0	0	0	0	0	0

Anm: Opgørelse for 2017

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Tabel 8 viser et tilsvarende overblik for plejefamilierne i de fem socialtilsyn. Også her gælder, at socialtilsynene generelt lever op til intentionerne i lov om socialtilsyn, idet kun 7 plejefamilier ud af i alt 6.049 ikke har haft et tilsynsbesøg i 2017².

² Der er ifølge socialtilsyn Øst tale om plejefamilier, der ansøgte om ny-godkendelse i slutningen af 2016. Socialtilsyn Øst behandlede ansøgningerne om ny-godkendelse i 2016, og gennemførte her et tilsynsbesøg, men den endelige godkendelse forelå først i 2017. Socialtilsyn Øst har derfor ikke gennemført tilsynsbesøg i 2017, da plejefamilier optræder som ny-godkendte i 2017.

Tabel 8: Socialtilsynets lovpligtige årlige tilsyn med plejefamilierne

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Antal plejefamilier i alt	1.036	1.439	1.469	1.172	933	6.049
Antal plejefamilier, der har haft tilsynsbesøg i 2017	1.036	1.439	1.469	1.165	933	6.042
Antal plejefamilier, der ikke har modtaget et tilsynsbesøg i 2017	0	0	0	7	0	7

Anm: Opgørelse for 2017

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

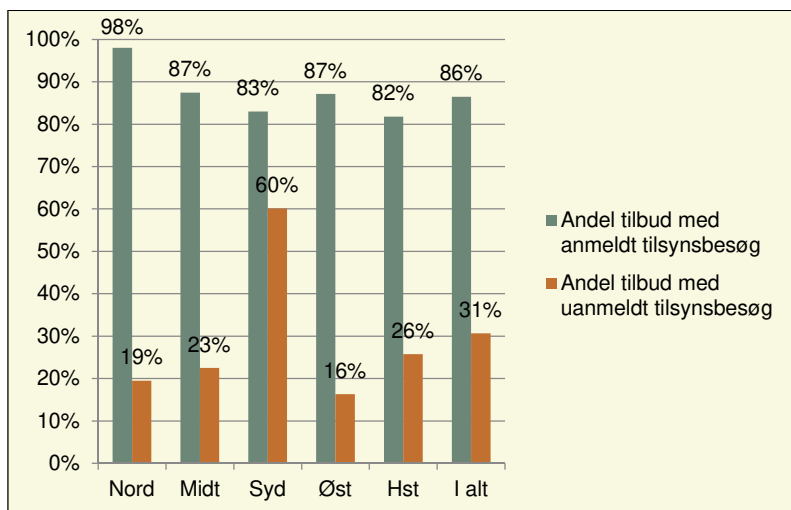
Socialtilsynet har mulighed for at gennemføre både anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg.

Figur 1 herunder viser, i hvilken udstrækning de fem socialtilsyn i 2017 gjorde brug af henholdsvis anmeldte og uanmeldte tilsyn over for de sociale tilbud. Figuren viser, hvilken andel af de tilbud, der var aktive pr. 31/12 2017, som i årets løb havde haft henholdsvis mindst ét anmeldt og mindst ét uanmeldt tilsynsbesøg.

Alle de fem socialtilsyn gennemførte i 2017 både anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg og lever dermed op til intentionerne i lov om socialtilsyn. Det fremgår videre, at de fem socialtilsyn i noget videre omfang anvender anmeldte end uanmeldte tilsynsbesøg over for de sociale tilbud – i alt 87 pct. af tilbuddene fik i 2017 et anmeldt tilsynsbesøg, mens 31 pct. fik et uanmeldt tilsynsbesøg.

Der er en vis variation mellem de fem socialtilsyn, hvor særligt Socialtilsyn Syd gennemfører mange uanmeldte tilsynsbesøg (60 pct. af tilbuddene). Socialtilsyn Øst gennemfører færrest uanmeldte tilsynsbesøg (16 pct. af tilbuddene).

Figur 1: Socialtilsynets brug af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg ved de sociale tilbud

Anm: Opgørelse for 2017

Kilde: Beregninger på data fra de fem socialtilsyn

Socialstyrelsen har til brug for evalueringen undersøgt, om der er forskel i hvilke typer tilbud, der modtager henholdsvis anmeldt og uanmeldt tilsyn (ikke vist i figur 1). Det er undersøgt, om der er forskel i tilsynenes praksis alt efter:

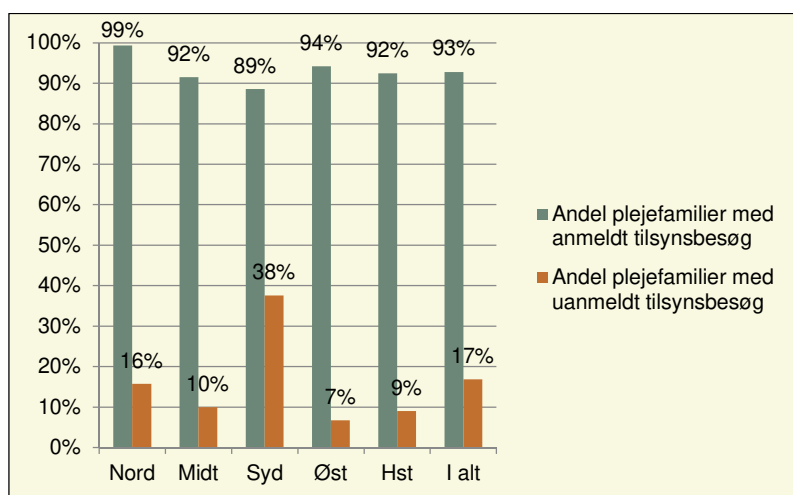
- om tilbuddene er private eller offentlige

- om tilbuddene har med borgere på børn- og ungeområdet, voksenområdet eller begge områder at gøre
- tilbuddenes størrelse vurderet på henholdsvis antallet af afdelinger og antallet af pladser

Der er ikke nævneværdige forskelle i forhold til tilsynets brug af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg over for de nævnte typer tilbud.

Figur 2 viser de fem socialtilsyns anvendelse af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg for plejefamilier. På tværs af de fem socialtilsyn har 93 pct. af plejefamilierne i 2017 haft et anmeldt tilsynsbesøg. 17 pct. har haft et uanmeldt tilsynsbesøg. Også for plejefamilier gælder, at Socialtilsyn Syd er det tilsyn, der i størst grad (38 pct. af plejefamilierne) anvender uanmeldte tilsynsbesøg, mens Socialtilsyn Øst har færrest uanmeldte tilsynsbesøg (7 pct.).

Figur 2: Socialtilsynets brug af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg ved plejefamilierne

Anm: Opgørelse for 2017

Kilde: Beregninger på data fra de fem socialtilsyn

Indsamling af oplysninger

Som led i det driftsorienterede tilsyn kan socialtilsynet indsamle oplysninger og erfaringer fra henholdsvis

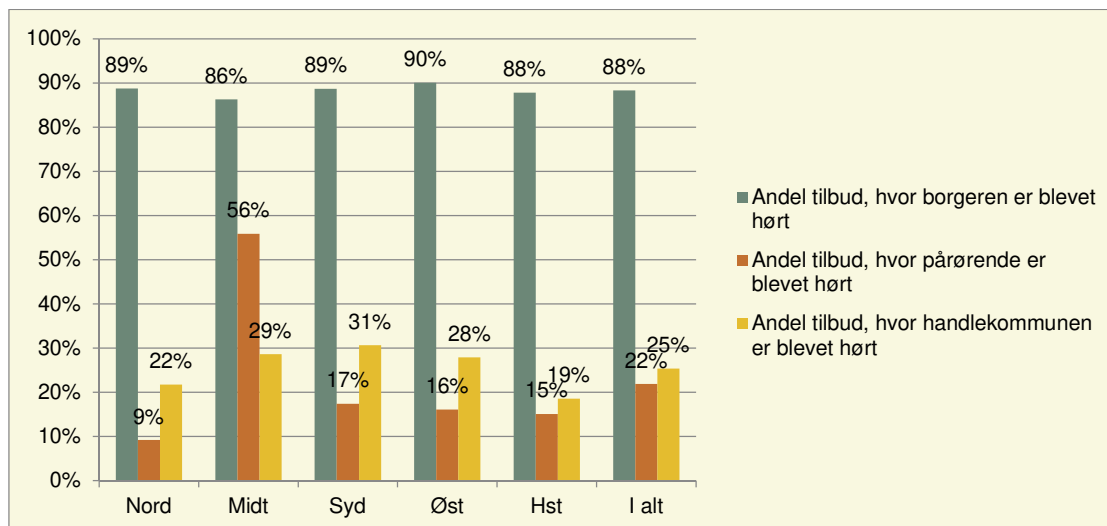
- Borgere på tilbuddet
- Pårørende til borgere på tilbuddet
- Handlekommuner (sagsbehandlere) for borgere på tilbuddet

Figur 3 herunder viser, i hvilken udstrækning de fem socialtilsyn har dokumenteret at indhente de tre typer oplysninger i det driftsorienterede tilsyn. De reelle tal kan være højere end det i figuren angivne, eftersom der ifølge de fem socialtilsyn kan være forskel på registreringspraksis for denne type oplysninger blandt tilsynskonsulenterne.

På tværs af de fem socialtilsyn er borgere i løbet af 2017 blevet hørt i forbindelse med tilsyn i 88 pct. af de aktive tilbud. Pårørende er blevet hørt i 22 pct. af tilbuddene, og handlekommuner er blevet hørt i hvert fjerde (25 pct.) af tilbuddene.

Der er en vis variation i tilsynenes praksis, fx har Socialtilsyn Midt i 2017 markant oftere end de øvrige socialtilsyn hørt pårørende i forbindelse med tilsyn (56 pct. af de aktive tilbud).

Figur 3: Socialtilsynets brug af borgere, pårørende og handlekommuner som informanter i tilsynet med de sociale tilbud

Anm: Opgørelse for 2017

Kilde: Beregninger på data fra de fem socialtilsyn

Tabel 9 herunder sammenholder informationerne fra figur 3, så man kan se, i hvor stor en andel af tilbuddene socialtilsynet har indsamlet informationer fra henholdsvis borgere, pårørende og handlekommuner i 2017. I langt de fleste tilfælde (82 pct. af de aktive tilbud), er der indsamlet informationer fra mindst én af de tre informanttyper. I knap hver tiende aktive sociale tilbud (9 pct.) er der i 2017 ikke indhentet oplysninger fra nogen af de tre informanttyper.

Generelt er praksis nogenlunde ensartet på tværs af de fem socialtilsyn. Der er en lille tendens til, at der oftere er indhentet oplysninger fra alle tre informanttyper for tilbud på børn og ungeområdet end på voksenområdet. Samtidig er der i noget større grad end for øvrige tilbud indhentet oplysninger fra alle tre informanttyper i de meget store tilbud med mere end 10 afdelinger – denne tendens skal dog ses i lyset af, at der generelt er ganske få af disse tilbud (15 tilbud), og at andelen derfor er meget følsomme over for ændringer blandt blot nogle få tilbud.

Tabel 9: Socialtilsynets brug af datakilder i tilsynet med sociale tilbud (andel i pct.)

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Andel tilbud, hvor alle tre parter er hørt	4	18	9	8	6	9
Andel, hvor mindst én part er hørt	88	75	82	84	83	82
Andel, hvor ingen parter er hørt	8	8	8	8	11	9

Anm: Opgørelse for 2017. Tallene i tabellen er afrundede og summerer derfor ikke nødvendigvis til præcis 100.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

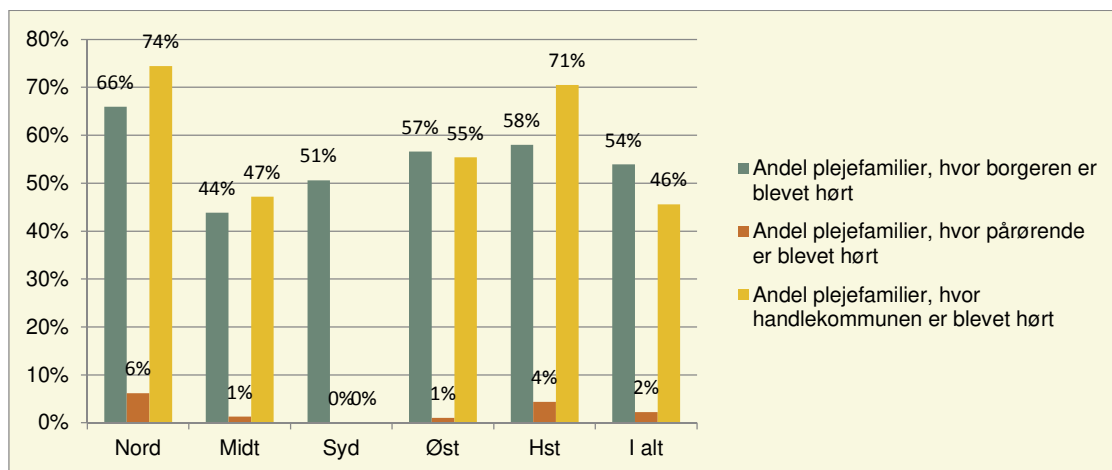
Af figur 4 ser man, hvordan socialtilsynene har dokumenteret at indsamle oplysninger blandt de tre informanttyper i tilsynet med plejefamilier. På tværs af de fem socialtilsyn er barnet/børnene i 2017 blevet hørt i 54 pct. af plejefamilierne. Pårørende – det vil typisk sige børnenes biologiske forældre – er blevet hørt i 2 pct. af de aktive plejefamilier, og handlekommunen (sagsbehandler) er blevet hørt i 46 pct. af plejefamilierne.

Socialtilsynene gør i den forbindelse opmærksom på, at der er en række plejefamilier, som ikke aktuelt har børn/unge i pleje, og hvor det derfor ikke er muligt at interviewe anbragte børn.

Også på familieplejeområdet gælder, at der er en vis variation mellem de fem socialtilsyn i deres brug af informanttyper.

Socialtilsyn Nord har indhentet oplysninger fra handlekommuner i tre ud af fire tilsyn i 2017 (74 pct.), mens det gælder under halvdelen af plejefamilierne i Socialtilsyn Midt. Socialtilsyn Syd har slet ikke registreret indsamling af oplysninger blandt pårørende eller handlekommuner i tilsynet med plejefamilier.

Figur 4: Socialtilsynets brug af borgere, pårørende og handlekommuner som informanter i tilsynet med plejefamilierne

Anm: Opgørelse for 2017

Kilde: Beregninger på data fra de fem socialtilsyn

Som det fremgår af tabel 10, er det generelt meget få plejefamilier (1 pct.), hvor der i 2017 er indsamlet oplysninger fra alle tre informanttyper i forbindelse med tilsyn i 2017. I knap hver tredje plejefamilie (31 pct.) er det ikke dokumenteret, at der er indsamlet oplysninger fra nogen af de tre informanttyper. Tallet trækkes dog noget op af Socialtilsyn Syd, der angiver registreringspraksis blandt tilsynskonsulenterne som årsag til den manglende dokumentation af indhentning af oplysninger fra informanterne.

Tabel 10: Socialtilsynets brug af datakilder i tilsynet med plejefamilier (andele i pct.)

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Andel plejefamilier, hvor alle tre parter er hørt	2	0	0	0	1	1
Andel, hvor mindst én part er hørt	79	66	51	76	80	68
Andel, hvor ingen parter er hørt	19	34	49	24	19	31

Anm: Opgørelse for 2017. Tallene i tabellen er afrundede og summerer derfor ikke nødvendigvis til præcis 100

Kilde: Beregninger på data fra de fem socialtilsyn

Socialstyrelsen gennemførte i 2017 en stikprøve baseret på 100 tilsynsrapporter. Stikprøven havde fokus på inddragelse af oplysninger fra borgerne i det driftsorienterede tilsyn og mere specifikt på, i hvilken grad oplysninger fra børn og unge i alderen 5-18 år inddrages i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn og tillægges betydning i tilsynets vurdering af tilbuddets kvalitet inden for temaet "Selvstændighed og relationer" i kvalitetsmodellen for socialtilsynet. I stikprøven indgik alene tilbud og plejefamilier, der på tidspunktet for det seneste tilsynsbesøg havde børn eller unge anbragt eller i aflastning.

Stikprøven viste, at socialtilsynets vurdering af de anbragte børn og unges selvstændighed og relationer (det vil sige vurderingen af tema 2 i kvalitetsmodellen) i 64 pct. af tilsynsrapporterne var baseret på oplysninger fra de anbragte børn. Det betyder også, at tilsynets vurdering af de anbragte børn og unges selvstændighed og relationer i 36 pct. af de analyserede tilsynsrapporter ikke var baseret på oplysninger fra børnene selv.

Stikprøven viste, at det især var på plejefamilieområdet, at tilsynets vurderinger af børnenes og de unges selvstændighed og relationer ikke var baseret på oplysninger fra de anbragte børn og unge. I 64 pct. af de undersøgte tilsynsrapporter på plejefamilieområdet var vurderingen af børnene og de unges selvstændighed og relationer ikke baseret på oplysninger fra børnene eller de unge.

I forhold til socialtilsynets samlede vurdering af kvaliteten (det vil sige vurderingen af alle syv temaer i kvalitetsmodellen) viste stikprøven, at oplysninger fra børnene og de unge var blevet inddraget i vurderingen i 87 pct. af tilsynsrapporterne. Det betyder omvendt, at der i 13 pct. af tilsynsrapporterne ikke indgik nogen former for oplysninger fra de anbragte børn og unge i tilsynets vurdering af kvaliteten af tilbuddet.

Stikprøvens resultater har givet anledning til, at Socialstyrelsen har iværksat faglig vejledning til socialtilsynene i forhold til den videre udvikling af praksis for tilsynet med tilbud og plejefamilier. Som led i den faglige vejledning er Socialstyrelsen aktuelt i samarbejde med de fem socialtilsyn blandt andet i gang med at udvikle relevante metoder til inddragelse af oplysninger fra de anbragte børn og unge, ligesom der er påbegyndt et arbejde med at udvikle relevante metoder til inddragelse af oplysninger fra andre relevante informanter, eksempelvis pårørende. Ligeledes har Socialstyrelsen igangsat et pilotprojekt om brug af "experts by experience" (eller peer-medarbejdere) i tilsynspraksis.

Socialstyrelsen har udgivet en rapport om resultaterne af stikprøven, der er offentliggjort på Socialstyrelsens hjemmeside³.

Socialtilsynets anvendelse af sanktioner i det driftsorienterede tilsyn

Socialtilsynet har i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn mulighed for at træffe afgørelse om ophør af godkendelse for tilbud, der ikke længere lever op til godkendelsesgrundlaget. Ligeledes kan tilsynet gøre brug af sanktioner (påbud og eventuelt skærpet tilsyn) over for tilbud, som ikke har den fornødne kvalitet eller på anden vis skal rette op på forhold af betydning for at kunne opretholde godkendelsen.

Sanktionerne er et af de instrumenter, socialtilsynet har i forhold til at sikre kvaliteten på de sociale tilbud. Den mest vidtgående sanktion, socialtilsynet kan tage i brug, er ophør af godkendelsen, hvorefter et tilbud må ophøre. Tabel 11 herunder viser hvor mange sociale tilbud og plejefamilier, der er ophørt som følge af en afgørelse fra socialtilsynet i årene 2014-2017.

Tabel 12 viser fordelingen af afgørelser på de fem socialtilsyn, herunder antallet af afgørelser sat i forhold til socialtilsynets aktuelle portefølje af tilbud/plejefamilier.

I alt 35 sociale tilbud er i perioden 2014-2018 ophørt som følge af, at socialtilsynet i forbindelse med re-godkendelse eller i det driftsorienterede tilsyn ikke længere vurderer, at tilbuddet lever

³ https://socialstyrelsen.dk/filer/tvaergaende/socialtilsyn/rapport-stikprove-om-tilsynenes-inddragelse-af-oplysninger-fra-borgerne_endelig.pdf

op til kravene for godkendelse. Det største antal afgørelser om ophør af godkendelsen finder man i det andet år af den toårige implementeringsperiode, det vil sige i 2015 (17 tilbud).

I alt 176 plejefamilier er opført i perioden som følge af ophør af godkendelse. Også her ses det største antal afgørelser i 2015 (93).

Tabel 11: Antal tilbud, der er ophørt som følge af manglende godkendelse fra socialtilsynet, fordelt på år

	2014	2015	2016	2017	Ukendt	I alt
Antal sociale tilbud 'ej godkendt'	2	17	7	9		35
Antal plejefamilier 'ej godkendt'	23	93	27	33	3	176 ⁴

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017.

Kilde: Data fra Socialstyrelsen.

Der er en vis forskel de fem socialtilsyn imellem i forhold til, hvor ofte de træffer afgørelse om ophør af godkendelse. Socialtilsyn Nord har truffet tre afgørelser om ophør af godkendelse af sociale tilbud i perioden, mens Socialtilsyn Midt har flest afgørelser (11). På plejefamilieområdet er det Socialtilsyn Øst, der har truffet flest afgørelser om ophør godkendelse (46).

Sat i relation til socialtilsynenes portefølje svarer det til, at de fem socialtilsyn i den fireårige periode har truffet afgørelse om ophør af godkendelse i to ud af 100 sociale tilbud og i tre ud af 100 plejefamilier.

Tabel 12: Antal tilbud, der er ophørt som følge af manglende godkendelse fra socialtilsynet, fordelt på tilsynsmyndighed

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Antal sociale tilbud 'ej godkendt'	3	11	5	10	6	35
Antal sociale tilbud 'ej godkendt' pr. 100 aktive tilbud	1	3	1	3	1	2
Antal plejefamilier 'ej godkendt'	25	37	27	46	44	179
Antal plejefamilier 'ej godkendt' pr. 100 aktive plejefamilier	2	3	2	4	5	3

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Socialstyrelsen

Socialstyrelsen har i 1. kvartal 2018 udarbejdet en oversigt over årsagerne til lukningen af de 35 sociale tilbud, der af socialtilsynet er blevet lukket ved afgørelse siden 1. januar 2014. Af den udarbejdede opgørelse fremgår det, at i alt 12 af de tilbud, der er blevet lukket af socialtilsynet, retter sig mod børn og unge, 5 retter sig mod både børn, unge og voksne, mens 18 tilbud retter sig mod voksne.

Det fremgår videre af opgørelsen, at 34 ud af de 35 tilbud, der siden 1. januar 2014 er blevet lukket ved afgørelse, er private tilbud. Det er Socialstyrelsens vurdering, at en del af forklaringen på dette billede er, at offentlige driftsherrer organisatorisk har mulighed for at håndtere udfordringer med kvaliteten på en måde, der gør, at det ikke er nødvendigt for socialtilsynet at lukke tilbuddet ved afgørelse. Udfordringer med kvaliteten i offentlige tilbud kan eksempelvis håndteres ved at foretage omstruktureringer eller ved at tilføre personale- eller ledelsesressourcer til et tilbud, mens de samme redskaber ikke i alle tilfælde er til rådighed for private driftsherrer.

⁴ Antallet af plejefamilier, der er ophørt som følge af en afgørelse fra socialtilsynet afviger fra tidligere udarbejdede opgørelser. Det skyldes, at der i forbindelse med udarbejdelsen af evalueringen er sket en validering af datagrundlaget, hvilket har givet anledning til en justering af antallet.

Det er ikke Socialstyrelsens vurdering, at fordelingen mellem private og offentlige tilbud er et udtryk for, at der er systematiske forskelle i kvaliteten i henholdsvis offentlige og private tilbud. Denne vurdering understøttes af, at socialtilsynets kvalitetsbedømmelser ikke viser systematiske forskelle i socialtilsynenes vurdering af kvaliteten i henholdsvis offentlige og private tilbud (jf. figur 27 i kapitel 4).

Socialtilsynet kan udstede påbud, hvis overholdelse kan gøres til en betingelse for fortsat godkendelse. Påbud skal have en karakter, som gør det muligt at efterkomme det.

Af tabel 13 fremgår, at der siden lov om socialtilsyns ikrafttræden 1. januar 2014 er udstedt i alt 606 påbud fordelt på 160 sociale tilbud. Flest påbud blev udstedt i 2015, hvor man stadig var i den toårige implementeringsperiode, under hvilken samtlige sociale tilbud skulle re-godkendes. Siden har antallet af påbud og antallet af tilbud, der modtager påbud, været aftagende.

Tabel 13: Socialtilsynets anvendelse af påbud i tilsynet med sociale tilbud fordelt på år

	2014	2015	2016	2017	I alt
Antal påbud i alt	105	204	182	115	606
Antal tilbud, der har modtaget påbud	23	56	54	27	160

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Socialstyrelsen

Det følger af tallene, at et tilbud ofte har modtaget mere end ét påbud. Der er et eksempel med op til 12 påbud i samme afgørelse. Nogle tilbud har modtaget afgørelse om et eller flere påbud flere gange.

Private tilbud har modtaget en klart større andel af de udstedte påbud (68 pct.) end deres antal tilsiger (de private tilbud udgør 43 pct. af tilbuddene). Omkring to ud af tre tilbud (64 pct.), der har modtaget påbud siden tilsynsreformens ikrafttræden i 2014, er private tilbud.

Der er en svag tendens til, at små tilbud med 1-9 pladser modtager en større andel af de udstedte påbud, end deres antal tilsiger. På samme vis er der en svag tendens til, at tilbud til børn og unge modtager en større andel af de udstedte påbud, end deres antal tilsiger.

Tabel 14 viser, hvordan de udstedte påbud er fordelt mellem de fem socialtilsyn. Antallet af påbud er imidlertid svært at vurdere uden at holde det op mod den samlede portefølje af tilbud i tilsynet. Derfor viser tabellen også en beregning på, hvor mange påbud socialtilsynet har udstedt sammenlignet med antallet af sociale tilbud under socialtilsynet (opgjort pr. 31/12 2017). Antallet af påbud og antallet af tilbud, der har modtaget påbud, er beregnet pr. 100 tilbud i porteføljen.

Tabel 14: Socialtilsynets anvendelse af påbud i tilsynet med sociale tilbud fordelt på tilsynsmyndighed

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Antal påbud i alt	131	140	55	77	203	606
Antal tilbud, der har modtaget påbud	39	35	16	25	45	160
Antal påbud pr. 100 tilbud i porteføljen	43	41	12	21	39	30
Antal tilbud, der har modtaget påbud, pr. 100 tilbud i porteføljen	13	10	3	7	9	8

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Socialstyrelsen

Det fremgår, at Socialtilsyn Syd er det socialtilsyn, der har udstedt færrest påbud, idet de i perioden har udstedt 55 påbud svarende til 12 påbud pr. 100 tilbud i porteføljen og svarende til, at tre ud af 100 tilbud har modtaget påbud.

Socialstyrelsen har gennemført en stikprøve af de påbud, som de fem socialtilsyn har udstedt, for at give et indblik i påbuddenes indhold. For de sociale tilbud er 57 påbud indhentet fra de fem socialtilsyn. For at sikre, at stikprøven giver et indblik i aktuel praksis, er det kun påbud iværksat inden for de seneste to år (det vil sige 2016 og 2017), der er medtaget. Der er tale om en stratificeret udvælgelse. For hvert socialtilsyn er udvælgelsen af påbud baseret på lodtrækning, det vil sige tilfældig. I de to pågældende år er der i de fem socialtilsyn udstedt 292 påbud til sociale tilbud, og stikprøven udgør således 19 pct. af de påbud, der er iværksat i perioden.

Fordelingen af påbud i stikprøven fremgår af tabel 15. Her er også foretaget en kategorisering af påbuddene ud fra deres indhold. Der er bl.a. taget udgangspunkt i kvalitetsmodellens syv temaer⁵ og suppleret med øvrige kategorier, som påbuddene falder ind under. Det fremgår, at der er lidt forskelligt fokus i påbud mellem de fem socialtilsyn. Fx har Socialtilsyn Nord i stikprøven som det eneste socialtilsyn udstedt en række påbud, der meget direkte omhandler fondslovgivningen.

Tabel 15: Indholdet af påbud i stikprøven for sociale tilbud fordelt på tilsynsmyndighed

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
I alt	13	14	9	7	14	57
Uddannelse og beskæftigelse		2		1		3
Selvstændighed og relationer		2				2
Målgruppe, metoder og resultater	2	1		1	1	5
Sundhed og trivsel	1	3	1	2	2	9
Organisation og ledelse	2	3	4		5	14
Fondslovgivning	3					3
Tilgængelighed af personale	1	1			1	3
Indskrivning af borger uden for godkendelse	2		1	2	1	6
Kompetencer	2	2	1		1	6
Fysiske rammer				1		1
Øvrigt lovgrundlag					1	1
Økonomi			2		2	4

Anm: Stratificeret, tilfældigt udvalgt stikprøve på afgørelser om påbud for sociale tilbud. Sample 57 afgørelser.

Kilde: Socialstyrelsens kategorisering af anonymiserede afgørelser fra de fem Socialtilsyn.

Som det fremgår af figur 5 herunder, fordeler påbuddene sig på alle kvalitetsmodellens temaer samt øvrige forhold.

Flest forhold kan henføres til temaet "Organisation og ledelse" (25 pct. af alle påbud i stikprøven) og vedrører på forskellig vis manglende kvalitet i den daglige ledelse og drift af tilbuddet. Flere af dem vedrører eksempelvis en usædvanlig høj personalegennemstrømning eller et meget højt forbrug af vikarer, hvorved borgerne risikerer i utilstrækkelig grad at møde kompetent personale i indsatsen. Andre påbud i denne kategori vedrører lokale tiltag, der ikke finder hjemmel i lovgivningen, herunder udbetaling af 'skolepenge'; indskrivningskontrakter for borgere uden hjemmel i lovgivningen; borgere, der uden hjemmel er pålagt et erstatningsansvar etc.

⁵ Opgørelsen tager udgangspunkt i kvalitetsmodellen, som den er defineret aktuelt. Kvalitetsmodellen blev ændret primo 2017, så enkelte påbud kan på udstedelsestidspunktet have været begrundet i et andet tema i kvalitetsmodellen.

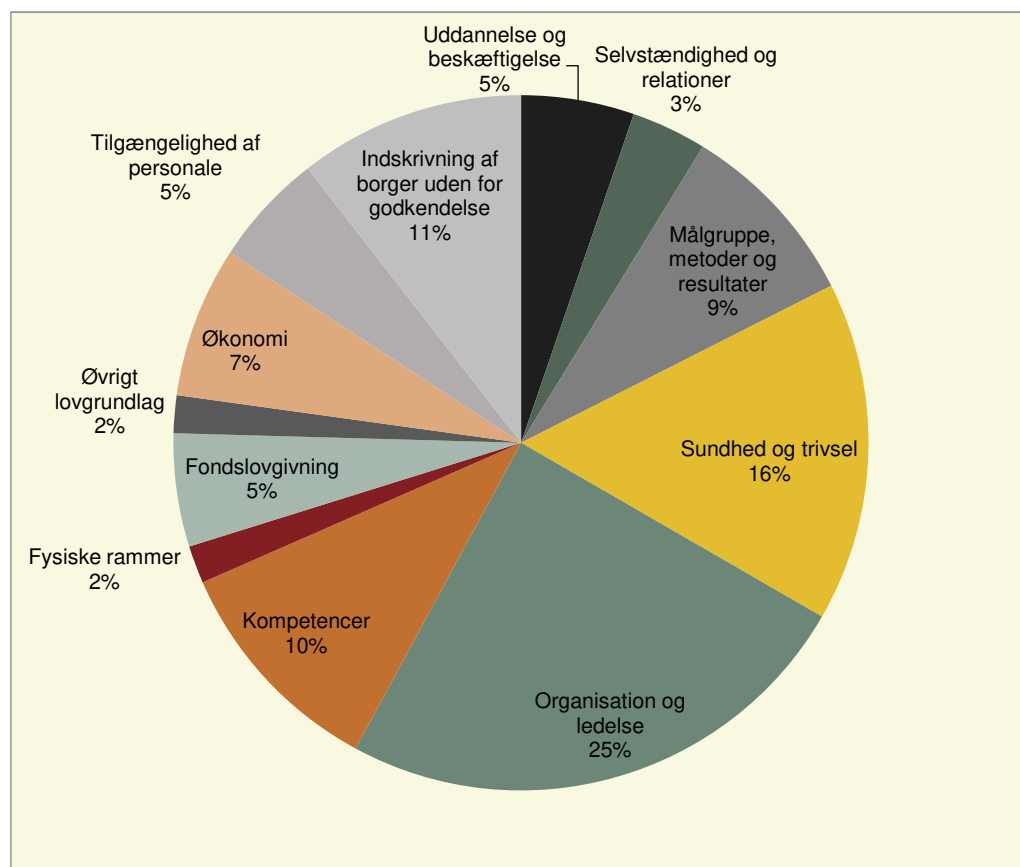
Ca. hvert sjette påbud (16 pct.) vedrører tilbuddets procedurer omkring magtanvendelse eller manglende forebyggelse af magtanvendelse og hører under temaet "Sundhed og trivsel" i kvalitetsmodellen.

Andre forhold er bl.a. manglende kompetencer i medarbejdergruppen (11 pct.), typisk i forhold til de metoder og faglige tilgange, der anvendes på tilbuddet (temaet "Kompetencer"), samt sociale tilbud, der har indskrevet borgere, som de ikke er godkendt til (11 pct.). Der er også udstedt påbud om forhold vedrørende økonomi (7 pct.), herunder bekymring om tilbuddets fortsatte drift samt påbud om uigennemsigtige bogføringer, hvor der er mistanke om sammenblanding af økonomiske interesser.

Nogle påbud hører under temaet "Målgruppe, metoder og resultater", herunder særligt påbud om manglende mål og opfølgning på mål i indsatsen for borgerne. Påbuddene under temaerne "Uddannelse og beskæftigelse" samt "Selvstændighed og relationer" vedrører typisk også manglende mål for borgernes indsats – med særligt fokus på disse temaer.

Der er givet påbud om forhold af lovgivningsmæssig karakter, herunder særligt om lovgrundlaget for fonde (5 pct.), fx vedr. bestyrelsessammensætning og oplysninger om egenkapital, samt øvrigt lovgrundlag (2 pct.) specifikt omhandlende borgere, der var indskrevet på et tilbud på et forkert lovgrundlag.

Figur 5: Fordelingen af stikprøvens påbud på indholdskategorier

Anm: Fordeling af stikprøvens 57 påbud. Tallene i figuren er afrundede og summerer derfor ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.

Kilde: Socialstyrelsens kategorisering af anonymiserede afgørelser om påbud fra de fem socialtilsyn

Tabel 16 herunder viser, at der er udstedt 152 påbud til plejefamilier i perioden 2014-2017 fordelt på 130 plejefamilier. For plejefamilierne har antallet af påbud dog – modsat hvad der var tilfældet for de sociale tilbud – været klart stigende i perioden.

Tabel 16: Socialtilsynets anvendelse af påbud i tilsynet med plejefamilier fordelt på år

	2014	2015	2016	2017	I alt
Antal påbud i alt	19	24	45	64	152
Antal plejefamilier, der har modtaget påbud	15	20	38	57	130

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Socialstyrelsen

I lyset af, at der er ca. tre gange så mange plejefamilier som sociale tilbud, udsteder socialtilsynene markant færre påbud over for plejefamilier end over for sociale tilbud. Det ser man i tabel 17, hvor antallet af påbud udstedt til plejefamilier er fordelt på socialtilsyn.

Generelt er der i perioden udstedt tre påbud pr. 100 plejefamilier i porteføljen. Det dækker dog over klare variationer mellem socialtilsynene. For plejefamilierne gælder, at Socialtilsyn Midt i meget lav grad har udstedt påbud (alene ét påbud udstedt i den fireårige periode), mens Socialtilsyn Hovedstaden har udstedt relativt flere påbud til plejefamilier end de øvrige socialtilsyn.

Tabel 17: Socialtilsynets anvendelse af påbud i tilsynet med plejefamilier fordelt på tilsynsmyndighed

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Antal påbud i alt	10	1	51	19	71	152
Antal plejefamilier, der har modtaget påbud	7	1	39	17	66	130
Antal påbud pr. 100 plejefamilier i porteføljen	1	0	3	2	8	3
Antal plejefamilier der har modtaget påbud, pr. 100 plejefamilier i porteføljen	1	0	3	1	7	2

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Socialstyrelsen

For plejefamilier er 38 påbud indhentet som stikprøve fra de fem socialtilsyn, og ligesom for sociale tilbud er kun påbud iværksat inden for de seneste to år, det vil sige i 2016 og 2017 modtaget. Der er tale om en stratificeret udvælgelse. For hvert socialtilsyn er udvælgelsen af påbud baseret på lodtrækning, det vil sige tilfældig. I de to pågældende år er der i de fem socialtilsyn udstedt 109 påbud til plejefamilier, og stikprøven udgør således 35 pct. af de påbud, der er iværksat i perioden.

Tabel 18 herunder viser fordelingen af påbud i stikprøven på familieplejeområdet fordelt på de fem socialtilsyn og kategoriseret i forhold til kvalitetsmodellens syv temaer samt to supplerende temaer.

Også for plejefamilierne er der en vis variation i påbuddenes indhold mellem de fem socialtilsyn. Det er fx særligt Socialtilsyn Hovedstaden, der har udstedt påbud om plejefamiliernes "Fysiske rammer", mens Socialtilsyn Syd har relativt mange påbud, der falder under temaet "Familiestruktur og familiedynamik".

Tabel 18: Indholdet af påbud i stikprøven for plejefamilier fordelt på tilsynsmyndighed

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
I alt	1	1	15	6	15	38
Uddannelse og beskæftigelse						0
Selvstændighed og relationer						0
Målgruppe, metoder og resultater						0
Sundhed og trivsel			1		1	2
Familiestruktur og familiedynamik			7	1	3	11
Kompetencer		1	1	1	1	4
Fysiske rammer			1		8	9
Sigtelse/Underretning	1		5	4	1	11
Økonomi					1	1

Anm: Stratificeret, tilfældigt udvalgt stikprøve på afgørelser om påbud for plejefamilier. Sample 38 afgørelser.

Kilde: Socialstyrelsens kategorisering af anonymiserede afgørelser fra de fem Socialtilsyn.

Som det ses af figur 6 herunder, falder påbuddene til plejefamilier særligt under tre kategorier: "Sigtelser/underretninger" (29 pct.), "Familiestruktur og familiedynamik" (29 pct.) samt "Fysiske rammer" (24 pct.).

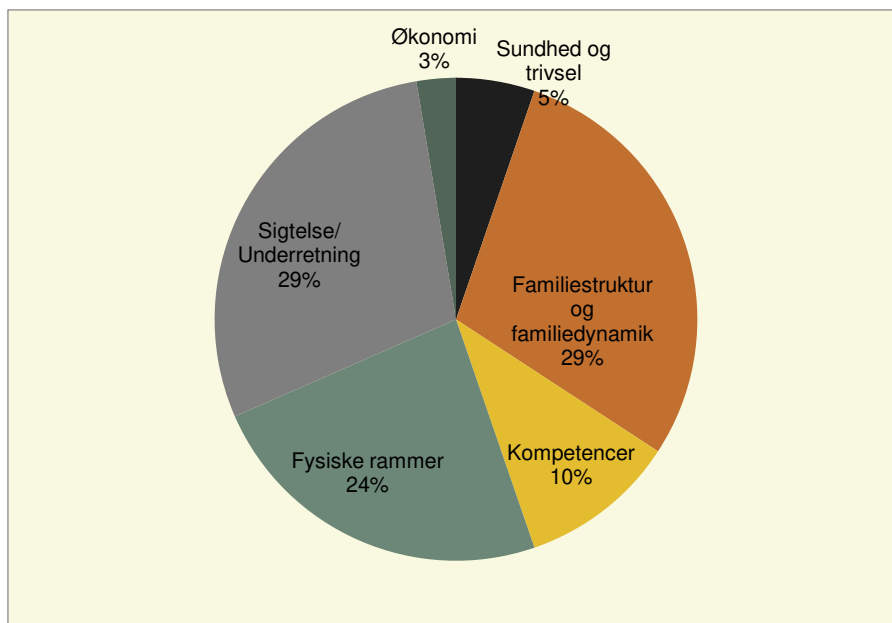
Påbud kategoriseret som "Sigtelse/underretning" drejer sig alle om midlertidige påbud om, at plejefamilien ikke må modtage nye børn i familiepleje/aflastning, mens indholdet af en sigtelse eller en underretning om vold eller blufærdighedskrænkelser afklares. Der er således endnu ikke faldet dom eller truffet afgørelser i disse sager.

Påbud kategoriseret under temaet "Familiestruktur og familiedynamik" vedrører næsten alle et påbud om midlertidigt ikke at modtage nye børn i familiepleje/aflastning, mens plejefamilien er i en særligt stressende situation. I flere tilfælde er der tale om, at plejemor eller plejefar er blevet syg. Der er også eksempler på, at en særlig voldsom situation, fx et sammenbrud i en tidligere anbringelse ved plejefamilien, skal bearbejdes, før plejefamilien igen kan modtage nye børn i anbringelse/aflastning.

Påbud kategoriseret under temaet "Fysiske rammer" vedrører i flere tilfælde påbud om at etablere et ekstra værelse, før et plejebarn flytter ind. Der er også enkelte eksempler på boligforhold, der ikke er godkendt (et kælderværelse) eller er ulovlige (en familie bosiddende i et kolonihavehus). Enkelte påbud i denne kategori er midlertidige og vedrører igangværende istandsættelsesprojekter af plejefamiliens bolig.

Andre påbud vedrører plejefamiliens "Kompetencer" (11 pct.), herunder krav om deltagelse i det lovpligtige kursus eller anden kursusaktivitet, samt "Sundhed og trivsel", det vil sige situationer med magtanvendelse (5 pct.). Et enkelt påbud vedrører økonomi (3 pct.) og er et krav om indsendelse af en årsopgørelse for plejeforældrene.

Figur 6: Fordelingen af stikprøvens påbud på indholdskategorier

Anm: Fordeling af stikprøvens 37 påbud. Tallene i figuren er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.
Kilde: Socialstyrelsens kategorisering af anonymiserede afgørelser om påbud fra de fem socialtilsyn

Socialtilsynet kan træffe afgørelse om skærpet tilsyn i de tilfælde, hvor konkrete forhold skaber bekymring for driften, for borgernes sikkerhed eller sundhed eller såfremt tilbuddet ud fra en samlet vurdering ikke længere har den fornødne kvalitet. Afgørelse om skærpet tilsyn skal ledsages af en afgørelse om påbud.

Tabel 19 viser i hvilket omfang skærpet tilsyn er blevet iværksat over for sociale tilbud siden tilsynsreformens ikrafttræden. I alt er skærpet tilsyn blevet iværksat 85 gange i perioden fordelt på 70 tilbud. Der er således tilbud, der har været underlagt skærpet tilsyn mere end én gang. Som med udstedelse af påbud gælder, at sanktionen blev anvendt i størst omfang i implementeringsåret 2015.

Tabel 19: Socialtilsynets anvendelse af skærpet tilsyn i tilsynet med sociale tilbud fordelt på år

	2014	2015	2016	2017	I alt
Antal skærpet tilsyn iværksat	18	36	16	15	85
Antal tilbud, der har været underlagt skærpet tilsyn	14	31	14	11	70

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Socialstyrelsen

I tabel 20 er fordelingen mellem de fem socialtilsyn i forhold til iværksættelsen af skærpede tilsyn vist og sat i relation til den aktive portefølje af tilbud. Generelt er skærpet tilsyn i perioden iværksat fire gange pr. 100 tilbud i porteføljen - også svarende til, at fire ud af 100 tilbud har været underlagt skærpet tilsyn. Socialtilsyn Nord benytter relativt set skærpet tilsyn i størst omfang, Socialtilsyn Øst i relativt mindst omfang.

Tabel 20: Socialtilsynets anvendelse af skærpet tilsyn i tilsynet med sociale tilbud fordelt på tilsynsmyndighed

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Antal skærpede tilsyn iværksat	19	17	14	8	27	85
Antal tilbud, der har været underlagt skærpet tilsyn	17	14	12	7	20	70
Antal skærpede tilsyn pr. 100 tilbud i porteføljen	6	5	3	2	5	4
Antal tilbud, der har været underlagt skærpet tilsyn, pr. 100 tilbud i porteføljen	6	4	3	2	4	4

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Socialstyrelsen

Tabel 21 viser anvendelsen af skærpet tilsyn på familieplejeområdet. Der er alene iværksat skærpet tilsyn 12 gange i perioden 2014-2017 – men som det var tilfældet med påbud, er der tale om en stigende tendens. Ingen plejefamilier har været underlagt skærpet tilsyn mere end én gang.

Tabel 21: Socialtilsynets anvendelse af skærpet tilsyn i tilsynet med plejefamilier fordelt på år

	2014	2015	2016	2017	I alt
Antal skærpet tilsyn iværksat	2	2	4	4	12

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Socialstyrelsen

Af tabel 22 fremgår det, at socialtilsynene under ét i perioden har anvendt skærpet tilsyn i et omfang svarende til to skærpede tilsyn pr. 1.000 plejefamilier. Socialtilsyn Midt har slet ikke iværksat skærpet tilsyn for plejefamilier. Socialtilsyn Hovedstaden har fire gange iværksat skærpet tilsyn, hvilket gør dem til det tilsyn med relativt størst anvendelse af denne sanktionsform.

Tabel 22: Socialtilsynets anvendelse af skærpet tilsyn i tilsynet med plejefamilier fordelt på tilsynsmyndighed

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Antal skærpet tilsyn iværksat	1	0	4	3	4	12
Antal skærpet tilsyn pr. 1.000 aktive plejefamilier	1	0	3	3	4	2

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Socialstyrelsen

Klagesager

Socialtilsynets afgørelser om sanktioner kan påklages af de tilbud, myndigheder, foreninger eller private virksomheder, der er adressater for socialtilsynets afgørelser.

Ankestyrelsen har opgjort antallet af klagesager i perioden 1. januar 2014 til 31. december 2017 fordelt på de enkelte år og på sagens udfald.

Tabel 23: Klager fordelt efter udfald og året for ankestyrelsens afgørelse

	Antal					Andel (pct.)				
	2014	2015	2016	2017	I alt	2014	2015	2016	2017	I alt
Stadfæstet	5	36	56	34	131	56	71	55	51	57
Ændret/ophævet	4	13	19	25	61	44	25	19	37	27
Hjemvist	0	2	27	8	37	0	4	26	12	16
I alt	9	51	102	67	229	100	100	100	100	100

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Ankestyrelsen

Det fremgår af tabellen ovenfor, at Ankestyrelsen ved udgangen af 2017 i alt har afgjort 229 klagesager på socialtilsynsområdet. Af de 229 klagesager er 57 pct. endt med en stadfæstelse af socialtilsynets afgørelse. I omkring en fjerdedel (27 pct.) af sagerne er socialtilsynets afgørelse blevet ændret eller ophævet, mens 16 pct. er blevet hjemvist til socialtilsynet til fornyet behandling.

Når Ankestyrelsen *hjemviser* en sag til socialtilsynet, er årsagen hertil typisk, at sagen ikke er tilstrækkeligt oplyst til, at der kan træffes afgørelse i sagen. Sagen hjemvises derfor med henblik på, at socialtilsynet indhenter de manglende oplysninger og herefter træffer en ny afgørelse i sagen. I de tilfælde, hvor det er muligt for Ankestyrelsen at reparere på den mangelfulde sagsbehandling, for eksempel ved indhentelse af de manglende oplysninger, gøres dette med henblik på at kunne foretage en endelig vurdering i sagen (hvorefter socialtilsynets afgørelse typisk enten vil kunne stadfæstes eller ændres).

En anden typisk årsag til, at en sag hjemvises er, at der fremkommer nye oplysninger under Ankestyrelsens behandling af sagen af betydning for sagens afgørelse, og det vurderes mest hensigtsmæssigt, at den fornyede behandling og vurdering af sagen foretages af socialtilsynet, for eksempel fordi oplysningerne kan medføre behov for yderligere undersøgelser/indhentelse af oplysninger.

Hvis Ankestyrelsen vurderer, at sagen skal have et andet udfald, vil socialtilsynets afgørelse blive *ændret*. Det kan for eksempel være i en situation, hvor der ikke i tilstrækkelig grad er grundlag for at fratage et tilbud sin godkendelse.

I tilfælde, hvor Ankestyrelsen vurderer, at der ikke er grundlag for at træffe den afgørelse, som socialtilsynet har truffet, vil socialtilsynets afgørelse blive *ophævet*. Det kan for eksempel være i en situation, hvor der ikke har været en tilstrækkelig dialog med tilbuddet forud for udstedelsen af et påbud. Det kan også være i en situation, hvor et påbud er formuleret så uklart, at det ikke fremstår tydeligt for tilbuddet, hvad det skal gøre for at opfylde påbuddet, og dermed også hvornår påbuddet kan anses for opfyldt.

Af tabel 24 nedenfor fremgår det, at flest klager vedrører afgørelser truffet af Socialtilsyn Øst, mens færrest klager vedrører afgørelser truffet af Socialtilsyn Syd. Dette mønster gør sig også gældende, når antallet af klager relateres til tilsynenes aktuelle portefølje. 67 af de afgjorte klagesager vedrører således Socialtilsyn Øst (svarende til 4,3 klager pr. 100 tilbud og plejefamilier i den aktuelle portefølje). 24 af de afgjorte klagesager vedrører Socialtilsyn Syd (svarende til 1,2 klager pr. 100 tilbud og plejefamilier i porteføljen).

Tabel 24: Klager fordelt på tilsynsmyndighed

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Antal klager (2014-2017)	51	53	24	67	34	229
Antal klager pr. 100 tilbud og plejefamilier	3,8	3,0	1,2	4,3	2,3	2,8

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Ankestyrelsen

Det fremgår af tabel 25, at mere end halvdelen af alle klagesager resulterer i, at socialtilsynets afgørelse bliver stadfæstet af Ankestyrelsen. Andelen af klagesager, hvor socialtilsynets afgørelse bliver stadfæstet af Ankestyrelsen varierer mellem 52 pct. (i Socialtilsyn Øst) og 67 pct. (i Socialtilsyn Syd).

Der ses nogen variation mellem de fem socialtilsyn i forhold til hvor stor en andel af socialtilsynenes afgørelser, der bliver ændret eller ophævet af Ankestyrelsen. Omkring en tredjedel af de afgørelser fra Socialtilsyn Midt, der er blevet påklaget til Ankestyrelsen, er endt med, at afgørelsen er blevet ændret eller ophævet af Ankestyrelsen. I Socialtilsyn Syd er den tilsvarende andel 13 pct.

Tabel 25: Klager fordelt efter udfald og tilsynsmyndighed

	Antal						Andel (pct.)					
	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Stadfæstet	28	31	16	35	21	131	55	58	67	52	62	57
Ændret/ophævet	12	17	3	20	9	61	24	32	13	30	26	27
Hjemvist	11	5	5	12	4	37	22	9	21	18	12	16
I alt	51	53	24	67	34	229	100	100	100	100	100	100

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Ankestyrelsen

Ankestyrelsen har desuden gennemført en analyse af hvilke typer afgørelser fra tilsynet, der klages over, og hvad udfaldet af de forskellige typer klager har været.

Tabel 26: Klagesager fordelt efter indhold og udfald (2014-2017)

	Stadfæstet	Ændret/ ophævet	Hjemvist	I alt
I alt	133	59	37	229
Afslag på fortsat godkendelse som plejefamilie (re-godkendelse) / ophør af godkendelse som plejefamilie	29	1	5	35
Påbud	12	16	0	28
Afslag på godkendelse som plejefamilie	21	1	5	27
Opsættende virkning	15	6	0	21
Tillægstakst	2	7	10	19
Afslag på fortsat godkendelse som botilbud (re-godkendelse) / ophør af godkendelse som botilbud	11	3	1	15
Skærpet tilsyn og påbud	7	4	0	11
Afslag på dispensation – botilbud	2	7	1	10
Ændring af godkendelse som plejefamilie (udvidelse ¹⁾)	7	0	2	9
Tilsynskompetence	2	2	5	9
Vilkår for godkendelsen	1	2	3	6
Delvis afslag på godkendelse som plejefamilie ³	2	1	2	5
Afslag på godkendelse som botilbud	2	2	0	4
Ændring af godkendelse som botilbud (udvidelse ⁴⁾)	3	0	1	4
Vedtægtsændringer – botilbud	4	0	0	4
Øvrige ⁵	4	0	0	4
Afslag på dispensation – plejefamilier	1	2	0	3
Tilsynstakst	2	1	0	3
Særlig takst	2	1	0	3
Afslag på at godkende budget	0	1	2	3
Spørgsmål om partsstatus	2	1	0	3
Ændring af godkendelse som plejefamilie (nedsættelse ²⁾)	1	0	0	1
Ændring af godkendelse som botilbud (øvrige ⁵⁾)	1	0	0	1
Spørgsmål om fondsmyndighed	0	1	0	1

1) Helt/delvist afslag på udvidelse af antallet af pladser, 2) Nedsættelse af antallet af pladser, 3) Ansøgningen ikke fuldt ud imødekommet, 4) Helt/delvist afslag på udvidelse af antallet af pladser eller på at anvende antallet af pladser fleksibelt ift. målgruppe (f.eks. § 107 og § 108 pladser), 5) Helt/delvist afslag på ændring af godkendelsen som botilbud excl. sagerne nævnt i note 4,6) Afvist pga. manglende kompetence, klager ikke klageberettiget eller spørgsmål om videregivelse af oplysninger efter forvaltningsloven.

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Ankestyrelsen

Det fremgår af tabellen, at flest klager har omhandlet afslag på fortsat godkendelse som plejefamilie (re-godkendelse) eller ophør af godkendelse som plejefamilie. 15 pct. af klagerne falder inden for denne kategori. Herefter følger klager over påbud samt klager over afslag på godkendelse som plejefamilier, der hver især dækker 12 pct. af klagerne.

For de fleste typer påklagede afgørelser gælder, at hovedparten af klagesagerne er endt med, at afgørelsen er blevet stadfæstet. For en række afgørelsestyper gælder dog, at en stor del af klagesagerne er endt med, at afgørelsen er blevet ændret eller ophævet, eller at sagen er blevet hjemvist til socialtilsynet til fornyet behandling. Eksempelvis er 90 pct. af de påklagede afgørelser om tillægstakster enten blevet ændret eller ophævet af Ankestyrelsen, mens 80 pct. af de påklagede afgørelser om afslag på dispensationer på tilbudsområdet er blevet ændret eller ophævet.

Det skal dog understreges, at der er tale om et meget lille datagrundlag baseret på henholdsvis 19 og 10 klagesager

Ankestyrelsen har truffet i alt 8 principafgørelser på socialtilsynsområdet. Afgørelserne findes i deres fulde længde i anonymiseret form på Ankestyrelsens hjemmeside⁶.

Socialstyrelsen gennemførte i 2016 en stikprøve, der viste, at der var en række udfordringer med kvaliteten af tilsynenes afgørelser om sanktioner, herunder bl.a. i forhold til begrundelser og tilsynsmæssige overvejelser bag iværksættelsen af sanktioner. Som opfølgning på stikprøven blev der iværksat en række tiltag for at forbedre kvaliteten af tilsynenes afgørelser, herunder eksempelvis kurser i afgørelsesskrivelser i de fem socialtilsyn, gennemført af Ankestyrelsen. Efterfølgende blev gennemført en mindre, opfølgende stikprøve⁷, som viste, at der samlet set er sket en forbedring i kvaliteten af socialtilsynenes afgørelser om sanktioner siden stikprøven i 2016.

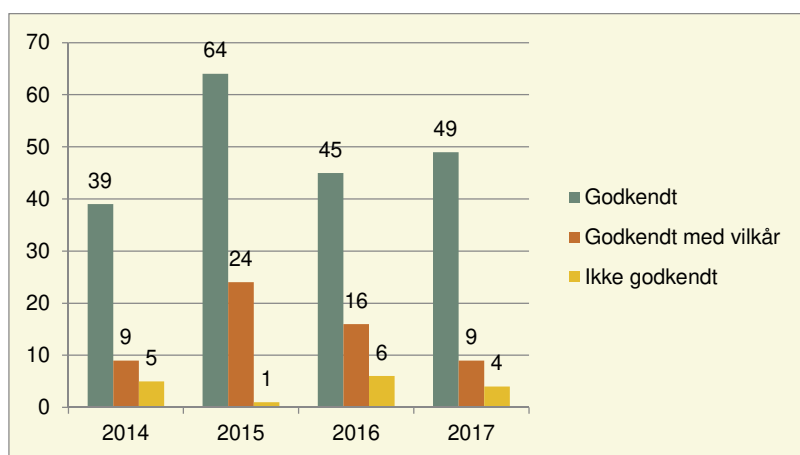
Socialtilsynets godkendelse af nye sociale tilbud og plejefamilier

Socialtilsynet træffer efter ansøgning afgørelse om godkendelse af nye sociale tilbud og plejefamilier. Socialtilsynet skal i den forbindelse vurdere, om tilbuddet eller plejefamilien forventes at kunne levere den fornødne kvalitet og opfylde lovens øvrige bestemmelser.

Figur 7 viser tilsynets praksis for godkendelse af sociale tilbud i perioden 2014-2017. I alt er 255 sociale tilbud ny-godkendt i perioden, heraf er 58 godkendt med vilkår. Flest tilbud blev ny-godkendt i 2015. I alt 16 tilbud har fået afslag på ny-godkendelse.

Private tilbud får i lidt højere grad end offentlige tilbud afslag på godkendelse eller godkendes med vilkår. Der er en lille tendens til, at desto flere pladser et nyt tilbud påtænker at åbne med, desto oftere knyttes vilkår til godkendelsen - der er dog tale om meget få tilbud i denne kategori.

Figur 7: Socialtilsynets afgørelser ift. ny-godkendelse af sociale tilbud - antal

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017
Kilde: Data fra Socialstyrelsen

⁶ <https://ast.dk/afgoeaelser/principafgoeaelser/find-principafgoeaelse#?KeywordsSearch=socialtilsyn&ShowHistorical=0>

⁷ Analysen kan læses her: <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/opfolgende-undersogelse-af-socialtilsynets-afgoeaelser-om-sanktioner>

Tabel 27 viser fordelingen af afgørelser om ny-godkendelser på de fem socialtilsyn.

Socialtilsyn Øst har givet afslag om godkendelse i syv sager svarende til 13 pct. af sagerne, mens Socialtilsyn Midt ikke har givet afslag på ny-godkendelse, men generelt har en noget højere andel af godkendelser uden vilkår (42 godkendelser svarende til 93 pct.) end de øvrige socialtilsyn.

Tabel 27: Socialtilsynets afgørelser om ny-godkendelse af sociale tilbud fordelt på tilsynsmyndighed

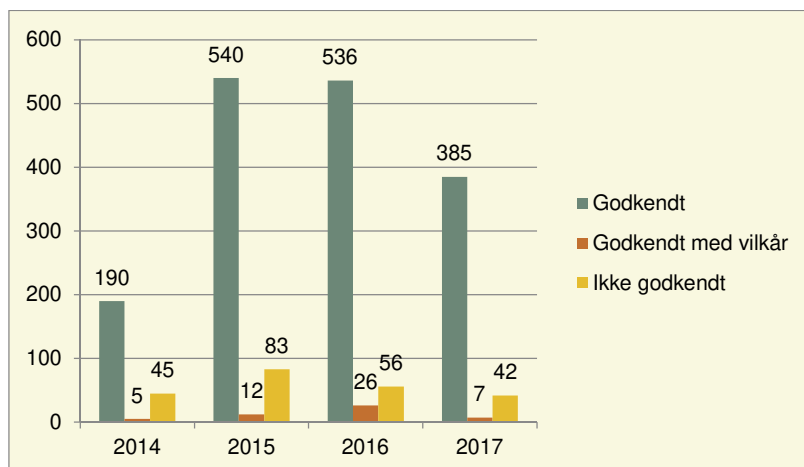
	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Godkendt	30	42	40	38	47	197
Godkendt med vilkår	15	3	13	10	17	58
Ikke godkendt	1	0	4	7	4	16

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Socialstyrelsen

Figur 8 viser antallet af ny-godkendelser af plejefamilier i perioden. Her er tale om langt flere ny-godkendelser end på tilbudsområdet. I alt 1.701 plejefamilier er ny-godkendt siden 2014, heraf er 50 godkendt med vilkår. Antallet af ansøgninger om ny-godkendelse er faldende i 2017 i forhold til de forudgående to år.

Figur 8: Socialtilsynets afgørelser ift. ny-godkendelse af plejefamilier

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Socialstyrelsen

Tabel 28 viser fordelingen af afgørelser om ny-godkendelse på de fem socialtilsyn.

Socialtilsyn Midt (413 godkendelser svarende til 95 pct.) og Socialtilsyn Nord (397 godkendelser svarende til 94 pct.) har flest afgørelser om godkendelse uden vilkår tilknyttet. Socialtilsyn Øst har færrest (253 godkendelser svarende til 74 pct.) - og afviser godkendelse i hver fjerde ansøgning (86 ansøgninger svarende til 25 pct.).

Tabel 28: Socialtilsynets afgørelser om ny-godkendelse af plejefamilier fordelt på tilsynsmyndighed

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Godkendt	397	413	321	253	267	1.651
Godkendt med vilkår	3	6	14	1	26	50
Ikke godkendt	21	18	62	86	39	226

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra Socialstyrelsen

Socialstyrelsen gennemførte i 2017 en analyse af socialtilsynenes praksis for godkendelse af nye plejefamilier⁸. Analysen viste, at der i ansøgnings- og godkendelsesprocessen i de fem socialtilsyn overordnet set indgår de samme faglige hovedelementer.

Godkendelsen af plejefamilier i de fem socialtilsyn følger et struktureret og sammenhængende forløb, og mange af de faglige elementer går igen på tværs af godkendelsesforløbene i alle de fem socialtilsyn.

Analysen viste også, at der på en række områder er væsentlige forskelle i praksis mellem de fem socialtilsyn. På den baggrund har Socialstyrelsen udarbejdet faglig vejledning til de fem socialtilsyn i forhold til den videre udvikling af fælles praksis for godkendelse af nye plejefamilier.

I regi af Satspuljeaftalen for 2018-2021 er der igangsat et projekt, der skal styrke plejefamilieområdet. Der skal bl.a. udvikles et koncept for godkendelsen af plejefamilier, som skal sikre en mere ensartet godkendelse på tværs af de fem socialtilsyn. Derudover skal der udvikles et nyt nationalt vidensbaseret grundkursus til plejefamilier. Initiativet tager bl.a. afsæt i resultaterne af analysen af socialtilsynenes praksis for godkendelse af nye plejefamilier.

Delkonklusion om tilsynets udførelse af tilsynsopgaven

Devaluering 1 viser overordnet, at tilsynets udførelse af tilsynsopgaven generelt lever op til intentionerne i tilsynsreformen. På en række områder er der dog fortsat behov for at videreudvikle praksis, blandt andet med henblik på fortsat at styrke en systematisk og ensartet varetagelse af opgaven med at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med tilbuddene.

Tilsynsbesøg

De fem socialtilsyn lever op til intentionen om, at alle tilbud skal have mindst et årligt tilsynsbesøg.

Generelt anvendes anmeldte tilsynsbesøg noget oftere end uanmeldte tilsynsbesøg – og særligt for plejefamilierne anvendes der i mindre omfang uanmeldte tilsynsbesøg. Der er samtidig væsentlige variationer mellem de fem socialtilsyn i fordelingen af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg, og det er Socialstyrelsens vurdering, at der på tværs af de fem socialtilsyn på nuværende tidspunkt ikke er en ensartet praksis for, i hvilket omfang der gennemføres uanmeldte tilsynsbesøg. Det er Socialstyrelsens vurdering, at der er behov for at udvikle en mere fælles praksis for anvendelse af henholdsvis anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg med henblik på at opnå et mere ensartet tilsyn.

Inddragelse af forskellige typer oplysninger i tilsynet

Intentionen om at sikre, at socialtilsynet i det driftsorienterede tilsyn indhenter oplysninger fra ansatte og borgere i tilbuddet samt fra andre relevante personer, er overordnet set opfyldt.

Devaluering 1 viser således, at de fem socialtilsyn til brug for det driftsorienterede tilsyn indsamler oplysninger fra borgerne, pårørende til borgere samt fra sagsbehandlere i handlekommunerne. Der er dog væsentlige forskelle i praksis mellem de fem socialtilsyn, ligesom praksis for inddragelse af eksempelvis oplysninger fra anbragte børn og unge i plejefamilier vurderes at kunne udvikles yderligere.

⁸ Analysen kan læses her: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialtilsyn/redskaber-for-tilsynsforende/anbefalinger-og-analyser-1/analyser>

Der er bl.a. mellem de fem socialtilsyn væsentlige forskelle i praksis i forhold til inddragelse af oplysninger fra pårørende til borgere på sociale tilbud. I ét af de fem socialtilsyn er der i 2017 indhentet oplysninger fra borgernes pårørende i over halvdelen af de sociale tilbud, mens det i et andet socialtilsyn er sket i mindre end ét ud af ti sociale tilbud.

Videre viser devaluering 1, at borgere på sociale tilbud oftere end børn og unge i plejefamilier høres i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn. På omkring 90 pct. af de sociale tilbud er borgerne således blevet hørt i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn i 2017, mens børnene eller de unge i 54 pct. af plejefamilierne er blevet hørt i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn i 2017. Det skal dog bemærkes, at en række plejefamilier vil have modtaget et tilsyn på et tidspunkt, hvor der ikke er anbragt børn i familien, hvorfor der naturligt ikke kan indhentes oplysninger fra anbragte børn eller unge.

Det er samlet set Socialstyrelsens vurdering, at praksis for inddragelse af oplysninger fra børn og unge, der er anbragt i plejefamilier, med fordel kan videreudvikles af de fem socialtilsyn.

Anvendelse af sanktioner

Med tilsynsreformen blev de fem socialtilsyn tildelt en række formelle sanktionsbeføjelser, der kan iværksættes, hvis tilsynet vurderer, at et tilbud eller en plejefamilie ikke har den fornødne kvalitet. Sanktionsbeføjelserne er et redskab til at udvikle den samlede kvalitet på de sociale tilbud og i plejefamilierne.

Devaluering 1 viser, at de tildelte sanktionsbeføjelser er taget i anvendelse af alle de fem socialtilsyn. På tværs af de fem socialtilsyn er der en vis forskel i, hvor ofte de tildelte sanktionsbeføjelser anvendes. Der er også forskel på, hvor ofte socialtilsynet anvender sanktioner over for forskellige typer af tilbud - fx er der forskel mellem sociale tilbud og plejefamilier og mellem offentlige tilbud og private tilbud. Generelt er socialtilsynenes anvendelse af sanktioner på tilbudsområdet aftagende over perioden, hvilket kan skyldes, at det i overgangsperioden 2014-15 er lykkedes at få rettet op på de tilbud, der ved reformens ikrafttræden ikke havde den fornødne kvalitet.

Særligt i forhold til anvendelsen af påbud over for sociale tilbud ses der væsentlige forskelle på tværs af de fem socialtilsyn. Når der tages højde for størrelsen af de fem socialtilsyns aktuelle portefølje, er der fx i ét af de fem socialtilsyn mere end fire gange så mange tilbud, der har modtaget et påbud, som i det socialtilsyn med færrest påbud. Disse forskelle kan være et udtryk for, at porteføljerne i de fem socialtilsyn er forskellige, men de kan også være en indikation på, at der mellem de fem socialtilsyn er en uensartet praksis for anvendelsen af påbud.

For plejefamilierne har de fem socialtilsyn generelt været mindre tilbøjelige til at anvende sanktioner. Omfanget er stigende – men stadig lavt – hen over perioden. Stigningen i antallet af iværksatte sanktioner i perioden kan være en indikation på, at det har taget længere tid at løfte kvaliteten på plejefamilieområdet, da der som følge af reformens øgede kvalitetskrav i udgangspunktet kunne forventes en større anvendelse af sanktioner i reformens første år. Socialstyrelsen vil fremadrettet følge udviklingen i antallet af iværksatte sanktioner i tilsynet med plejefamilier med henblik på at vurdere, om niveauet for sanktioner finder et stabilt leje, eller om tendensen fortsat er stigende.

Private tilbud modtager oftere påbud end offentlige tilbud – og i et omfang, som er større end deres andel af det samlede antal tilbud tilsiger. Private tilbud udgør således 43 pct. af alle tilbud, mens 68 pct. af påbuddene er iværksat på private tilbud.

Godkendelse af nye tilbud og plejefamilier

Socialtilsynene har i perioden 2014-17 i alt godkendt 255 tilbud, heraf 58 med vilkår, mens 16 ansøgninger om godkendelse er blevet afvist. I samme periode har tilsynene godkendt 1.701 plejefamilier, heraf 50 med vilkår, mens 226 ansøgninger om godkendelse er blevet afvist.

Også når det kommer til godkendelse af nye tilbud og plejefamilier, er der en vis variation mellem de fem socialtilsyn. I ét tilsyn gives relativt ofte afslag på godkendelse, mens der er relativt få godkendelser med vilkår. I et andet socialtilsyn forholder det sig omvendt. Socialstyrelsen vurderer på den baggrund, at der er potentiale for en mere ensartet praksis på området.

Klager over afgørelser

Socialtilsynets afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen, som tager stilling til, om afgørelsen skal stadfæstes, ændres eller ophæves, eller om afgørelsen skal hjemvises til fornyet behandling i socialtilsynet.

Der er mellem de fem socialtilsyn nogen variation, både i forhold til antallet af afgørelser, der er påklaget til Ankestyrelsen, og i udfaldet af klagerne. Generelt er niveauet af klager dog relativt lavt, hvilket gælder for alle de fem socialtilsyn.

I alle de fem socialtilsyn har mere end halvdelen af klagerne resulteret i, at afgørelsen er blevet stadfæstet af Ankestyrelsen. Andelen af klager, der resulterer i stadfæstelse, varierer mellem 52 pct. og 67 pct.

Devaluering 2: Whistleblowerordningen

I dette afsnit fokuserer evalueringen på den såkaldte 'whistleblowerordning', der blev indført med tilsynsreformen 1. januar 2014.

Ordningen er udtryk for et politisk ønske om at sætte borgeren i centrum og give mulighed for, at personer med tilknytning til sociale tilbud eller plejefamilier - fx borgere på tilbud, pårørende, nuværende og tidligere personale mv. - anonymt kan rette henvendelse til socialtilsynet og gøre opmærksom på kritisable forhold. Ordningen skal således sikre, at tilsynene får information om problematiske forhold på de sociale tilbud/i plejefamilierne, som de ikke nødvendigvis ville være kommet i besiddelse af gennem det almindelige tilsyn.

Whistleblowerordningen blev justeret i 2016, blandt andet på baggrund af midtvejsevalueringen, hvor de fem socialtilsyn gav udtryk for, at flere henvendere til whistleblowerordningen gerne ville stå frem med navn på deres kritik, og at dette ville gøre det lettere for tilsynet af følge op på henvendelserne i fx et ekstraordinært tilsynsbesøg.

Der er dog stadig en stor andel af henvendelserne til whistleblowerordningen, der sker anonymt. Derfor er det ikke muligt at indsamle oplysninger om henvendernes oplevelse af ordningen. Følgende oplysninger bygger derfor på de fem socialtilsyns registreringer af whistleblows, samt deres erfaringer med ordningen, herunder revisionen af anonymitetsbestemmelsen.

I afsnittes beskrives:

- En karakteristik af whistleblows og socialtilsynets opfølgning på dem
- Socialtilsynets arbejde med whistleblowerordningen

Karakteristik af whistleblows og socialtilsynets opfølgning på dem

I det følgende gives en beskrivende karakteristik af de whistleblows, de fem socialtilsyn modtager, samt socialtilsynets opfølgning på dem.

Tabel 29 herunder viser antallet af henvendelser i whistleblowerordningen opgjort pr. år og fordelt på de fem socialtilsyn.

Som det fremgår, har det været en stigende tendens i antallet af henvendelser fra det første år efter tilsynsreformen (887 henvendelser i 2014) til i dag (1.344 henvendelser i 2017). Denne udvikling skal ses i lyset af de fem socialtilsyns arbejde med at udbrede kendskabet til ordningen.

Der er generelt et nogenlunde ensartet antal whistleblow på tværs af de fem socialtilsyn. Socialtilsyn Midt har flest henvendelser (i alt 994 henvendelser i perioden). Det er dog Socialtilsyn Nord, der har flest henvendelser set i relation til porteføljen (62 henvendelser pr. 100 tilbud/plejefamilier i porteføljen). Socialtilsyn Syd har relativt færre whistleblow (46 pr. 100 sociale tilbud og plejefamilier i porteføljen) end de øvrige socialtilsyn.

Tabel 29: Antal henvendelser i whistleblowerordningen. Opgjort pr. år for hvert af de fem socialtilsyn

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	Uoplyst	I alt
2014	83	257	184	175	170	18	887
2015	202	206	220	227	203		1.058
2016	274	240	197	240	206		1.157
2017	273	291	293	230	257		1.344
I alt i perioden 2014-2017	832	994	894	872	836	18	4.446
Antal whistleblow pr. 100 sociale tilbud/plejefamilier i porteføljen	62	56	46	56	58		55

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Tabel 30 herunder viser, hvordan henvendelserne fordeler sig på de sociale tilbud og plejefamilier – for de henvendelser, hvor socialtilsynene har registret oplysninger herom: For knap hver fjerde henvendelse (1.062 henvendelser svarende til 24 pct.) er der ikke oplysninger om, hvilket område henvendelsen vedrører. Dette dækker dog over en klart faldende andel i perioden – fra 47 pct. i de første to år til 7 pct. i perioden 2016/2017.

Tabel 30: Henvendelser i whistleblowerordningen fordelt på område

	2014/2015		2016/2017		I alt	
	Antal	Andel (pct.)	Antal	Andel (pct.)	Antal	Andel (pct.)
Henvendelser i alt	1.945	100	2.501	100	4.446	100
Heraf henvendelser vedr. tilbud med børn og unge som målgruppe	300	15	571	23	871	20
Heraf henvendelser vedr. tilbud med voksne som målgruppe	498	26	1.099	44	1.597	36
Heraf henvendelser vedr. tilbud med blandet målgruppe	140	7	408	16	548	12
Heraf henvendelser på familieplejeområdet	101	5	267	11	368	8
Ukendt område	906	47	156	6	1.062	24

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017. De angivne andele er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Hvis man ønsker at se på udviklingen fra reformens første år (2014/2015) til i dag (2016/2017), giver det på baggrund af det store antal henvendelser med manglende registrering af område et bedre overblik at fokusere på de henvendelser, hvor oplysningerne er dokumenteret. Det er gjort i tabel 31 herunder.

Hver tiende henvendelse (10 pct.) vedrører plejefamilieområdet – en konstant andel gennem perioden. Knap hver fjerde henvendelse (24 pct.) vedrørte i 2016/2017 sociale tilbud på børne- og ungeområdet, hvilket er udtryk for et fald ift. reformens første år (29 pct.). Tendensen modsvares af en stigende andel henvendelser om tilbud med blandet målgruppe (fra 13 pct. til 18 pct.). Det skal ses i lyset af en lignende udvikling i tilbudsstrukturen - se delevaluering 6. Knap hver anden henvendelse vedrører sociale tilbud på voksenområdet (47 pct. i 2016/2017).

Tabel 31: Henvendelser i whistleblowerordningen fordelt på område (andele i pct.)

	2014/2015	2016/2017
Henvendelser vedr. tilbud med børn og unge som målgruppe	29	24
Henvendelser vedr. tilbud med voksne som målgruppe	48	47
Henvendelser vedr. tilbud med blandet målgruppe	13	17
Henvendelser på familieplejeområdet	10	11
I alt	100	100

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017. Opgørelsen er alene baseret på de henvendelser, hvor der er registreret oplysninger herom. Andelen i tabellen er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Af tabel 32 herunder fremgår det, at henvendelser i whistleblowerordningen hyppigst vedrører ledelsesforhold, kritik af de socialfaglige kompetencer på tilbuddet og andre forhold end de i tabellen angivne. Hver især tegner disse årsager sig for hver femte henvendelse (20 pct.) til whistleblowerordningen. En anden relativ hyppig årsag til henvendelsen er kritik af tilbuddets pædagogik (13 pct.). Øvrige – men mere sjældne – årsager er bl.a. beskyldning om fysisk vold (4 pct.) og psykisk vold (1 pct.); nedværdigende behandling på tilbuddet (4 pct.), manglende inddragelse (3 pct.), forhold vedr. økonomi (3 pct.) mv.

Generelt er der gennem perioden stabilitet i, hvad henvendelserne drejer sig om.

Tabel 32: Henvendelser i whistleblowerordningen fordelt på årsag til henvendelsen

	2014/2015		2016/2017		I alt	
	Antal	Andel (pct.)	Antal	Andel (pct.)	Antal	Andel (pct.)
I alt	1.945	100	2.529	100	4.474	100
Ledelse – dårlig eller manglende	420	22	487	19	907	20
Socialfaglige kompetencer – dårlige eller manglende	420	22	487	19	907	20
Pædagogik	217	11	345	14	562	13
Vold – fysisk	76	4	91	4	167	4
Vold – psykisk	8	0	18	1	26	1
Seksuelle overgreb	18	1	32	1	50	1
Økonomisk kriminalitet	8	0	23	1	31	1
Stofmisbrug/alkoholmisbrug i tilbuddet	53	3	59	2	112	3
Nedværdigende behandling	70	4	129	5	199	4
Manglende inddragelse	45	2	73	3	118	3
Andet	450	23	454	18	904	20
Arbejdsmiljø	41	2	66	3	107	2
Fysiske rammer	32	2	69	3	101	2
Hygiejne	7	0	31	1	38	1
Omgangstone	41	2	55	2	96	2
Økonomi	39	2	110	4	149	3

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017. Andelen i tabellen er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Tabel 33 viser, hvordan socialtilsynene følger op på de henvendelser, de får.

Den mest anvendte opfølgning på whistleblow i socialtilsynet er et anmeldt tilsynsbesøg, hvilket sker ved ca. hver tredje henvendelse (34 pct.). Socialtilsynet vælger også relativt hyppigt at foretage et uanmeldt tilsynsbesøg (21 pct.) eller anden videre undersøgelse (22 pct.). Der er en tendens til, at socialtilsynene i løbet af perioden i større grad anvender uanmeldt tilsyn som opfølgning på whistleblow – fra 18 pct. af henvendelserne i 2014/2015 til 23 pct. af henvendelserne i 2016/2017.

Omtrent én ud af tyve henvendelser afvises umiddelbart som følge af, at de er åbenlyst grundløse (3 pct.), udtryk for chikane (1 pct.) eller indeholder utilstrækkelig information (1 pct.). Yder-

ligere 2 pct. afvises af andre årsager. Derudover ligger knap hver tiende henvendelse (8 pct.) uden for socialtilsynets kompetenceområde.

Tabel 33: Henvendelser i whistleblowerordningen fordelt på tilsynets opfølgende handling

	2014/2015		2016/2017		I alt	
	Antal	Andel (pct.)	Antal	Andel (pct.)	Antal	Andel (pct.)
I alt	1.746	100	2.727	100	4.473	100
Anmeldt tilsyn	626	36	885	32	1.511	34
Uanmeldt tilsyn	315	18	602	22	917	21
Telefonopkald	50	3	78	3	128	3
Anden videre undersøgelse	425	24	577	21	1.002	22
Udenfor kompetenceområde	154	9	223	8	377	8
Afvist (grundløs)	47	3	79	3	126	3
Afvist (chikane)	12	1	18	1	30	1
Afvist (utilstrækkelig information)	27	2	34	1	61	1
ikke angivet	64	4	54	2	118	3
Afvist	26	1	49	2	75	2
Ikke færdigbehandlet - lukningsårsag kan ikke angives	0	0	128	5	128	3

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017. Andelene i tabellen er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Socialtilsynets arbejde med whistleblowerordningen

I dette afsnit beskrives Socialtilsynets arbejde med og oplevelse af whistleblowerordningen, herunder den lovændring vedrørende anonymitetsbestemmelsen, som blev vedtaget i 2016.

Afsnittet bygger på de fem socialtilsyns beskrivelse af deres erfaringer, som Socialstyrelsen har indhentet dels i forbindelse med midtvejsevalueringen i 2016, dels op til nærværende evaluering.

Socialtilsynets implementering og vurdering af whistleblowerordningen

Allerede i forbindelse med midtvejsevalueringen i 2016 beskrev de fem socialtilsyn, at whistleblowerordningen generelt oplevedes som en fordel i forhold til at løfte tilsynsopgaven. Tilsynene vurderede således at få oplysninger om forhold på de sociale tilbud og i plejefamilierne, som de ellers ikke ville have fået.

De oplevede i særlig grad, at tidligere medarbejdere og pårørende gjorde brug af whistleblowerordningen, men at det i mindre grad var borgere på tilbuddene samt børn og unge i plejefamilierne, der brugte muligheden. De fem socialtilsyn har derfor arbejdet målrettet på at udbrede kendskabet til ordningen.

Som det fremgik af tabel 29, har antallet af henvendelser generelt været stigende i perioden. Der er derfor grund til at antage, at socialtilsynenes oplysningsarbejde har virket i forhold til at udbrede kendskabet til whistleblowerordningen.

Generelt oplyser socialtilsynene, at de har et team af medarbejdere, der har ansvaret for at modtage og fordele henvendelser fra whistleblowerordningen – en praksis, der for de fleste af tilsynene har været uændret i perioden. Socialtilsyn Syd oplyser at have ændret sin organisering omkring whistleblow-henvendelser, der tidligere blev modtaget af stabsmedarbejdere, til en model, der ligner flere af de øvrige tilsyns, og hvor det er tilsynskonsulenter, der indgår i det team, der modtager whistleblows.

Henvendelserne kan ske både elektronisk via mailformular eller telefonisk.

Som det fremgik af tabel 33, har de fem socialtilsyn flere forskellige måder, hvorpå de kan følge op på en henvendelse. Måden, der følges op på sker ud fra en konkret vurdering af henvendelsen. Oplysningerne kan fx indgå i det almindelige tilsyn, hvor de kan være med til at fokusere tilsynets spørgsmål og undersøgelser. Hvis socialtilsynet vurderer, at der er behov for akut handling, kan der fx iværksættes et uanmeldt tilsynsbesøg.

Ændring af anonymitetsbestemmelsen, § 11 i lov om socialtilsyn

I midtvejsevalueringen blev det beskrevet, hvordan de fem socialtilsyn generelt oplevede det som en udfordring, at alle whistleblow-henvendelser *skulle* behandles anonymt. Både fordi det har givet frustrationer hos personer, der henvendte sig med kritik af konkrete forhold, og som oplevede, at socialtilsynet på grund af anonymitetskravet ikke kunne konfrontere det sociale tilbud/plejefamilien direkte med den fremførte kritik. Og især fordi de fem socialtilsyn oplevede det som vanskeligt at handle på de anonyme henvendelser, fordi de ikke måtte oplyse de sociale tilbud/plejefamilierne om, at der havde været en henvendelse. Det, oplevede socialtilsynene, gjorde det vanskeligt konkret at undersøge de forhold, der blev påtalt i henvendelsen.

I 2016 blev der vedtaget en tilføjelse til lov om socialtilsyn, § 11, hvorefter henvendere nu kan give helt eller delvist samtykke til, at socialtilsynet oplyser det sociale tilbud/plejefamilien om indholdet i henvendelsen. §11 stk. 4 lyder konkret:

Stk. 4. Den, der har henvendt sig anonymt til socialtilsynet om bekymrende forhold i tilbuddet, jf. stk. 1, kan over for socialtilsynet samtykke i, at socialtilsynet over for tilbuddet eller andre oplyser, at tilsynet har modtaget henvendelsen. Vedkommende kan samtykke i, at socialtilsynet over for tilbuddet eller andre oplyser navnet på den, der har rettet henvendelse. Vedkommende kan helt eller delvis samtykke i, at socialtilsynet over for tilbuddet eller andre videregiver henvendelsens indhold.

Der er nogen forskel de fem socialtilsyn imellem, når de vurderer den foreløbige anvendelse af samtykke-bestemmelsen. To socialtilsyn oplyser, at det er relativt få henvendelser (henholdsvis 3-5 pct. og 4 pct.), hvor der gives samtykke til videregivelse af oplysninger. Et tredje socialtilsyn oplever, at anvendelsen er "begrænset", mens de to sidste socialtilsyn oplever, at niveauet ligger omkring henholdsvis hver fjerde (25 pct.) og hver tredje (33 pct.) henvendelse. Der er generelt ikke tal på, hvordan disse henvendelser fordeler sig mellem helt og delvist samtykke, selv om et enkelt tilsyn oplyser, at der i "langt de fleste" tilfælde er tale om helt samtykke.

Der er også lidt forskel på, hvilke henvendere de fem socialtilsyn oplever giver samtykke til videregivelse af oplysninger. Et socialtilsyn fremhæver, at det ofte er henvendelser, der drejer sig om de lidt større tilbud. Et andet socialtilsyn fremhæver tidligere medarbejdere som en gruppe, der oftere end andre giver samtykke. Et tredje socialtilsyn oplever, at det særligt er pårørende, der ikke har haft held med at henvende sig direkte til det sociale tilbud/plejefamilien med deres kritik.

De fem socialtilsyn er dog fælles om at vurdere, at lovændringen generelt set er en fordel for deres arbejde. De oplever, at de kan handle mere præcist på oplysningerne i henvendelsen og undersøge kritikken konkret, fordi de kan konfrontere tilbuddet/plejefamilien direkte med den rejste kritik. Flere socialtilsyn fremhæver også, at det styrker retssikkerheden for de berørte tilbud/plejefamilier og i det hele taget giver et bedre og mere dialogbaseret tilsyn, hvilket også er et grundlæggende formål med tilsynsopgaven.

De fem socialtilsyn oplever dog også udfordringer i implementeringen af lovbestemmelsen. En særlig udfordring knytter sig til administration, oplysning, vejledning og dokumentation af samtykke. Det kan være udfordrende, og for borgerne opleves bureaukratisk, når socialtilsynene skal indhente samtykke. Nogle socialtilsyn oplever, at henvendere, der egentlig havde givet samtykke, trækker deres samtykke, når de skal bekræfte det skriftligt.

De fem socialtilsyn oplyser i den forbindelse, at de er gået sammen om at udvikle en løsning, hvor borgeren kan give samtykke ved hjælp af Nem-ID. Et enkelt socialtilsyn fremhæver, at denne løsning også vil hjælpe dem i forhold til at sikre, at henvender rent faktisk er den, han/hun udgiver sig for at være i selve whistleblowet.

Et af socialtilsynene fremhæver det som en udfordring, at nogle sociale tilbud oplever tilsynet som meget fokuserende på enkeltsager, når der indgår oplysninger fra whistleblow-henvendelser. Et andet socialtilsyn fremhæver, at tilsynet nogle gange kan ende som mellemand i en konflikt mellem henvender og tilbuddet eller plejefamilien. Samtlige fem socialtilsyn vurderer dog, at lovændringen alt i alt er en fordel for deres arbejde.

Delkonklusion om whistleblowerordningen

Devaluering 2 viser, at reformens målsætninger og intentionerne med indførelsen af whistleblowerordningen i vid udstrækning er opfyldt.

Formålet med whistleblowerordningen var bl.a. at sætte borgeren i centrum og give borgere, medarbejdere, pårørende og andre mulighed for at komme med oplysninger, som tilsynet ellers ikke ville være kommet i besiddelse af.

Devalueringen viser, at whistleblowerordningen bliver brugt, og antallet af henvendelser stiger i takt med, at de fem socialtilsyn udbreder kendskab til ordningerne. Der synes dog at være en udfordring med at få de allersvageste borgere, herunder børn og unge, til at kende og anvende ordningen.

Generelt har de fem socialtilsyn en ensartet praksis i implementeringen af ordningen, og socialtilsynene vurderer, at henvendelser fra whistleblow giver dem oplysninger, de ellers ikke ville have fået.

Samtidig vurderer de fem socialtilsyn en lovændring fra 2016 i forhold til ordningen som positiv. Med lovændringen blev der givet mulighed for, at henvendere kan give helt eller delvist samtykke til, at socialtilsynet må videregive oplysninger om henvendelsen til det relevante tilbud/den relevante plejefamilie. Det styrker ifølge de fem socialtilsyn muligheden for at følge præcist op på henvendelsen, ligesom det ifølge socialtilsynene forbedrer kvaliteten af tilsynet. De fleste henvendelser er dog fortsat anonyme.

Devalueringen indikerer, at implementeringen af lovændringen om anonymitetsbestemmelsen endnu ikke er ensartet på tværs af de fem socialtilsyn – bl.a. er der stor forskel på i hvor stor en andel af henvendelserne, de fem socialtilsyn oplever, at bestemmelsen anvendes. Da lovændringen stadig er relativt ny, kan der forventes en større ensartethed i implementeringen af bestemmelsen i de kommende år, og de fem socialtilsyn arbejder på et fælles NemID-administreret system til at håndtere samtykke.

Devaluering 3: Tilsynets bidrag til læring og udvikling

Formålet med devaluering 3 er at belyse socialtilsynets bidrag til læring og udvikling på de sociale tilbud og i plejefamilierne.

Devaluering 3 tager udgangspunkt i Ankestyrelsens *Undersøgelse af sociale tilbuds og plejefamiliers erfaringer med socialtilsynet* (Ankestyrelsen, 2018). Undersøgelsen i sin helhed er vedlagt evalueringen. Undersøgelsen er en opfølgning på en tilsvarende undersøgelse i 2015 til brug for midtvejsevalueringen.

Det var i den politiske aftale bag tilsynsreformen et klart formål, at det nye tilsyn skulle bidrage til en styrkelse af kvaliteten i de sociale tilbud og i plejefamilierne. Der er, jf. forandringsteorien (bilag 1), to måder, hvorpå socialtilsynet kan bidrage til øget kvalitet i tilbuddene/plejefamilierne. I devaluering 1 blev det undersøgt, i hvilken udstrækning socialtilsynet anvender sanktioner over for sociale tilbud og plejefamilier med en utilstrækkelig kvalitet. I devaluering 3 er der fokus på, hvordan socialtilsynet bidrager til læring og udvikling på tilbuddene og i plejefamilierne gennem socialtilsynets dialogorienterede tilsynspraksis. Antagelsen er, at socialtilsynets dialog med og vejledning af de sociale tilbud og plejefamilierne i kvalitetsudvikling, fører til, at tilbuddene/plejefamilierne iværksætter kvalitetsudviklende tiltag på baggrund af tilsynet.

Ankestyrelsen baserer undersøgelsen på besvarelser fra 1.334 sociale tilbud og 3.062 plejefamilier i slutningen af 2017. Undersøgelsen belyser en række forhold vedrørende de sociale tilbuds og plejefamiliernes oplevelse af tilsynet.

I devalueringen beskrives:

- Undersøgelsens generelle pointer
- Undersøgelsens resultater i forhold til tilsynets bidrag til læring og udvikling på tilbuddene og i plejefamilierne.

Undersøgelsens generelle pointer

Udvalgte pointer fra undersøgelsen er:

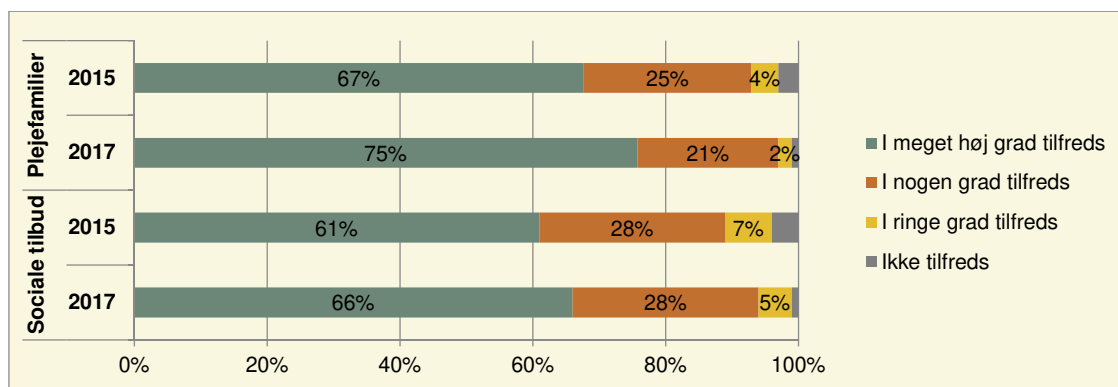
- Der er udbredt tilfredshed med socialtilsynet blandt de sociale tilbud og plejefamilierne, og tilfredsheden er steget i forhold til 2015. 94 pct. af tilbuddene er i høj eller i nogen grad tilfredse.
- Den generelle tilfredshed skal blandt andet ses i lyset af, at de sociale tilbud og plejefamilierne er mere tilfredse med en række forhold omkring tilsynet i 2017 end i 2015. Det gælder oplevelsen af processen omkring og relevansen af indsamling af informationer forud for tilsynsbesøget; processen omkring tilsynsrapporten og sammenhængen mellem den mundtlige dialog og tilsynsrapportens indhold; samt oplevelsen af, at de tilsynsførende er lydhøre, velforberejede og kompetente.

- Der er samtidig større kendskab til kvalitetsmodellen blandt de sociale tilbud og plejefamilierne. Samtidig mener flere i 2017 end i 2015, at kvalitetsmodellen kan anvendes til at vurdere kvaliteten i tilbuddet – hvilket bl.a. skal ses i lyset af ændringen af kvalitetsmodellen primo 2017.
- Der er dog fortsat sociale tilbud og plejefamilier, som efterspørger en kvalitetsmodel, der er mere målrettet tilbuddet og målgruppen.
- De fleste sociale tilbud og plejefamilier oplever – som i 2015 – en god balance mellem kontrol og dialog i tilsynet.
- Hver sjette plejefamilie (16 pct.) og godt hvert fjerde sociale tilbud (28 pct.) mener dog ikke, at ressourceforbruget står mål med udbyttet af tilsynet.
- En stor gruppe blandt plejefamilierne oplever ikke, at socialtilsynet ved seneste tilsynsbesøg har peget på konkrete områder, hvor de kunne fastholde eller udvikle kvaliteten (61 pct.) – der er dog tale om en forbedring siden 2015.

Socialtilsynets bidrag til udvikling og læring i de sociale tilbud og i plejefamilierne

Som anført ovenfor, er de sociale tilbud og plejefamilierne ifølge Ankestyrelsens undersøgelse generelt tilfredse med deres samarbejde med socialtilsynet. Figur 9 viser, at tre ud af fire plejefamilier (75 pct.) og to ud af tre sociale tilbud (66 pct.) i meget høj grad er tilfredse med samarbejdet i 2017 – og i begge tilfælde er det udtryk for en stigning i tilfredsheden siden undersøgelsen i 2015. Det er en relativt lille andel af de sociale tilbud og plejefamilier på omkring fem pct., der er utilfredse med samarbejdet.

Figur 9: Tilbuddenes generelle tilfredshed med socialtilsynet

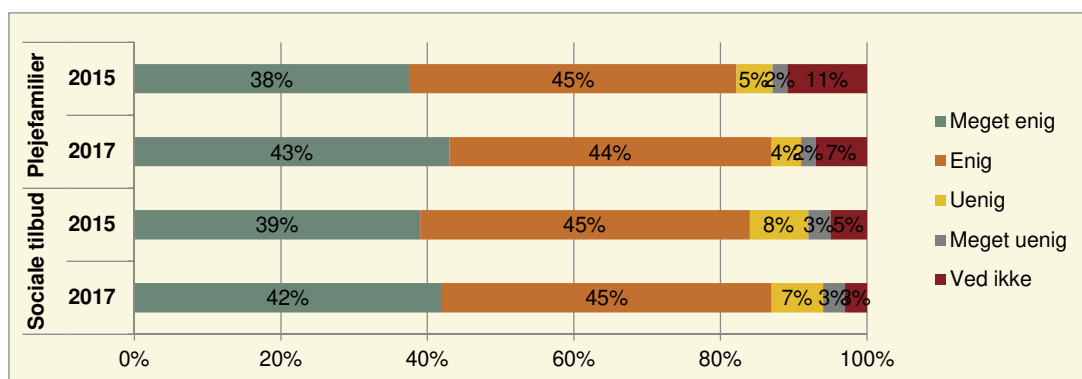

Anm: Data baseret på survey blandt de sociale tilbud og plejefamilierne. Andelen i figuren er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct..

Kilde: Undersøgelse af sociale tilbuds og plejefamiliers erfaringer med socialtilsynet (Ankestyrelsen, 2018)

Der er i devalueringen fokus på socialtilsynets bidrag til læring og udvikling i tilbuddene. Spørger man de sociale tilbud og plejefamilierne, er op mod ni ud af ti enten enige eller meget enige i, at socialtilsynet styrker kvaliteten i tilbuddene, jf. figur 10. Også her er der tale om en mindre fremgang i forhold til 2015.

Figur 10: Tilbuddenes oplevelse af, om socialtilsynet styrker kvaliteten i tilbuddene

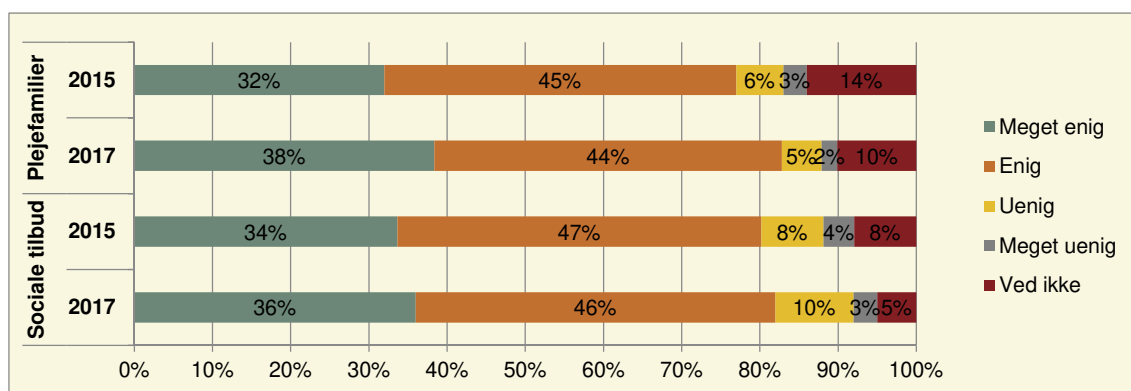
Anm: Data baseret på survey blandt de sociale tilbud og plejefamilierne. Andelen i figuren er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.

Kilde: *Undersøgelse af sociale tilbuds og plejefamiliers erfaringer med socialtilsynet* (Ankestyrelsen, 2018)

Som nævnt i indledningen til devaluering 3, kan socialtilsynet styrke kvaliteten i tilbuddene enten ved at løfte bundniveauet for kvaliteten gennem sanktioner over for de tilbud, der ikke har en tilstrækkelig kvalitet (se devaluering 1), eller gennem dialogbaseret læring og udvikling på tilbuddene.

Som det fremgår af figur 11, er en meget stor andel af de sociale tilbud og plejefamilierne enige eller meget enige i, at socialtilsynet sikrer udvikling i tilbuddene. I 2017 gælder det i alt 82 pct. af såvel plejefamilierne som de sociale tilbud, og i begge tilfælde er der tale om en mindre fremgang fra 2015.

Figur 11: Tilbuddenes oplevelse af, om socialtilsynet sikrer udvikling i tilbuddene

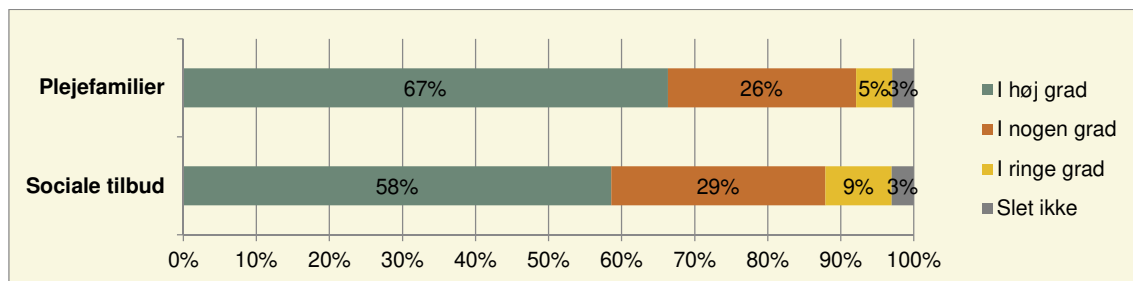

Anm: Data baseret på survey blandt de sociale tilbud og plejefamilierne. Andelen i figuren er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.

Kilde: *Undersøgelse af sociale tilbuds og plejefamiliers erfaringer med socialtilsynet* (Ankestyrelsen, 2018)

Der er også en udbredt opfattelse af, at socialtilsynet har en god balance mellem kontrol og dialog i tilsynsbesøget, jf. figur 12. Der er en lidt større andel af de sociale tilbud, som slet ikke (3 pct.) eller i ringe grad (9 pct.) mener, at balancen er god, end man ser hos plejefamilierne. Spørgsmålet indgik ikke i samme form i undersøgelsen fra 2015.

Figur 12: Tilbuddenes oplevelse af, om deres seneste tilsynsbesøg var præget af en god balance mellem kontrol og dialog

Anm: Data baseret på survey blandt de sociale tilbud og plejefamilierne. Andelen i figuren er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.

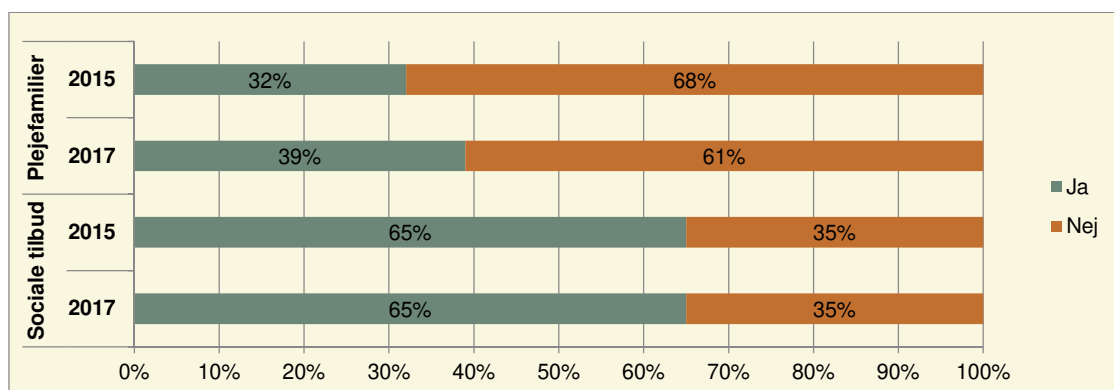
Kilde: *Undersøgelse af sociale tilbuds og plejefamiliers erfaringer med socialtilsynet* (Ankestyrelsen, 2018)

En måde, hvorpå socialtilsynet gennem dialog kan bidrage til læring og kvalitetsudvikling i tilbuddene, er ved at pege på konkrete udviklingsmuligheder. Her er der en noget forskellig opfattelse mellem de sociale tilbud og plejefamilierne af, om det er tilfældet. Det fremgår af figur 13, at mindre end fire ud af ti plejefamilier (39 pct.) mener, at tilsynet ved seneste tilsynsbesøg pegede på konkrete muligheder for at udvikle kvaliteten. Det er dog udtryk for en vis fremgang sammenlignet med undersøgelsen i 2015.

Blandt de sociale tilbud er det knap to tredjedele (65 pct.), der oplever, at tilsynet peger på konkrete udviklingsmuligheder.

Generelt synes der at være et potentiale for, at tilsynet kan nå ud til en bredere kreds af sociale tilbud og – især – plejefamilier med den dialogbaserede kvalitetsudvikling.

Figur 13: Tilbuddenes oplevelse af, om socialtilsynets seneste tilsynsbesøg har peget på konkrete muligheder for at fastholde og udvikle kvaliteten i tilbuddet

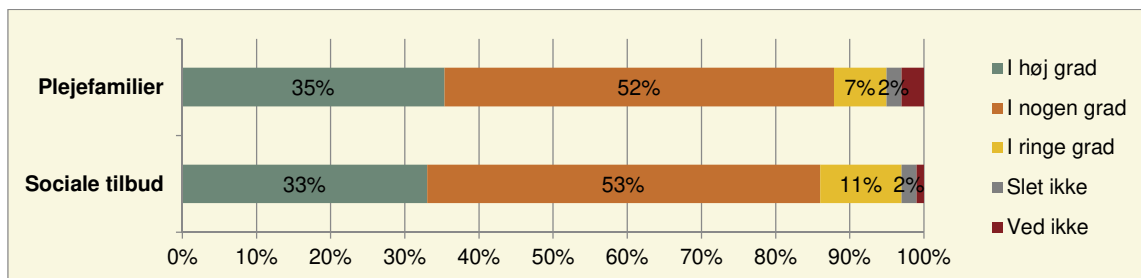

Anm: Data baseret på survey blandt de sociale tilbud og plejefamilierne. Andelen i figuren er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.

Kilde: *Undersøgelse af sociale tilbuds og plejefamiliers erfaringer med socialtilsynet* (Ankestyrelsen, 2018)

Blandt de sociale tilbud og plejefamilier, som ved seneste tilsynsbesøg oplevede, at tilsynet pegede på konkrete udviklingsmuligheder, er der en udbredt opfattelse af, at forslagene har kunnet anvendes til kvalitetsudvikling. Af figur 14 fremgår det, at op mod 90 pct. af plejefamilierne og de sociale tilbud, der oplever at have fået konkrete anbefalinger, mener at kunne anvende disse forslag til udvikling.

Figur 14: Tilbuddenes oplevelse af, om de kunne anvende de udviklingsmuligheder, som socialtilsynet pegede på ved seneste tilsynsbesøg

Anm: Data baseret på survey blandt de sociale tilbud og plejefamilierne. Andelen i figuren er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.

Kilde: Undersøgelse af sociale tilbuds og plejefamiliers erfaringer med socialtilsynet (Ankestyrelsen, 2018)

Delkonklusion om tilsynets bidrag til udvikling og læring i de sociale tilbud og i plejefamilierne

Ankestyrelsens undersøgelse af de sociale tilbuds og plejefamiliernes erfaringer med socialtilsynet viser, at der generelt er udbredt tilfredshed med samarbejdet. Såvel de sociale tilbud som plejefamilierne oplever i overvejende grad, at socialtilsynet bidrager til udvikling og til at øge kvaliteten i tilbuddet/plejefamilien. Langt de fleste tilbud og plejefamilier, og flere i 2017 end i 2015, vurderer desuden, at kvalitetsmodellen er anvendelig til at vurdere kvaliteten i deres tilbud.

Undersøgelsen viser generelt et forbedret samarbejde i perioden fra midtvejsevalueringen i 2015 til den aktuelle evaluering ved udgangen af 2017.

Undersøgelsen identificerer dog også en række forhold, hvor der fortsat kan arbejdes med udvikling af socialtilsynets praksis. Det er således et væsentligt opmærksomhedspunkt, at et mindre antal sociale tilbud og plejefamilier oplever, at socialtilsynet ikke bidrager til udvikling og til at øge kvaliteten i tilbuddet/plejefamilien.

Det skal ligeledes fremhæves, at en stor gruppe sociale tilbud og plejefamilier, ikke oplever at få anvist konkrete udviklingsmuligheder i forbindelse med tilsynsbesøg. Der synes på den baggrund at være potentiale for at nå ud til en bredere gruppe i den dialogbaserede kvalitetsudvikling.

Devaluering 4: Udviklingen i kvalitetsbedømmelsen af de sociale tilbud og plejefamilier

Formålet med devaluering 4 er at belyse udviklingen i kvaliteten i de sociale tilbud og plejefamilierne i perioden efter tilsynsreformen trådte i kraft 1. januar 2014.

Til brug for denne analyse anvendes socialtilsynets kvalitetsbedømmelse af de sociale tilbud og plejefamilierne ud fra den kvalitetsmodel, der er grundlag for tilsynet. Der er en særskilt kvalitetsmodel for henholdsvis de sociale tilbud og for plejefamilierne.

Kvalitetsbedømmelsen er et redskab for socialtilsynet til at foretage den samlede vurdering af, om de sociale tilbud og plejefamilierne har den fornødne kvalitet. I kvalitetsvurderingen er der tale om en samlet vurdering af forholdene, det vil sige, at der er ikke en direkte sammenhæng mellem kvalitetsbedømmelsen og kvalitetsvurderingen.

Det er vigtigt at understrege, at man skal være forsigtig med at fortolke udviklingen i socialtilsynets kvalitetsbedømmelser af de sociale tilbud og plejefamilierne i perioden efter tilsynsreformens ikrafttræden som et udtryk for udviklingen i kvaliteten af den leverede indsats over for borgerne. Udviklingen kan til dels skyldes en udvikling i socialtilsynets *bedømmelsespraksis*. Dels kan revisionen af kvalitetsmodellen pr. 1. januar 2017 have påvirket kvalitetsbedømmelserne.

I devalueringen beskrives:

- En præsentation af kvalitetsmodellen og bedømmelsessystematikken.
- Den generelle udvikling i kvalitetsbedømmelsen af de sociale tilbud og plejefamilierne fra 2015, hvor den toårige implementeringsperiode afsluttedes, til 2017.
- Udviklingen i kvalitetsbedømmelsen i de fem socialtilsyn
- Forskelle i kvalitetsbedømmelsen af sociale tilbud

Kvalitetsmodellen og bedømmelsessystematikken

Herunder præsenteres kvalitetsmodellen for henholdsvis sociale tilbud og plejefamilier, samt den bedømmelsessystematik, som socialtilsynet anvender.

Kvalitetsmodellen udtrykker en kvalitetsstandard, som socialtilsynet skal anvende ved vurdering af kvaliteten i sociale tilbud og i plejefamilierne ved godkendelse og ved driftsorienteret tilsyn.

Kvalitetsmodellen er struktureret ud fra tre niveauer:

- A. Temaer
- B. Kriterier
- C. Indikatorer

Hvert tema i kvalitetsmodellen er konkretiseret i et eller flere kriterier for god kvalitet, som de sociale tilbud/plejefamilierne skal leve op til. Hvert kriterium er konkretiseret i en eller flere indikatorer på kvalitet, som er tegn på, om de sociale tilbud/plejefamilierne lever op til kvalitetsstandarden.

Nogle temaer er ændret, og nogle kriterier og indikatorer er udgået i perioden siden tilsynsreformens ikrafttræden. Nogle af de kriterier og indikatorer, der indgår i kvalitetsmodellen, har ændret ordlyd.

Der er i evalueringen taget udgangspunkt i, hvordan kvalitetsmodellen ser ud i dag. Der indgår således kun temaer, kriterier og indikatorer i evalueringen, som er gældende i dag. De steder, hvor ordlyden er ændret i en indikator, er der i evalueringen taget udgangspunkt i, at ændringen i ordlyden er udtryk for en præcisering, og at indikatoren stadig udtrykker det samme kvalitetskrav. Evalueringens analyser skal læses med disse forbehold.

Da nogle kriterier og indikatorer er udgået, er nummeringen i kvalitetsmodellen ikke fortløbende.

Nogle indikatorer i kvalitetsmodellen gælder ikke for, eller gælder kun specifikt for særlige typer sociale tilbud/plejefamilier. Der henvises til bekendtgørelsen af lov om socialtilsyn på www.retsinformation.dk eller til www.socialstyrelsen.dk for en beskrivelse af undtagelserne.

Kvalitetsmodellen er vedlagt evalueringen som bilag 2.

Bedømmelsessystematikken

Socialtilsynet skal bedømme kvaliteten på de sociale tilbud og i plejefamilierne ud fra kvalitetsmodellen. Bedømmelsen indgår i socialtilsynets samlede vurdering af, om tilbuddet/plejefamilien har den fornødne kvalitet, men socialtilsynet kan inddrage andre forhold end kvalitetsmodellens temaer, kriterier og indikatorer i den samlede vurdering.

Kvalitetsbedømmelsen sker ved, at socialtilsynet bedømmer det sociale tilbud/plejefamilien på hver af kvalitetsmodellens indikatorer ud fra følgende Likert-skala:

5:	I meget høj grad opfyldt
4:	I høj grad opfyldt
3:	I middel grad opfyldt
2:	I lav grad opfyldt
1:	I meget lav grad opfyldt

Hver indikator får således en bedømmelse fra 1-5. Jo højere bedømmelse, desto højere grad vurderer socialtilsynet, at tilbuddet/plejefamilien lever op til indikatorens ordlyd.

Ud fra socialtilsynets kvalitetsbedømmelse af de enkelte indikatorer kan der udregnes en værdi fra 1-5 for henholdsvis kvalitetsmodellens kriterier og temaer. Værdierne på temaniveau kan udtrykkes grafisk i et såkaldt 'spindelvæv', der giver et visuelt overblik over, hvordan socialtilsynet vurderer tilbuddet/plejefamilien på de forskellige temaer. Dette spindelvæv indgår i tilsynets dialog med tilbuddet/plejefamilien, men vises ikke på Tilbudsportalen.

I evalueringen er der for alle aktive tilbud og plejefamilier beregnet henholdsvis:

- *En samlet kvalitetsbedømmelse:* Beregnet som gennemsnittet af alle indikatorbedømmelser
- *En temascore:* Beregnet som gennemsnittet af alle indikatorbedømmelser under temaet

Det skal understreges, at *den samlede kvalitetsbedømmelse* er et tal, der udelukkende er beregnet til brug for evalueringen. Det beregnes og anvendes ikke af socialtilsynet.

Det skal også understreges, at *temascoren* teknisk beregnes lidt anderledes i den grafiske fremstilling, som socialtilsynet anvender i dialogen med de sociale tilbud/plejefamilierne.

Socialstyrelsen har valgt at bruge den samlede kvalitetsbedømmelse og temascoren ud fra den beskrevne regnemåde, fordi det vurderes, at det giver et enkelt, overskueligt og gennemsnitligt billede af socialtilsynets kvalitetsbedømmelser af de sociale tilbud/plejefamilierne.

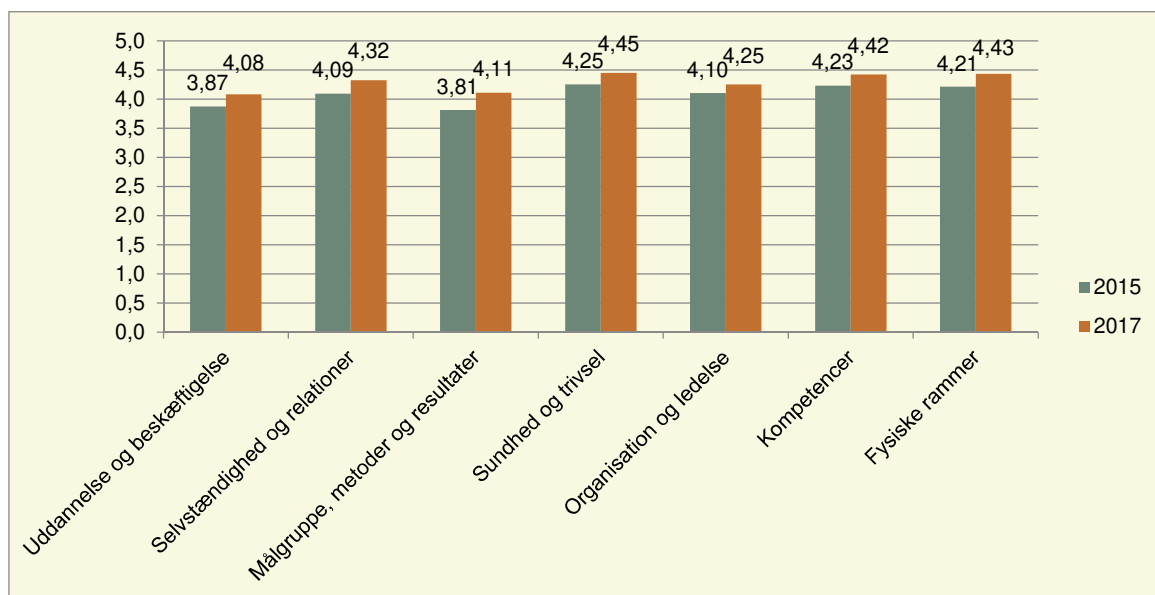
Selvom beregningen teknisk er lidt anderledes for temascoren, end den værdi, der benyttes af socialtilsynet, tager begge beregningsmåder udgangspunkt i kvalitetsbedømmelsen af de enkelte indikatorer. I praksis vil de to tema-værdier være tilnærmelsesvis ens.

Den generelle udvikling i kvalitetsbedømmelsen

Figur 15 herunder viser socialtilsynets kvalitetsbedømmelse af de sociale tilbud i henholdsvis 2015 og 2017 for de syv temaer i kvalitetsmodellen.

Socialtilsynet har i 2017 for alle de syv temaer generelt bedømt kvaliteten til at være højere end i 2015. Generelt bedømmer socialtilsynet kvaliteten til at være høj i de sociale tilbud for samtlige temaer. Lavest gennemsnitlig kvalitetsbedømmelse ses for temaerne "Uddannelse og beskæftigelse" (4,08 i 2017) og "Målgruppe, metoder og resultater" (4,11 i 2017), mens temaerne "Sundhed og trivsel" (4,45 i 2017) og "Fysiske rammer" (4,43 i 2017) bedømmes meget højt.

Figur 15: Socialtilsynets kvalitetsbedømmelse af de sociale tilbud i 2015 og 2017 – gennemsnit for tema

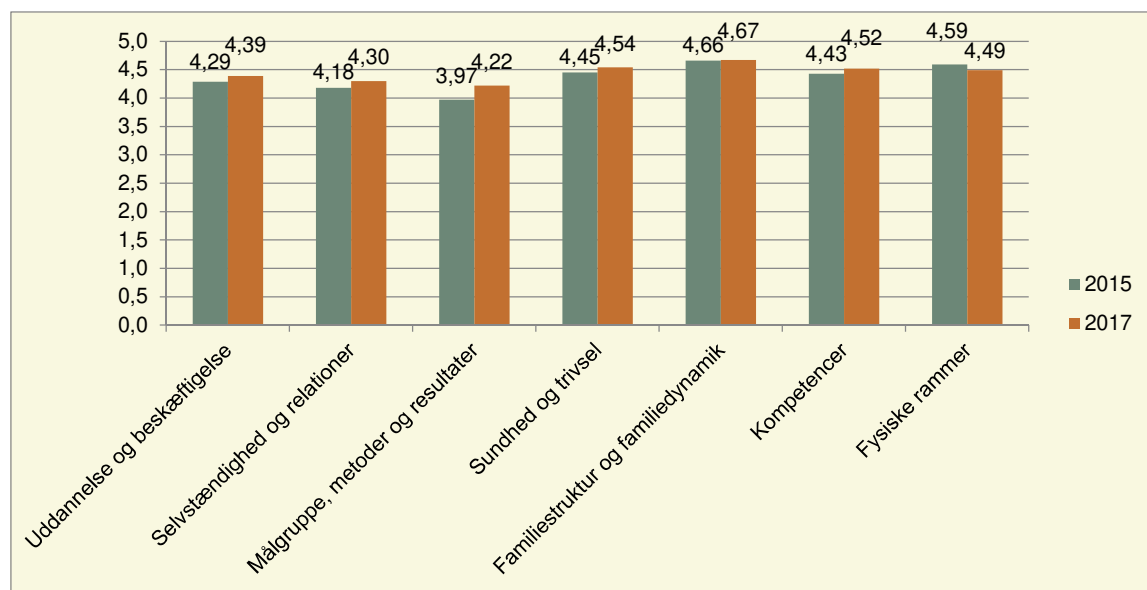

Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i kalenderårene 2015 og 2017
Kilde: Socialstyrelsen

Også for plejefamilierne (figur 16) gælder, at socialtilsynet på tværs af kvalitetsmodellens temaer bedømmer kvaliteten højere i 2017 end i 2015 – dog med en enkelt undtagelse, idet temaet "Fysiske rammer" generelt bedømmes en anelse lavere i 2017 end i 2015.

Det gælder også for plejefamilierne, at kvaliteten generelt vurderes til at være høj på tværs af de syv temaer. Lavest gennemsnitlig kvalitetsbedømmelse ses for temaet "Målgruppe, metoder og resultater" (4,22 i 2017), men her ses samtidig en væsentlig stigning i kvalitetsbedømmelsen i perioden. Temaet "Familiestruktur og familiedynamik" bedømmes generelt meget højt (4,67 i 2017) både i 2015 og i 2017.

Figur 16: Socialtilsynets kvalitetsbedømmelse af plejefamilierne i 2015 og 2017 – gennemsnit for tema

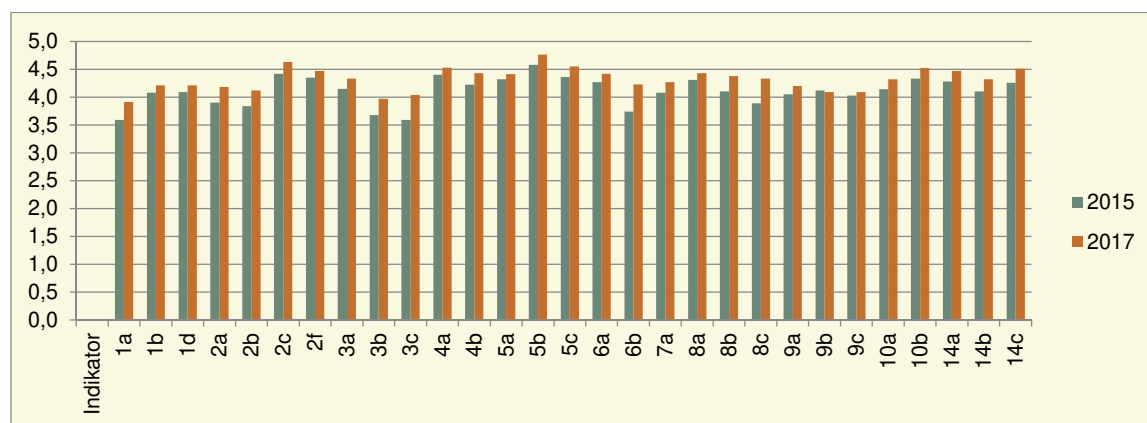

Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i kalenderårene 2015 og 2017
Kilde: Socialstyrelsen

Går man et niveau dybere i kvalitetsmodellen og ser på de enkelte indikatorer, ser billedet for de sociale tilbud ud som gengivet i figur 17.

På indikatorniveau genfinder man med en enkelt (lille) undtagelse (indikator 9b vedr. personalegennemstrømning) tendensen til, at socialtilsynet bedømmer kvaliteten højere i 2017 i forhold til 2015.

Figur 17: Socialtilsynets kvalitetsbedømmelse af de sociale tilbud i 2015 og 2017 – indikatorbedømmelser

Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i kalenderårene 2015 og 2017
Kilde: Socialstyrelsen

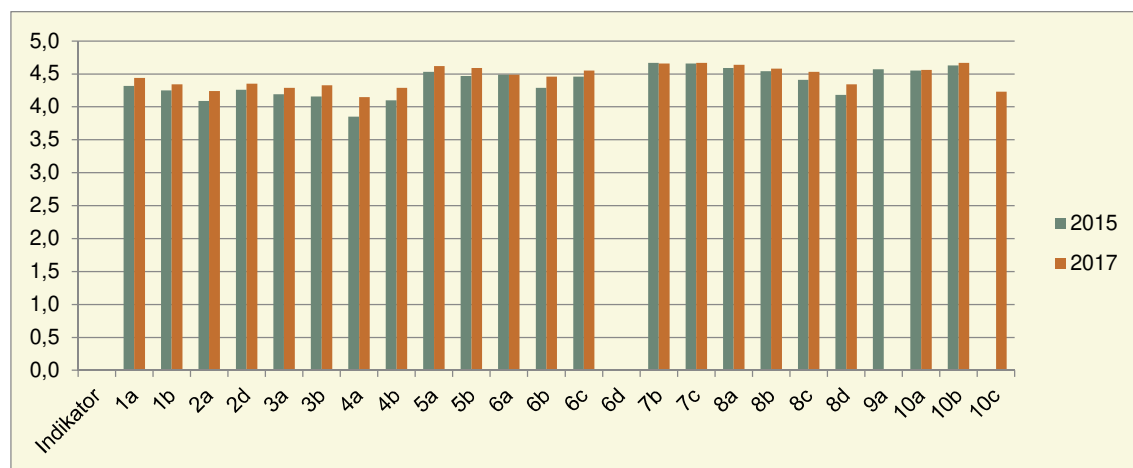
Man ser dog også en lidt større variation i kvalitetsbedømmelsen. Indikator 1a: *Tilbuddet opstiller i samarbejde med borgerne konkrete, individuelle mål i forhold til at understøtte borgernes skolegang, uddannelse, beskæftigelse eller samværs- og aktivitetstilbud, og der følges op herpå* har den laveste gennemsnitlige kvalitetsbedømmelse (3,91), hvilket dog stadig er udtryk for en generelt høj kvalitetsbedømmelse, ligesom kvalitetsbedømmelsen er klart højere i 2017 end i 2015.

Den højeste kvalitetsbedømmelse får de sociale tilbud på indikator 5b: *Borgerne har med støtte fra tilbuddet adgang til relevante sundhedsydelser* (4,76).

Billedet er nogenlunde ensartet for plejefamilierne, jf. figur 18. Generelt bedømmes kvaliteten til at være høj og stigende fra 2015 til 2017 på tværs af kvalitetsmodellens indikatorer. Den nye indikator 10c: *De fysiske rammer afspejler, at det er barnets hjem* bedømmes generelt til et højt niveau (4,23) i 2017.

Indikator 6d: *De kommunale plejefamilier følger op på en eventuel anvendelse af fysisk guidning og afværgehjælp med henblik på løbende læring og forbedring af indsatsen* blev føjet til kvalitetsmodellen i 2017, men Socialstyrelsen har endnu ikke data på plejefamilier, der er blevet kvalitetsbedømt på denne indikator.

Figur 18: Socialtilsynets kvalitetsbedømmelse af plejefamilierne i 2015 og 2017 – indikatorbedømmelser

Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i kalenderårene 2015 og 2017

Kilde: Socialstyrelsen

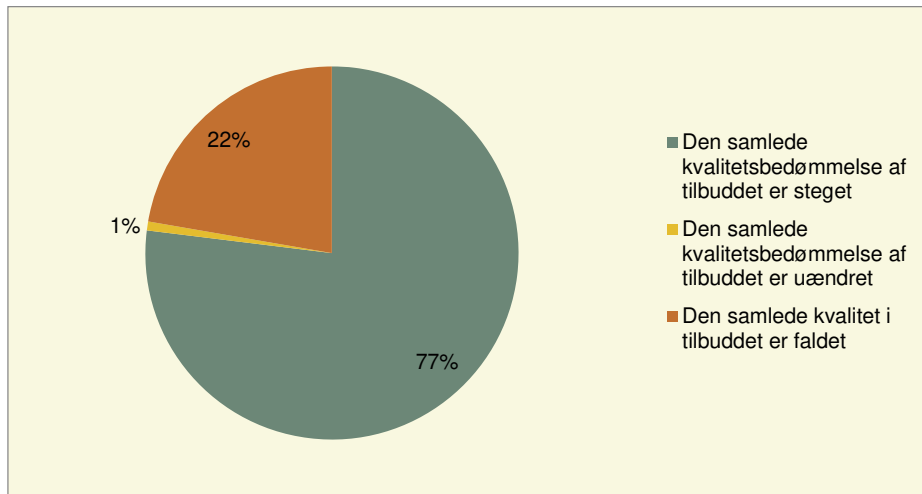
I forhold til at undersøge udviklingen i bedømmelsen af kvaliteten på de sociale tilbud og i plejefamilierne, er det også relevant at gå et skridt bag om gennemsnitstallene i figur 15 - figur 18 og se på, hvor mange tilbud/plejefamilier, der bedømmes til at have henholdsvis en *stigende* eller en *faldende* kvalitet i perioden.

Figur 19 viser udviklingen i *den samlede kvalitetsbedømmelse* for de sociale tilbud fra 2015 til 2017.

For mere end tre ud af fire tilbud (77 pct.) gælder, at de har en højere, samlet kvalitetsbedømmelse i 2017, end de havde i 2015. Knap ét ud af fire tilbud har i perioden haft en faldende, samlet kvalitetsbedømmelse. Ganske få tilbud (1 pct.) har haft en uændret samlet kvalitetsbedømmelse, hvilket skal ses i lyset af det store antal indikatorer i kvalitetsmodellen, som gør det

usandsynligt, at et tilbud får nøjagtigt samme gennemsnitlige kvalitetsbedømmelse på to forskellige tidspunkter.

Figur 19: Andelen af sociale tilbud, hvor den samlede kvalitetsbedømmelse er henholdsvis steget, faldet eller uændret fra 2015 til 2017

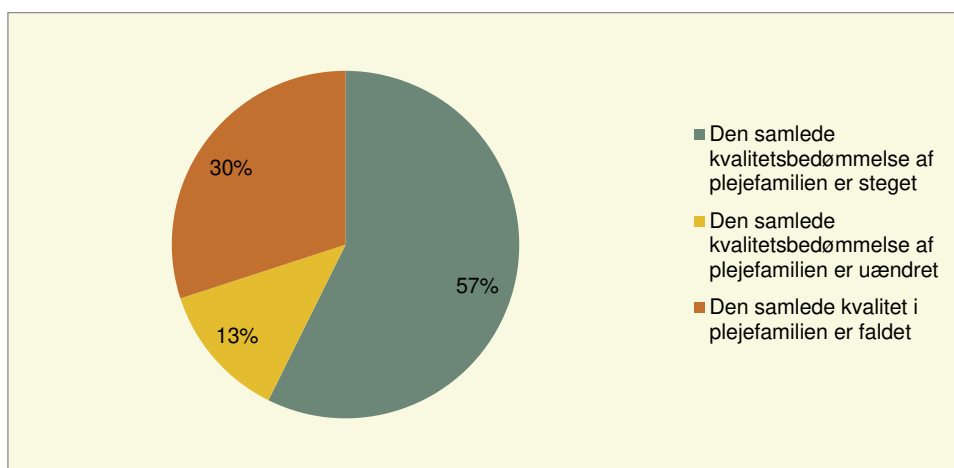
Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i kalenderårene 2015 og 2017. Kun sociale tilbud, der eksisterede i begge år, er medtaget i denne analyse.

Kilde: Socialstyrelsen

For plejefamilierne er billedet en smule mere broget, jf. figur 20. Et flertal af plejefamilierne (57 pct.) har en højere samlet kvalitetsbedømmelse i 2017 end i 2015, mens tre ud af ti plejefamilier (30 pct.) har fået en lavere samlet kvalitetsbedømmelse i perioden.

Blandt plejefamilierne har en større andel (13 pct.) uændret samlet kvalitetsbedømmelse i perioden.

Figur 20: Andelen af plejefamilier, hvor den samlede kvalitetsbedømmelse er henholdsvis steget, faldet eller uændret fra 2015 til 2017

Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i kalenderårene 2015 og 2017. Kun plejefamilier, der eksisterede i begge år, er medtaget i denne analyse.

Kilde: Socialstyrelsen

Delkonklusion om den generelle udvikling i kvalitetsbedømmelsen

Socialtilsynets kvalitetsbedømmelse af de sociale tilbud og af plejefamilierne er generelt høj og er steget i perioden fra 2015 til 2017.

Stigningen i socialtilsynets kvalitetsbedømmelser gælder for alle temaer i kvalitetsmodellen med undtagelse af "De fysiske rammer" på familieplejeområdet, hvor der er sket et lille fald – men til et fortsat højt niveau.

Den generelle stigning i kvalitetsbedømmelsen dækker over, at tre ud af fire tilbud bliver bedømt til at have en højere samlet kvalitet i 2017 sammenlignet med i 2015, mens hvert fjerde tilbud bliver bedømt til at have fået en lavere samlet kvalitet i perioden. Billedet er nogenlunde det samme på familieplejeområdet, selvom der her findes et antal plejefamilier med samme kvalitetsbedømmelse i de to år.

Generelt kan udviklingen tages som indikation på, at de fem socialtilsyn lykkes i dialogen med de sociale tilbud og plejefamilierne om kvalitetsudviklende tiltag. Stigningen i kvalitetsbedømmelserne kan ikke uden forbehold tages som udtryk for en generelt stigende kvalitet i de sociale tilbud og plejefamilierne, men det er en indikation på, at et væsentligt formål med tilsynsreformen bliver indfriet.

Udviklingen i kvalitetsbedømmelsen i de fem socialtilsyn

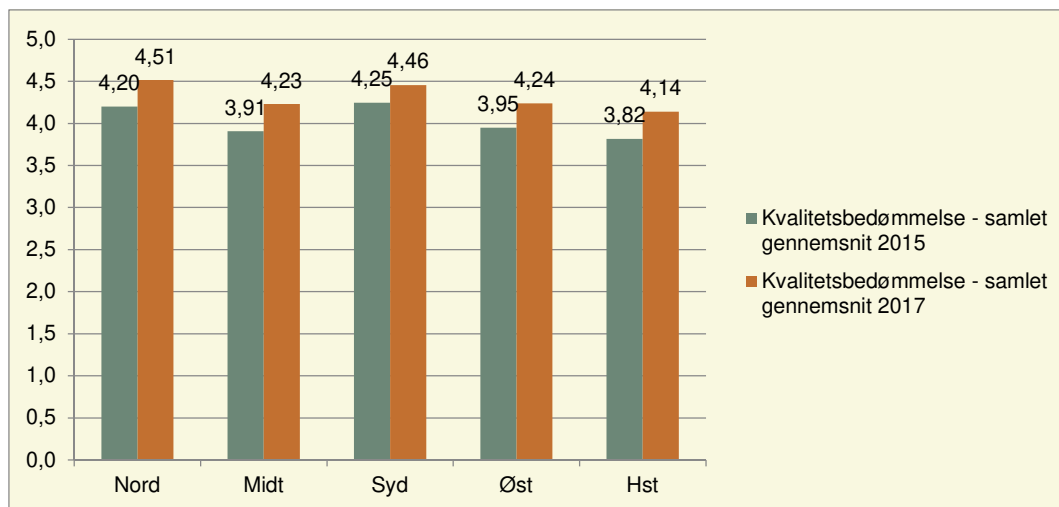
Dette afsnit belyser, i hvilken udstrækning der er forskelle på kvalitetsbedømmelserne af de sociale tilbud og plejefamilierne i de fem socialtilsyn

Figur 21 viser gennemsnittet af den samlede kvalitetsbedømmelse for alle sociale tilbud under hvert af de fem socialtilsyn.

For samtlige fem socialtilsyn er kvalitetsbedømmelserne af de sociale tilbud generelt højere i 2017 end i 2015. Socialtilsyn Nord (gennemsnitlig, samlet kvalitetsbedømmelse på 4,51) og Socialtilsyn Syd (4,46) har generelt de højeste kvalitetsbedømmelser af sociale tilbud under deres tilsyn, mens Socialtilsyn Hovedstaden generelt har de laveste (4,14) – der er dog stadig tale om en høj kvalitetsbedømmelse.

Såfremt man tager socialtilsynets kvalitetsbedømmelser som udtryk for kvaliteten i de sociale tilbud, vil konklusionen være, at kvaliteten i de sociale tilbud er steget i alle socialtilsyn i perioden siden tilsynsreformens ikrafttræden.

Figur 21: Den samlede kvalitetsbedømmelse af de sociale tilbud i de fem socialtilsyn, 2015 og 2017

Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i kalenderårene 2015 og 2017

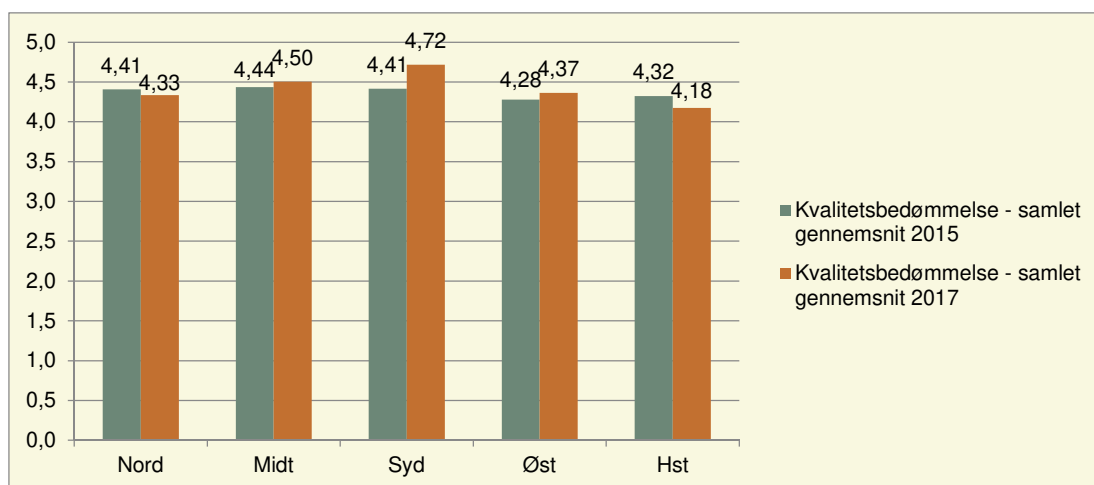
Kilde: Socialstyrelsen

Også for plejefamilierne er der tale om generelt høje kvalitetsbedømmelser, jf. figur 22.

På tværs af samtlige plejefamilier under tilsynet, har Socialtilsyn Syd en samlet kvalitetsbedømmelse af plejefamilierne på 4,72 – ganske tæt på den maksimale bedømmelse på 5,0. Igen har Socialtilsyn Hovedstaden den laveste samlede kvalitetsbedømmelse (4,18) – dog stadig på et ganske højt samlet niveau.

I modsætning til, hvad der var gældende for de sociale tilbud, er der for plejefamilierne lidt forskel på udviklingen fra 2015 til 2017 mellem socialtilsynene. Tre socialtilsyn (Midt, Syd og Øst) har stigende samlede kvalitetsbedømmelser i perioden, mens to socialtilsyn (Nord og Hovedstaden) har faldende samlede kvalitetsbedømmelser. Det efterlader et broget billede af udviklingen i samlede kvalitetsbedømmelser på familieplejeområdet.

Figur 22: Den samlede kvalitetsbedømmelse af plejefamilierne i de fem socialtilsyn, 2015 og 2017

Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i kalenderårene 2015 og 2017

Kilde: Socialstyrelsen

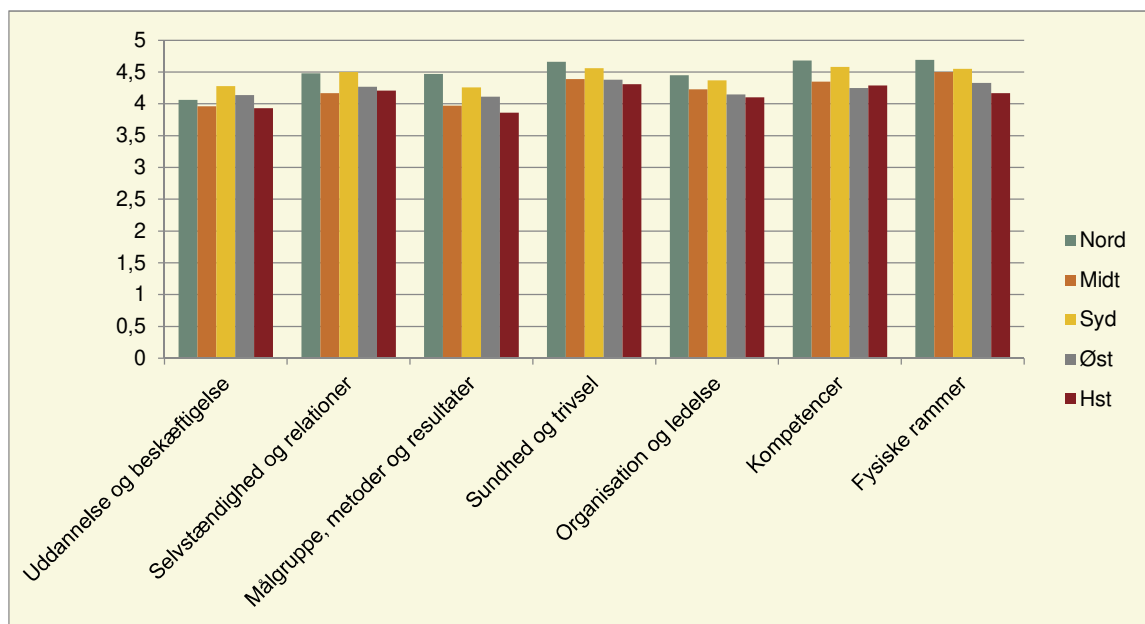
Den samlede kvalitetsbedømmelse er en meget grov indikator for socialtilsynenes kvalitetsbedømmelse af de sociale tilbud og plejefamilierne. Et mere nuanceret billede fås ved at se på, hvordan socialtilsynene bedømmer kvaliteten inden for hvert af kvalitetsmodellens temaer.

Figur 23 viser, hvordan de fem socialtilsyn i 2017 på tværs af samtlige sociale tilbud under tilsynet har bedømt kvaliteten i hvert tema fra kvalitetsmodellen.

Generelt ligger de fem socialtilsyn relativt tæt i bedømmelserne af de syv temaer i kvalitetsmodellen. Temaer som "Sundhed og trivsel" samt "Fysiske rammer" vurderes generelt højt, om end tilbuddene under Socialtilsyn Hovedstaden generelt bedømmes til at have knap så gode fysiske rammer som tilbuddene under de øvrige socialtilsyn. For temaet "Uddannelse og beskæftigelse" bedømmer de fem socialtilsyn generelt kvaliteten på tilbuddene lavt i forhold til flere af de øvrige temaer i kvalitetsmodellen.

Størst forskel mellem de sociale tilsyn finder man i kvalitetsbedømmelserne af "Målgruppe, metoder og resultater" på de sociale tilbud. Hvor Socialtilsyn Nord generelt bedømmer tilbuddene til at have en meget høj kvalitet (4,47 i gennemsnit), ligger bedømmelserne lavere i bl.a. Socialtilsyn Midt (3,97) og Socialtilsyn Hovedstaden (3,86).

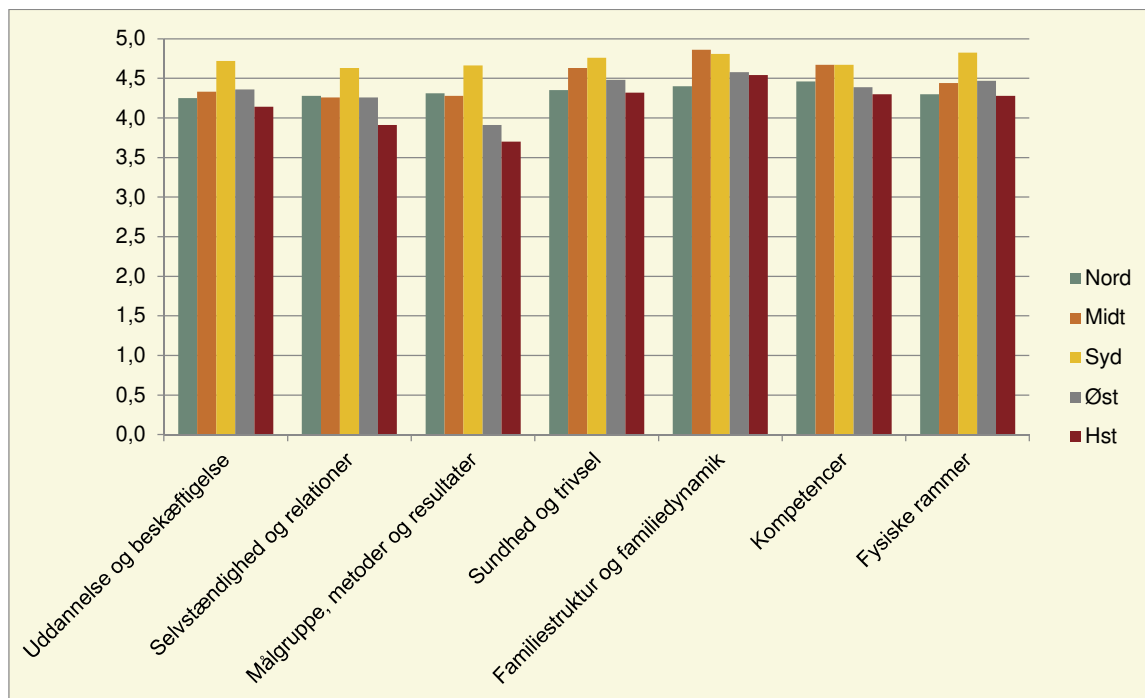
Figur 23: De fem socialtilsyns kvalitetsbedømmelse af de sociale tilbud – gennemsnit for kvalitetsmodellens temaer, 2017

Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i kalenderårene 2015 og 2017
Kilde: Socialstyrelsen

Også for plejefamilierne er billedet nogenlunde ensartet på tværs af de fem socialtilsyn, jf. figur 24. Særligt for temaet "Familiestruktur og familiedynamik" bedømmes kvaliteten højt i de fem socialtilsyn. Størst variation finder man igen i temaet "Målgruppe, metoder og resultater", hvor Socialtilsyn Syd generelt bedømmer kvaliteten højest i plejefamilierne (4,66 i gennemsnit), mens det igen er Socialtilsyn Hovedstaden, der har den laveste kvalitetsbedømmelse (3,70).

Figur 24: De fem socialtilsyns kvalitetsbedømmelse af plejefamilierne – gennemsnit for kvalitetsmodellens temaer, 2017

Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i kalenderårene 2015 og 2017

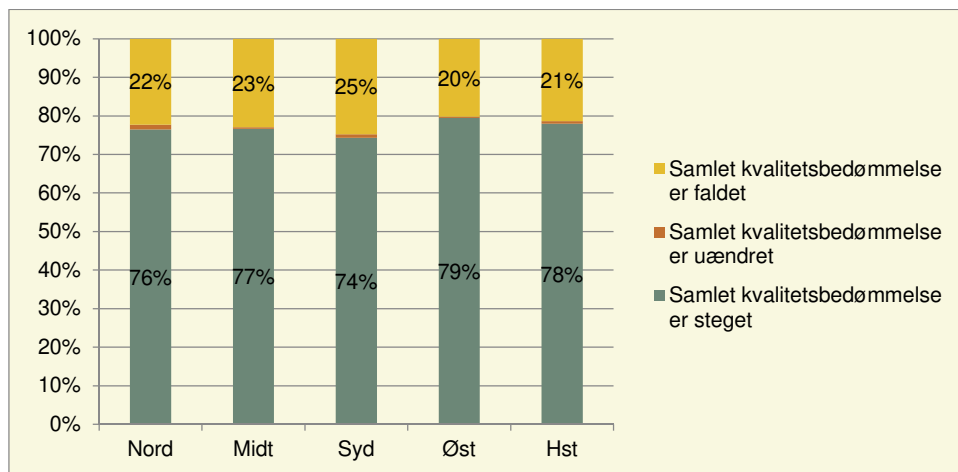
Kilde: Socialstyrelsen

Endelig er der i figur 25 set på, hvor stor en andel af de sociale tilbud under hvert af de fem socialtilsyn, som har oplevet enten en stigende, uændret eller faldende samlet kvalitetsbedømmelse i perioden fra 2015 til 2017. Det er alene tilbud, der har fået tilsyn i begge perioder, der er medtaget. Figuren giver dermed et overblik over, hvordan den generelle stigning i kvalitetsbedømmelserne i perioden (jf. figur 21) dækker over variation de enkelte tilbud imellem.

Generelt har mellem 74 pct. (Socialtilsyn Syd) og 79 pct. (Socialtilsyn Øst) af tilbuddene oplevet en stigende, samlet kvalitetsbedømmelse i perioden. Tilsvarende har mellem 20 pct. og 25 pct. af tilbuddene oplevet en faldende, samlet kvalitetsbedømmelse i perioden. Andelen af tilbud med en uændret kvalitetsbedømmelse i perioden er alle steder så lille, at den dårligt kan aflæses i figuren.

Generelt er billedet i høj grad ens på tværs af de fem socialtilsyn. Såfremt de fem socialtilsyns kvalitetsbedømmelser af de sociale tilbud anses som udtryk for tilbuddenes kvalitet, viser figuren, at godt tre ud af fire sociale tilbud har udviklet deres kvalitet i positiv retning i perioden siden tilsynsreformens ikrafttræden. Lidt mindre end et ud af fire tilbud har haft faldende kvalitet i perioden.

Figur 25: Andelen af sociale tilbud med henholdsvis stigende, uændret og faldende samlet kvalitetsbedømmelse fra 2015 til 2017 i de fem socialtilsyn

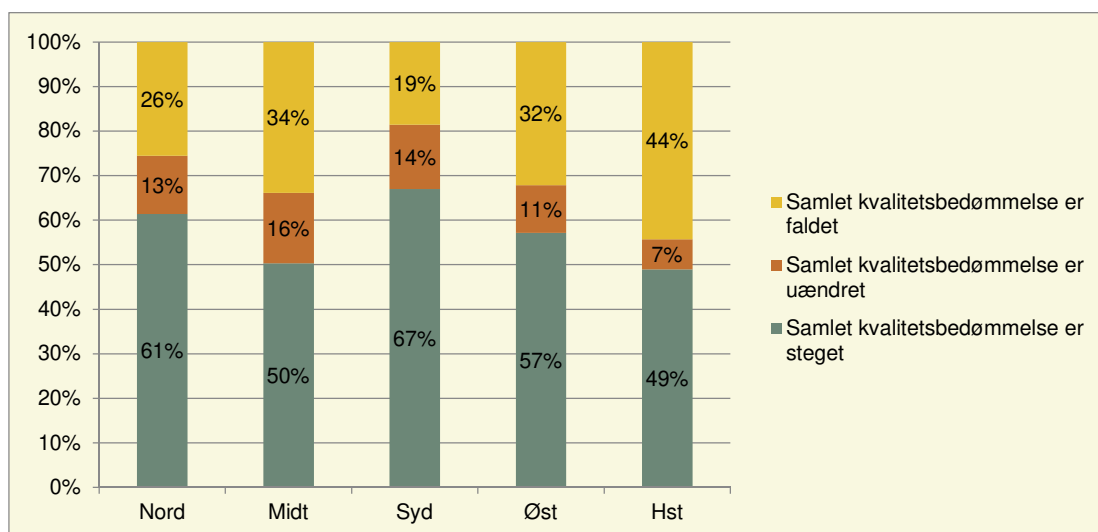

Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i kalenderårene 2015 og 2017. Kun sociale tilbud, der eksisterede i begge år, er medtaget i denne analyse. Andelen i figuren er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.
Kilde: Socialstyrelsen

For plejefamilierne er billedet mere broget, jf. figur 26 – tilsvarende billedet af udviklingen i den samlede kvalitetsbedømmelse i perioden.

De fleste plejefamilier – ca. halvdelen i Socialtilsyn Midt (50 pct.) og Socialtilsyn Hovedstaden (49 pct.) – får en højere kvalitetsbedømmelse i 2017 sammenlignet med 2015. Andelen af plejefamilier, der har fået en lavere kvalitetsbedømmelse i 2017 sammenlignet med 2015 varierer meget de fem socialtilsyn imellem – fra knap hver femte plejefamilie i Socialtilsyn Syd (19 pct.) til lidt under halvdelen i Socialtilsyn Hovedstaden (44 pct.). For plejefamilierne er der en lidt større andel med uændret samlet kvalitetsbedømmelse, end man så med de sociale tilbud. Det skyldes formentlig det lidt lavere antal indikatorer i kvalitetsmodellen for plejefamilier.

Figur 26: Andelen af plejefamilier med henholdsvis stigende, uændret og faldende samlet kvalitetsbedømmelse fra 2015 til 2017 i de fem socialtilsyn

Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i kalenderårene 2015 og 2017. Kun plejefamilier, der eksisterede i begge år, er medtaget i denne analyse. Andelen i figuren er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.
Kilde: Socialstyrelsen

Delkonklusion om udviklingen i kvalitetsbedømmelsen i de fem socialtilsyn

Den generelle tendens til en stigende kvalitetsbedømmelse af de sociale tilbud genfindes i hvert af de socialtilsyn. Det viser, at kvalitetsbedømmelserne er stigende i hele landet og giver indikation på en rimelig ensartet bedømmelsespraksis på tværs af de fem socialtilsyn.

Der er imidlertid forskel på, hvordan kvalitetsudviklingen ser ud på familieplejeområdet i de fem socialtilsyn, idet der i to socialtilsyn er tale om et mindre fald i den samlede kvalitetsbedømmelse. Der er mellem de fem socialtilsyn også nogen forskel i forhold til, hvor store andele af plejefamilierne, der oplever henholdsvis en stigende, faldende eller uændret kvalitetsbedømmelse over perioden. Det kan ikke ud fra datagrundlaget vurderes, om variationen er udtryk for forskelle i udviklingen af bedømmelsespraksis eller for regionale forskelle i kvaliteten af plejefamilierne.

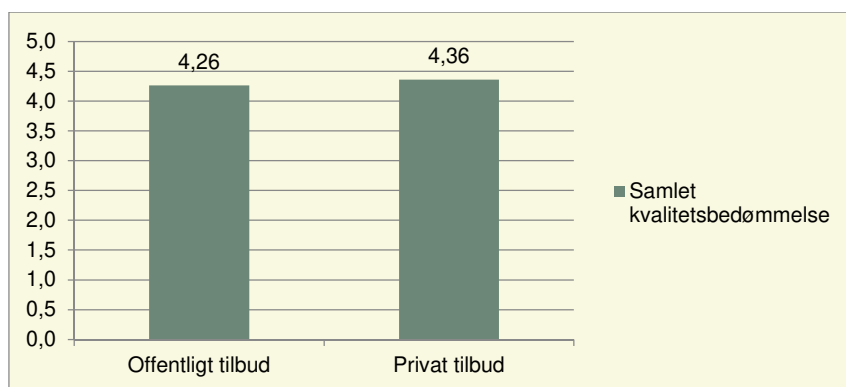
Særligt for temaet "Målgruppe, Metode og Resultater" i kvalitetsmodellen er der for både sociale tilbud og plejefamilier en vis variation i bedømmelsespraksis mellem de fem socialtilsyn. Det er også Socialstyrelsens indtryk fra Socialstyrelsens øvrige aktiviteter med fokus på dette tema, at der er potentiale for en mere ensartet bedømmelsespraksis.

Forskelle i kvalitetsbedømmelsen af sociale tilbud

I dette afsnit fremgår det, i hvilken udstrækning der er forskel på socialtilsynets kvalitetsbedømmelse af forskellige typer sociale tilbud. Der tages udgangspunkt i tilbuddenes samlede kvalitetsbedømmelse.

Figur 27 viser den gennemsnitlige, samlede kvalitetsbedømmelse for henholdsvis offentlige og private tilbud. Som det fremgår, er der tale om en generelt høj og nogenlunde ensartet kvalitetsbedømmelse af begge typer tilbud, idet private tilbud generelt opnår en lidt højere samlet kvalitetsbedømmelse (4,36) sammenlignet med offentlige tilbud (4,26).

Figur 27: Samlet kvalitetsbedømmelse for henholdsvis alle offentlige og alle private sociale tilbud (2017).

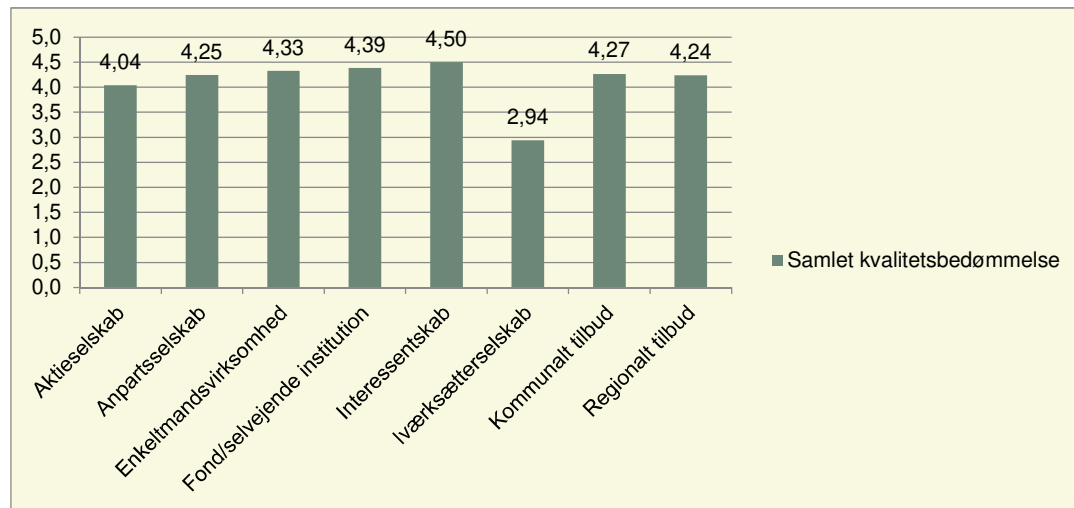
Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i 2017
Kilde: Socialstyrelsen

Figur 28 herunder viser en uddybet opgørelse ift. figur 27, idet de offentlige og private tilbud er fordelt på forskellige typer af virksomhedsform. Det fremgår, at tilbuddene generelt opnår en høj og ensartet samlet kvalitetsbedømmelse på tværs af de forskellige typer virksomhedsformer.

Generelt opnår aktieselskaber (gennemsnitlig, samlet kvalitetsbedømmelse på 4,04) og især iværksætterselskaber (2,94) en lavere samlet kvalitetsbedømmelse end andre typer tilbud. Det skal ses i lyset af, at der er et meget begrænset antal tilbud med disse to typer virksomhedsform

(11 aktieselskaber og blot to iværksætterselskaber) – og de angivne tal påvirkes derfor i høj grad af enkelte tilbuds kvalitetsbedømmelser.

Figur 28: Samlet kvalitetsbedømmelse for sociale tilbud fordelt på virksomhedsform (2017).

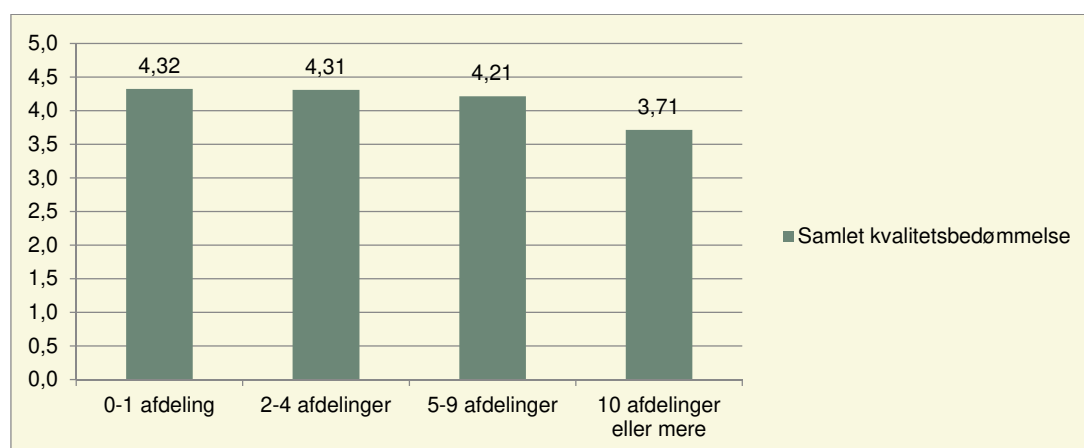
Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i 2017

Kilde: Socialstyrelsen

Ser man på tilbuddenes størrelse, kan det gøres ved at opgøre henholdsvis antallet af afdelinger og antallet af pladser (ekskl. pladser reserveret til egne borgere) på tilbuddet.

Figur 29 viser, at der stort set ikke er forskelle i den samlede kvalitetsbedømmelse på tværs af de helt små tilbud (0-1 afdeling) og de mindre tilbud (2-4 afdelinger), mens der er tendens til en faldende kvalitetsbedømmelse for de store (5-9 afdelinger) og meget store tilbud (10 afdelinger eller mere). Da der blot er 15 sociale tilbud med 10 afdelinger eller mere, skal kvalitetsbedømmelsen for denne type tilbud ses i lyset af, at enkelte tilbuds kvalitetsbedømmelse kan påvirke det samlede gennemsnit meget.

Figur 29: Samlet kvalitetsbedømmelse for sociale tilbud fordelt på antal afdelinger i tilbuddet (2017).

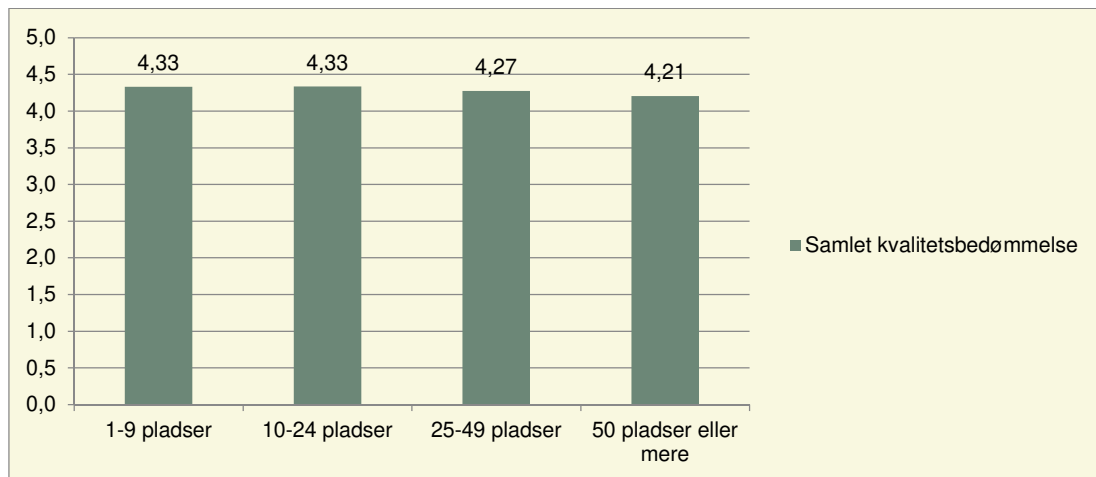

Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i 2017

Kilde: Socialstyrelsen

En anden måde at analysere forskelle mellem store og små tilbud på, er ved at se på antallet af pladser på tilbuddet. Det fremgår af figur 30, at tilbuddene generelt har en høj, samlet kvalitetsbedømmelse på tværs af tilbud med få og tilbud med mange pladser – igen med en svag tendens til, at de største tilbud får en lidt lavere kvalitetsbedømmelse. Der er dog ikke tale om nogen stor afvigelse.

Figur 30: Samlet kvalitetsbedømmelse for sociale tilbud fordelt på antal pladser i tilbuddet (ekskl. pladser reserveret til egne borgere) (2017).

Anm: Data fra seneste tilsynsblanket i 2017
Kilde: Socialstyrelsen

Delkonklusion om forskelle i kvalitetsbedømmelsen af sociale tilbud

Generelt bedømmer socialtilsynene, at de sociale tilbud har en høj kvalitet, hvilket gælder på tværs af forskellige tilbudstyper. De forskelle, der ses i kvalitetsbedømmelserne, er relativt små.

Der er en svag tendens til, at private tilbud bedømmes til at have en højere kvalitet end offentlige tilbud. Der er samtidig en tendens til, at store tilbud med mange afdelinger og mange pladser bedømmes til at have en lidt lavere kvalitet end de mindre tilbud.

Devaluering 5: Anbragte børn og unges trivsel

Formålet med devaluering 5 er at undersøge udviklingen i anbragte børn og unges trivsel, netværk og læring i perioden efter tilsynsreformens ikrafttræden.

Det var en væsentlig ambition med reformen, at det nye socialtilsyn skulle bidrage til en udvikling i kvaliteten af de sociale tilbud og i plejefamilierne, hvilket skulle komme borgerne på tilbudene til gavn i form af bl.a. forbedret trivsel og bedre resultater for uddannelse og beskæftigelse.

Devaluering 5 fokuserer på udviklingen blandt én af målgrupperne på det område, socialtilsynet dækker: De anbragte børn og unge.

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (nu: VIVE) foretog i reformens første år, 2014, en stor undersøgelse af anbragte børn og unges trivsel. Undersøgelsen blev gentaget igen i 2016. Den fulde undersøgelse *Anbragte børn og unges trivsel 2016* (SFI, 2017) er vedlagt evalueringen, hvor den kan læses i sin helhed. Undersøgelsen indeholder en sammenligning med resultaterne fra undersøgelsen af anbragte børn og unges trivsel i 2014.

I evalueringens gengivelse af undersøgelsens resultater er der særligt fokus på *udviklingen* i de anbragte børn og unges trivsel i perioden fra 2014 til 2016, som udgør tilsynsreformens første år. Derudover har evalueringen særligt fokus på henholdsvis de anbragte børn og unges skolegang og læring og på deres relationer og netværk. Det skyldes de klare politiske intentioner bag tilsynsreformen i forhold til at skabe kvalitetsudvikling og resultater specifikt på disse områder.

Det er vigtigt at understrege, at udviklingen i anbragte børn og unges trivsel ikke direkte kan tilskrives tilsynsreformen. Der er en lang række forhold, der påvirker såvel kvaliteten i døgninstitutioner, opholdssteder og plejefamilier som de anbragte børn og unges trivsel og udvikling. Det drejer sig bl.a. om myndighedsarbejdet i kommunerne, det forebyggende arbejde, indsatsen i skoler og på almenområdet generelt mv.

Der er derfor ikke en direkte sammenhæng mellem tilsynsreformen og de fem socialtilsyns arbejde på den ene side og resultaterne for de anbragte børn og unges trivsel, relationer og skolegang på den anden side. Tilsynsreformen skal dog gerne bidrage til bedre resultater for de anbragte børn og unge gennem kvalitetsløft i de sociale tilbud og plejefamilierne. Der henvises til forandringsteorien for tilsynsreformen i bilag 1.

I devalueringen beskrives:

- Generelle pointer fra undersøgelsen
- Anbragte børn og unges skolegang og læring
- Anbragte børn og unges relationer og netværk

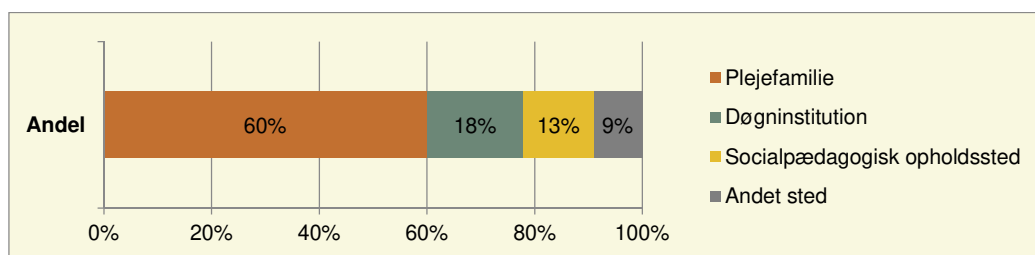
Generelle pointer fra undersøgelsen

Ifølge undersøgelsen *Anbragte børn og unges trivsel 2016*, var der i første kvartal 2016 i alt anbragt 11.220 børn og unge i alderen 0-17 år uden for hjemmet.

1.560 børn og unge har bidraget til undersøgelsen ved at besvare et spørgeskema. De børn og unge, der er udvalgt til at deltage i undersøgelsen, er enten 11 år, 13 år, 15 år eller 17 år. Spørgeskemaerne er udsendt og besvaret i løbet af foråret 2016.

Figur 31 viser, at blandt de børn og unge, som har deltaget i undersøgelsen, er flertallet anbragt i familiepleje (60 pct.), mens de øvrige børn og unge er anbragt på henholdsvis døgninstitution (18 pct.), socialpædagogisk opholdssted (13 pct.) eller "andet sted" (9 pct.), hvor sidstnævnte kategori ifølge undersøgelsen primært dækker anbringelser på eget værelse eller på kost- og efterskole.

Figur 31: Fordelingen af børn og unge 11-17 år anbragt uden for hjemmet på anbringelsessted

Anm: Data fra survey blandt anbragte børn og unge. Andelene i figuren er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.
Kilde: *Anbragte børn og unges trivsel 2016* (SFI, 2017)

Udvalgte pointer fra undersøgelsen er:

- Langt de fleste anbragte børn og unge – omtrent ni ud af ti – angiver, at de trives på deres anbringelsessted.
- Der er relativt flere børn og unge anbragt i familiepleje end på døgninstitution eller opholdssted, der trives på deres anbringelsessted, hvilket ifølge rapporten skal ses i lyset af, at børn og unge anbragt på institutioner og opholdssteder typisk har flere udfordringer end børn og unge anbragt i familiepleje.
- Flere anbragte børn og unge går i en normal folkeskole i 2016 sammenlignet med 2014, hvilket ifølge undersøgelsen bl.a. skal tolkes i lyset af inklusionsdagsordenen. Det er i markant højere grad børn og unge anbragt i plejefamilier, der går i normal skole, end det er tilfældet for børn og unge anbragt på døgninstitution eller opholdssted.

De *positive* tendenser i udviklingen fra 2014 til 2016 er blandt andet:

- Der er lidt færre anbragte børn og unge, som lider af ensomhed i 2016 end i 2014, selvom der stadig er større problemer med ensomhed end blandt ikke-anbragte børn og unge.
- Flere anbragte børn og unge er glade for at gå i skole i 2016 end i 2014.
- Flere anbragte børn og unge forventer i 2016 at tage en videregående uddannelse, end det var tilfældet i 2014.

De *negative* tendenser i udviklingen fra 2014 til 2016 er blandt andet:

- Færre anbragte børn og unge dyrker i 2016 motion eller deltager i fritidsaktiviteter, end det var tilfældet i 2014.
- Langt de fleste anbragte børn og unge har to eller flere venner, men flere anbragte børn og unge oplever i 2016, at de sjældent har venner på besøg eller er på besøg hos venner, end det var tilfældet i 2014.

Skolegang og læring

Som fremhævet i de generelle pointer, er der generelt sket en forbedring i anbragte børn og unges skolegang fra 2014 til 2016.

Ni ud af ti anbragte børn og unge angiver i undersøgelsen, at de er glade for at gå i skole, hvilket er en lille stigning fra 2014. Der er også flere (ca. én ud af tre) anbragte børn og unge i 2016, som forventer at tage en videregående uddannelse, end i 2014 (én ud af fire anbragte), i tillæg til at også omtrent én ud af tre anbragte ønsker en erhvervsuddannelse. Undersøgelsen peger på, at man i registrene kan se en tendens helt tilbage fra år 2006 i retning af, at flere anbragte børn og unge er i uddannelsessystemet.

Undersøgelsen viser dog også, at der ikke er nogen udvikling i de anbragte børn og unges eget syn på, hvordan de klarer sig i skolen. Omtrent to ud af tre af de anbragte børn og unge oplever, at de klarer sig godt eller virkelig godt i skolen, mens hver tredje oplever at klare sig mindre godt eller dårligt.

Det er ligeledes ca. en tredjedel af de anbragte børn og unge, der angiver, at de sjældnere end "altid" eller "ofte" kan få hjælp til lektierne på deres anbringelsessted. Det er samme niveau som i 2014. Der er ifølge undersøgelsen på dette spørgsmål sket en mindre forværring for de børn og unge, som er anbragt på døgninstitution eller socialpædagogisk opholdssted, hvilket kan være et opmærksomhedspunkt for socialtilsynet fremadrettet.

Relationer og netværk

Ni ud af ti anbragte børn og unge giver i undersøgelsen udtryk for, at de har mindst to venner. De fleste angiver, at de har mødt deres venner i skolen. Det gælder særligt børn og unge anbragt i familiepleje, mens børn og unge anbragt på døgninstitution eller opholdssted også finder venner på anbringelsesstedet.

Godt halvdelen af de anbragte børn og unge oplever ifølge undersøgelsen, at anbringelsesstedet hjælper dem med at få nye venner. Det gælder i højere grad børn og unge anbragt i familiepleje end børn og unge anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder.

Der er ifølge undersøgelsen en stigning i perioden fra 2014 til 2016 i andelen af anbragte børn og unge, der meget sjældent er ude hos eller har venner med hjem. Næsten halvdelen af de anbragte børn og unge angiver, at det meget sjældent er tilfældet – en stigning fra 44 pct. i 2014 til 48 pct. i 2016. Dette bør være et fokuspunkt for socialtilsynet fremadrettet. Børn og unge i familiepleje oplever i mindre grad end børn og unge anbragt på institution eller opholdssted, at de meget sjældent besøger eller har besøg af venner.

Der er samtidig sket et fald i andelen af anbragte børn og unge, der går til organiserede fritidsaktiviteter mindst en gang om ugen – fra 61 pct. i 2014 til 56 pct. i 2016. Omtrent tre ud af fire anbragte børn og unge oplever, at anbringelsesstedet hjælper dem med at gå til fritidsaktiviteter.

Undersøgelsen fremhæver også en tendens til, at det særligt er de børn og unge, der har været anbragt i kort tid, der er udfordret på deres relationer og ikke oplever, at de får hjælp af anbringelsesstedet. Det kan være et udtryk for, at barnet skal finde sig til rette i de nye rammer på anbringelsesstedet, og at anbringelsesstedet skal lære barnet/den unge at kende for at kunne give den rigtige støtte til børnenes netværk og relationer.

Der synes ikke desto mindre at være et opmærksomhedspunkt for socialtilsynet i forhold til at tilse, at anbringelsesstederne støtter børnene relevant i at mødes med venner og i at deltage i det organiserede fritidsliv.

Delkonklusion om udviklingen i anbragte børn og unges trivsel, skolegang og læring

Undersøgelsen Anbragte børn og unges trivsel 2016 viser, at de unge generelt oplever at trives på deres anbringelsessted.

Der er en generel tendens til større trivsel for børn og unge anbragt i familiepleje end for børn og unge anbragt i døgninstitution og socialpædagogisk opholdssted, men det kan ifølge undersøgelsen have sammenhæng med, at børn og unge på disse anbringelsestilbud generelt har flere sociale udfordringer. Forskellen i trivsel kan alligevel være et opmærksomhedspunkt for socialtilsynet, blandt andet med fokus på, hvordan institutioner og opholdssteder arbejder med at skabe et fungerende hverdagsliv for børnene/de unge i rammer, der ikke er en familie.

Ser man på skolegang og læring, er der fremgang at spore i forhold til undersøgelsen i tilsynsreformens første år, 2014. Det store flertal af anbragte børn og unge – og relativt flere i 2016 end i 2014 – er glade for at gå i skole, og relativt flere ønsker at tage en videregående uddannelse. Flertallet af de anbragte børn og unge oplever at klare sig godt i skolen.

Der er imidlertid også opmærksomhedspunkter for socialtilsynet at finde i undersøgelsen, bl.a. at hver tredje anbragte angiver, at de i begrænset omfang kan få hjælp til lektierne på anbringelsesstedet.

Fokuserer man på de anbragte børn og unges netværk og relationer, er der nogle negative tendenser i perioden 2014-2016, som socialtilsynet bør være opmærksom på. Der bliver i perioden relativt flere anbragte, der sjældent har besøg af eller besøger venner. Det gælder i 2016 næsten halvdelen af de anbragte børn og unge. Tendensen er særligt udbredt blandt børn og unge anbragt på døgninstitution eller socialpædagogisk opholdssted. Der er samtidig sket et fald i andelen af anbragte, der går til organiserede fritidsaktiviteter mindst en gang om ugen. Det gør godt halvdelen af de anbragte børn og unge i 2016.

Det bør være et opmærksomhedspunkt for socialtilsynet, hvordan anbringelsesstedet relevant støtter det anbragte barn/den anbragte unge i at danne netværk og relationer i et omfang og på en måde, der ligner andre børn og unges hverdag.

Devaluering 6: Udvikling i tilbudsstrukturen

Formålet med devaluering 6 er at belyse udviklingen i tilbudsstrukturen siden tilsynsreformens ikrafttræden. Spørgsmålet vil blive belyst ved at sammenligne, hvordan den samlede tilbudsstruktur så ud i 2015 ved afslutningen af den toårige implementeringsperiode, med tilbudsstrukturen ved udgangen af 2017, der markerer evalueringsperiodens afslutning.

Der er en række forhold, der kan påvirke tilbudsstrukturen. Ud over de nye (kvalitets-)krav og rammer for udførelsen af tilsynet, der blev gældende med tilsynsreformen i 2014, kan blandt andet kommunernes styring af området påvirke tilbudsstrukturen. Det er vanskeligt og uden for rammerne af denne evaluering at fastslå, hvilken årsag der konkret ligger bag de observerede ændringer i tilbudsstrukturen⁹.

I devalueringen beskrives:

- Udviklingen i tilbudsstrukturen fra 2015 til 2017
- Antallet af pladser på de sociale tilbud og i plejefamilierne

Udvikling i tilbudsstrukturen fra 2015 til 2017

Udviklingen i tilbudsstrukturen belyses ved at undersøge henholdsvis

- A. Antallet af sociale tilbud
- B. Antallet af pladser på sociale tilbud
- C. Familieplejeområdet

De sociale tilbud

Tabel 34 herunder viser tilbudsstrukturen for sociale tilbud i henholdsvis 2015 og 2017.

Der var i alt 1.931 aktive sociale tilbud ved udgangen af 2015. Dette tal er med udgangen af 2017 steget en smule til 2.001.

Lidt over halvdelen af de sociale tilbud er i 2017 offentlige (1.104 tilbud svarende til 55 pct.), mens knap halvdelen er private (879 tilbud svarende til 44 pct.). Andelene er uforandrede i forhold til 2015, hvorfor der ikke i kølvandet på tilsynsreformen kan siges at være sket en forskydning mellem andelen af offentlige og private tilbud – kun en mindre forøgelse i antallet af begge typer tilbud.

Størstedelen af de sociale tilbud er beskæftiget med voksne udsatte eller voksne personer med handicap (1.268 tilbud i 2017 svarende til en andel på 63 pct.). Der er et faldende antal og en faldende andel af tilbud, der alene beskæftiger sig med børn og unge (325 tilbud i 2017 svarende til 16 pct. - mod 423 tilbud svarende til 22 pct. i 2015). Dette fald modsvarer af en nogenlunde tilsvarende stigning i antallet og andelen af tilbud, der både beskæftiger sig med børn og

⁹ Det samlede antal sociale tilbud og plejefamilier varierer i nærværende afsnit en anelse fra det i devaluering 1 oplyste. Det skyldes, at datagrundlaget for devaluering 6 er oplysninger fra Tilbudsportalen, mens dele af datagrundlaget for devaluering 1 er oplysninger indsamlet hos de fem socialtilsyn.

unge og med voksne (408 tilbud i 2017 svarende til 20 pct.; i 2015 var der tale om 308 tilbud svarende til 16 pct.).

Tabel 34: Antal sociale tilbud i henholdsvis 2015 og 2017

År	Antal		Andel (pct.)	
	2015	2017	2015	2017
Antal tilbud i alt	1.931	2.001	100	100
Privat/offentlig	1.931	2.001	100	100
Offentlig	1.063	1.104	55	55
Privat	866	879	45	44
Ukendt	2	18	0	1
Område	1.931	2.001	100	100
Børn og unge	423	325	22	16
Voksne	1.199	1.268	62	63
Blandet	308	408	16	20
Ukendt	1	0	0	0
Antal afdelinger	1.931	2.001	100	100
0-1 afdeling	1.306	1.261	68	63
2-4	504	604	26	30
5-9	107	121	6	6
10 eller mere	14	15	1	1
Ukendt	0	0	0	0
Antal pladser	1.931	2.001	100	100
0-9	663	605	34	30
10-24	697	756	36	38
25-49	279	324	14	16
50 eller mere	211	238	11	12
Ukendt	81	78	4	4
Virksomhedsform	1.931	2.001	100	100
Aktieselskab	10	11	1	1
Anpartsselskab	107	136	6	7
Enkeltmandsvirksomhed	71	60	4	3
Fond/selvejende institution	661	661	34	33
Interessentskab	17	11	1	1
Iværksætterselskab	0	5	0	0
Kommunalt tilbud	1.009	1.048	52	52
Regionalt tilbud	54	56	3	3
Ukendt	2	13	0	1

Anm: Opgørelse pr. 31/12 2015 og 31/12 2017. Andelen i tabellen er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.

Kilde: Tilbudsportalen

Ser man på størrelsen af tilbuddene, er der sket en mindre forskydning fra de små tilbud med 0-1 afdeling til de lidt større tilbud med 2-4 afdelinger. I 2015 udgjorde de helt små tilbud 68 pct. af alle tilbud, i 2017 er andelen faldet til 63 pct. De helt små tilbud udgør dog stadig den klart største gruppe med i alt 1.261 tilbud i 2017. Andelen af større tilbud med 5-9 afdelinger og helt store tilbud med 10 afdelinger eller mere er nogenlunde konstant i perioden.

Måler man i stedet tilbuddenes størrelse på antallet af pladser, ser man et tilsvarende billede. Der er blevet færre af de små tilbud med 0-9 pladser (605 tilbud i 2017 svarende til 30 pct. mod 663 tilbud svarende til 34 pct. i 2015). Dette modsvares af en stigning i antallet og andelen af de mellemstore tilbud med henholdsvis 10-24 og 25-49 pladser, mens antallet af store tilbud med mere end 50 pladser er steget en lille smule – fra 211 (11 pct.) i 2015 til 238 (12 pct.) i 2017.

Ser man på de sociale tilbuds virksomhedsform, er der tale om mindre forskydninger fra 2015 til 2017, hvorfor det samlede billede er stort set uændret.

Det fremgår af tabel 35, at der i alt er ophørt 1.114 tilbud i perioden – heraf 35 som følge af afgørelser om ophør af godkendelse, jf. tabel 11 i delevaluering 1. For langt de fleste af de ophørte tilbud gælder, at der ikke er oplysninger om deres størrelse og virksomhedsform. Det skyldes, at tilbuddene ikke har oplyst disse forhold på Tilbudsportalen og er ophørt, inden socialtilsynet kunne nå at verificere oplysningerne.

Socialtilsyn Midt har en væsentlig større andel af ophørte sociale tilbud af deres samlede portefølje (101 ophørte tilbud pr. 100 tilbud i porteføljen) end de øvrige socialtilsyn. Socialtilsyn Midt har oplyst, at det store antal ophørte tilbud kan forklares ved, at der i Socialtilsyn Midt har været et meget stort antal tilbud, der i perioden siden 2014 er blevet sammenlagt. Tilbud, der bliver sammenlagt til et nyt, stort tilbud vil indgå opgørelsen over ophørte tilbud, da de ophører med at eksistere som selvstændigt tilbud. Tallene i tabellen dækkes således over et antal tilbud, der alene er ophørt som selvstændigt tilbud, men som fortsat eksisterer som en del af et større tilbud.

Tabel 35: Antal ophørte tilbud i perioden

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Antal ophørt tilbud i perioden 2014-2017	164	347	187	183	233	1.114
Antal ophørte tilbud i perioden pr. 100 tilbud i porteføljen	54	101	41	49	45	56

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Tilbudsportalen

Antallet af pladser på de sociale tilbud og i plejefamilierne

En anden måde at belyse tilbudsstrukturen på er ved at se på *antallet af pladser på de sociale tilbud* frem for blot på *antallet af tilbud*. I opgørelsen er antallet af pladser beregnet ekskl. pladser reserveret til egne borgere i fx interne aktivitets- og samværstilbud. Hver borger tæller med andre ord kun én plads på tilbuddet.

Tabel 36 viser det samlede antal pladser pr. henholdsvis 31. december 2015 og 31. december 2017. Tabellen viser desuden fordelingen af pladser på de kategorier af sociale tilbud, som også blev anvendt i tabel 34.

Antallet af pladser er generelt steget betragteligt fra 50.773 i 2015 til 61.395 i 2017 – en stigning på 21 pct.

Hvor man målt på antallet af tilbud så en nogenlunde jævn fordeling af private og offentlige tilbud, er der klart flere pladser på offentlige tilbud (71 pct. i 2017) end på de private (29 pct.). Det dækker dog over, at andelen af pladser på de private tilbud har været stigende i perioden (fra 25 pct. til 29 pct.).

Når man ser på fordelingen af pladser på målgruppen, ser man samme tendens som ved antallet af sociale tilbud: Der er sket et fald i antallet og andelen af pladser på børn- og ungeområdet (fra 5.140 pladser svarende til 10 pct. i 2015 til 3.862 pladser svarende til 6 pct. i 2017), som modsvares af en stigning i antallet og andelen af pladser på tilbud med blandet målgruppe (fra 10.278 pladser svarende til 20 pct. i 2015 til 15.764 pladser svarende til 26 pct. i 2017). Andelen af pladser til børn og unge er dog relativt mindre en andelen af sociale tilbud målrettet børn og

unge, hvilket er udtryk for, at der generelt er færre pladser på tilbud til børn og unge end på tilbud til voksne.

Socialtilsynene gør opmærksom på, at det markant stigende antal pladser i perioden kan være udtryk for, at socialtilsynet generelt godkender de sociale tilbud til det maksimale antal pladser på tilbuddet frem for at godkende til det aktuelle antal pladser. Stigningen i antal pladser kan med andre ord (delvist) være udtryk for en opdatering af oplysninger om antal pladser på Tilbudsportalen til det maksimale antal pladser inden for godkendelsen.

Tabel 36: Antal pladser i henholdsvis 2015 og 2017

	Antal		Andel (pct.)	
	2015	2017	2015	2017
Antal pladser i alt	50.773	61.395	100	100
Privat/offentlig	50.773	61.395	100	100
Privat	12.732	17.543	25	29
Offentlig	38.025	43.806	75	71
Ukendt	16	46	0	0
Område	50.773	61.395	100	100
Børn og unge	5.140	3.862	10	6
Voksne	35.343	41.769	70	68
Begge dele	10.278	15.764	20	26
Ukendt	12	0	0	0
Antal afdelinger	50.773	61.395	100	100
0-1 afdeling	21.793	23.652	43	39
2-4	16.461	21.972	32	36
5-9	10.212	10.944	20	18
10 eller mere	2.307	4.827	5	8
Antal pladser	50.773	61.395	100	100
0-9	4.100	3.812	8	6
10-24	10.669	11.773	21	19
25-49	9.682	11.278	19	18
50 eller mere	26.322	34.532	52	56
Virksomhedsform	50.773	61.395	100	100
Aktieselskab	139	230	0	0
Anpartsselskab	1.299	2.186	3	4
Enkeltmandsvirksomhed	679	656	1	1
Fond/selvejende institution	10.450	14.271	21	23
Interessentskab	165	200	0	0
Iværksætterselskab	0	46	0	0
Kommunalt tilbud	34.321	40.347	68	66
Regionalt tilbud	3.704	3.459	7	6
Ukendt	16	0	0	0

Anm: Opgørelse pr. 31/12 2015 og 31/12 2017. Andelen i figuren er afrundede og summerer ikke nødvendigvis til præcis 100 pct.

Kilde: Tilbudsportalen

Knap fire ud af ti pladser (39 pct.) er i 2017 på tilbud med 0-1 afdeling – et mindre fald fra 2015 (43 pct.). Som det var tilfældet med antallet af sociale tilbud, er dette fald modsvaret af en stigning i antallet af pladser på tilbud med 2-4 afdelinger (fra 32 pct. af pladserne i 2015 til 36 pct. af pladserne i 2017). Der er samtidig sket en mindre forskydning, så relativt flere pladser i 2017 var at finde på de helt store tilbud med 10 afdelinger eller mere (8 pct. mod 5 pct. i 2015). Det er således knap hver tiende plads, der er på et tilbud med 10 afdelinger eller mere.

Ser man på, hvor mange pladser der er på tilbuddene, er der sket en mindre bevægelse i retning af, at flere pladser i 2017 er på tilbud med plads til mange borgere. Mere end halvdelen af alle pladser (56 pct.) er i 2017 placeret på tilbud med plads til mere end 50 borgere – en stigning på fire procentpoint fra 2015. Der er mellem 2015 og 2017 samlet kommet mere end 8.000 ekstra pladser på store tilbud med mere end 50 pladser, således at der i 2017 er 34.532 pladser på de store tilbud.

Selvom der i 2017 var godt 6.000 pladser flere på kommunale tilbud end i 2015, var andelen af pladser på kommunale tilbud relativt faldende i perioden, hvilket skal ses i lyset af det generelt stigende antal pladser. Der er i samme periode kommet relativt flere pladser på tilbud drevet som fonde eller selvejende institutioner – fra 10.450 pladser svarende til 21 pct. i 2015 til 14.271 pladser svarende til 23 pct. i 2017.

Familieplejeområdet

Som det fremgår af tabel 37, er der er svagt stigende antal plejefamilier under de fem socialtilsyn i perioden fra 2015 (5.984 plejefamilier) til 2017 (6.048 plejefamilier). Denne stigning svarer til en stigning i antallet af pladser ved plejefamilier fra 11.939 i år 2015 til 12.192 i år 2017.

Tabel 37: Antallet af plejefamilier og antallet af pladser ved plejefamilier i 2015 og 2017

	2015	2017
Antal plejefamilier	5.984	6.048
Antal pladser på plejefamilier	11.939	12.192

Anm: Opgørelse pr. 31/12 2015 og 31/12 2017

Kilde: Tilbudsportalen

I alt 3.491 plejefamilier er ophørt i perioden 2014-2017. Det høje tal kan i vid udstrækning forklares med, at der er plejefamilier, som afslutter en plejeopgave, og som ikke ønsker at fortsætte. Det skal også ses i lyset af, at plejefamilier, der ikke har haft børn/unge i en periode på tre år, automatisk mister godkendelsen, jf. lov om socialtilsyn.

Tabel 38: Antal ophørte plejefamilier i perioden

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst	I alt
Antal ophørte plejefamilier i perioden 2014-2017	496	810	941	669	575	3.491
Antal ophørte plejefamilier i perioden 2014-2017 pr. 100 aktive plejefamilier	48	56	64	57	62	58

Anm: Opgørelse for perioden 2014-2017

Kilde: Tilbudsportalen

Delkonklusion om udvikling i tilbudsstrukturen

Devaluering 6 viser, at der overordnet set ikke er sket markante ændringer af tilbudsstrukturen fra 2015 til 2017, om end der på enkelte områder ses mindre bevægelser i den undersøgte periode.

Generelt har tilbudsstrukturen kun udvist mindre ændringer, hvis man måler på antallet af tilbud – og større ændringer, hvis man måler på antallet af pladser.

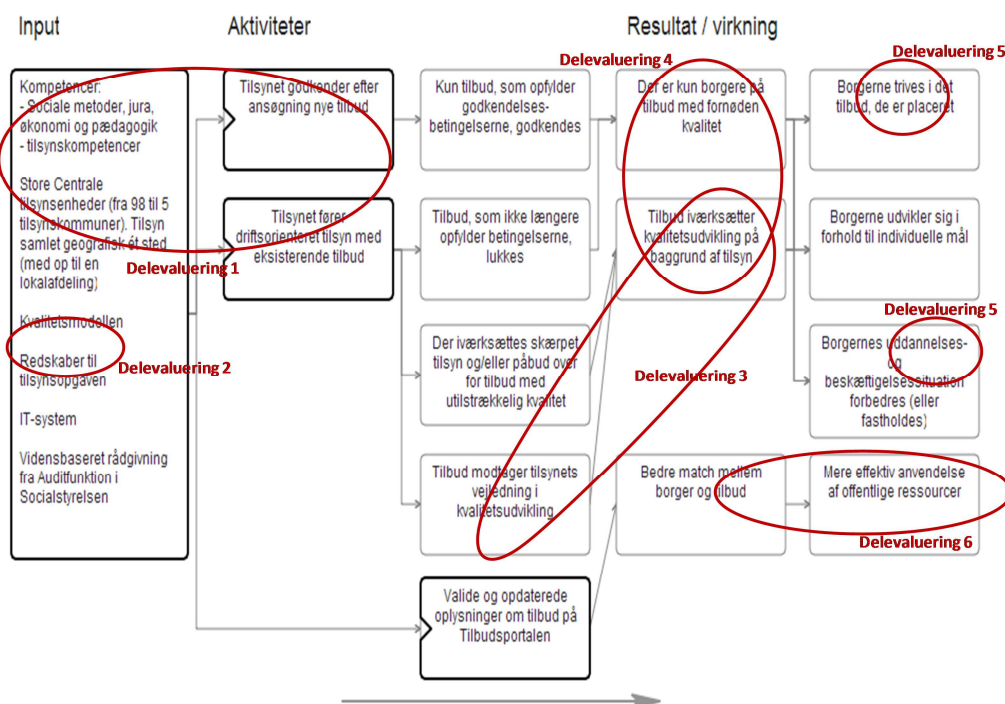
Antallet af sociale tilbud og plejefamilier er steget en smule i perioden fra 2015 til 2017. For de sociale tilbud dækker dette over en ganske betydelig stigning i antallet af udbudte pladser på 21 pct. over blot to år. Der er blandt andet kommet mere end 8.000 ekstra pladser på de større tilbud med plads til mere end 50 borgere (ekskl. pladser reserveret til egne borgere i aktivitets- og samværstilbud). Det skal dog bemærkes, at socialtilsynene i den forbindelse har oplyst, at stigningen formentlig skyldes, at tilsynene gennem perioden har opfordret de tilbud, der har haft

kapacitet til flere pladser, end deres eksisterende godkendelse, til at få udvidet deres godkendelse, så den modsvarer deres reelle kapacitet. Dette er gjort for at sikre, at tilbuddet kan udnytte sin reelle kapacitet, men der er således ikke tale om, at der reelt er blevet oprettet ekstra pladser, men alene, at tilbuddenes godkendelser nu i højere grad afspejler den reelle kapacitet.

Der er kommet færre tilbud og pladser på børn- og ungeområdet, hvilket modsvarer af flere tilbud med blandet målgruppe og flere pladser på disse tilbud. Der er samtidig kommet færre af de helt små tilbud, men flere af de mellemstore og store. Denne udvikling er mest tydelig, når man ser på antallet af pladser.

Selvom der er næsten lige mange offentlige og private tilbud, er der langt flere pladser på offentlige tilbud end på private, fordi de offentlige tilbud generelt er større end de private. Der ses dog en bevægelse imod en stigende andel af private pladser.

Bilag 1: Forandringsteori for tilsynsreformen

Socialstyrelsen

Bilag 2: Kvalitetsmodellen

Der er en kvalitetsmodel for henholdsvis sociale tilbud og for plejefamilier.

Kvalitetsmodellen for sociale tilbud

Tema: Uddannelse og beskæftigelse

- Kriterium 1: Tilbuddet støtter borgerne i at udnytte deres fulde potentiale i forhold til skolegang, uddannelse og beskæftigelse
 - Indikator 1.a: Tilbuddet opstiller i samarbejde med borgerne konkrete, individuelle mål i forhold til at understøtte borgernes skolegang, uddannelse, beskæftigelse eller samværs- og aktivitetstilbud, og der følges op herpå.
 - Indikator 1.b: Borgerne er i dagtilbud, grundskoletilbud, uddannelse, beskæftigelse, eller samværs- og aktivitetstilbud. Medfølgende børn på voksentilbud er i dag- eller grundskoletilbud.
 - Indikator 1.d: Børnene/de unge i tilbuddet har et stabilt fremmøde i deres dagtilbud, grundskoletilbud, uddannelsesstilbud eller beskæftigelse.

Tema: Selvstændighed og relationer

- Kriterium 2: Tilbuddet styrker borgernes kompetencer til at indgå i sociale relationer og opnå selvstændighed
 - Indikator 2.a: Tilbuddet opstiller i samarbejde med borgerne konkrete, individuelle mål i forhold til at understøtte udvikling af borgernes kompetencer til at indgå i sociale relationer og leve et så selvstændigt liv som muligt, og der følges op herpå.
 - Indikator 2.b: Borgerne indgår i sociale aktiviteter i det omgivende samfund.
 - Indikator 2.c: Borgerne har med udgangspunkt i deres ønsker og behov kontakt til og samvær med deres familie og netværk i dagligdagen.
 - Indikator 2.f: Børnene og/eller de unge har en fortrolig relation til en eller flere voksne, der har en positiv betydning for deres liv.

Tema: Målgruppe, metoder og resultater

- Kriterium 3: Tilbuddet arbejder med afsæt i en tydelig målgruppebeskrivelse systematisk med faglige tilgange og metoder, der fører til positive resultater for borgerne
 - Indikator 3.a: Tilbuddet anvender faglige tilgange og metoder, der er relevante i forhold til tilbuddets målsætning og målgrupper.
 - Indikator 3.b: Tilbuddet dokumenterer resultater med udgangspunkt i konkrete, klare mål for borgene til løbende brug for egen læring og forbedring af indsatsen.
 - Indikator 3.c: Tilbuddet opnår positive resultater i forhold til opfyldelsen af de mål, visiterende kommuner har opstillet for borgernes ophold.
 - Indikator 3.d: Tilbuddet samarbejder aktivt med relevante eksterne aktører for at understøtte, at målene for borgerne opnås.

Tema: Sundhed og trivsel

- Kriterium 4: Tilbuddet understøtter borgernes selv- og medbestemmelse
 - Indikator 4.a: Borgerne bliver hørt, respekteret og anerkendt.
 - Indikator 4.b: Borgerne inddrages i og har indflydelse på beslutninger vedrørende sig selv og hverdagen i tilbuddet i overensstemmelse med deres ønsker og behov.
- Kriterium 5: Tilbuddet understøtter borgernes fysiske og mentale sundhed og trivsel
 - Indikator 5 a: Borgerne trives i tilbuddet.
 - Indikator 5.b: Borgerne har med støtte fra tilbuddet adgang til relevante sundheds-ydelser.
 - Indikator 5.c: Tilbuddets viden og indsats vedrørende borgernes fysiske og mentale sundhed modsvarer borgernes behov.
- Kriterium 6: Tilbuddet forebygger magtanvendelser
 - Indikator 6.a: Tilbuddets pædagogiske indsats understøtter, at magtanvendelser så vidt muligt undgås.
 - Indikator 6.b: Tilbuddet kan håndtere eventuelle magtanvendelser ved at dokumentere og følge op på disse med henblik på løbende læring og forbedring af indsatsen.
- Kriterium 7: Tilbuddet forebygger vold og overgreb
 - Indikator 7.a: Tilbuddets pædagogiske indsats understøtter, at der ikke forekommer vold eller overgreb i tilbuddet.

Tema: Organisation og ledelse

- Kriterium 8: Tilbuddet har en kompetent ledelse
 - Indikator 8.a: Ledelsen har relevante kompetencer i forhold til at lede tilbuddet.
 - Indikator 8.b: Tilbuddet benytter sig af ekstern faglig supervision eller anden form for sparring for ledelse og medarbejdere.
 - Indikator 8.c: Tilbuddet har en kompetent og aktiv bestyrelse.
- Kriterium 9: Tilbuddets daglige drift varetages kompetent
 - Indikator 9.a: Borgerne har i forhold til deres behov tilstrækkelig kontakt til personale med relevante kompetencer.
 - Indikator 9.b: Personalegennemstrømningen på tilbuddet er ikke på højere niveau end sammenlignelige arbejdspladser.
 - Indikator 9.c: Sygefraværet blandt medarbejderne er ikke på højere niveau end sammenlignelige arbejdspladser.

Tema: Kompetencer

- Kriterium 10: Tilbuddets medarbejdere besidder relevante kompetencer i forhold til mål-gruppens behov og tilbuddets metoder

- Indikator 10.a: Medarbejdergruppen har samlet set relevant uddannelse, opdateret viden og erfaring med målgruppen og tilbuddets metoder.
- Indikator 10.b: Det er afspejlet i medarbejdernes samspil med borgerne, at medarbejderne har relevante kompetencer.

Tema: Fysiske rammer

- Kriterium 14: Tilbuddets fysiske rammer understøtter borgernes udvikling og trivsel
 - Indikator 14.a: Borgerne trives i de fysiske rammer.
 - Indikator 14.b: De fysiske rammer og faciliteter imødekommer borgernes særlige behov.
 - Indikator 14.c: De fysiske rammer afspejler, at tilbuddet er borgernes hjem.

Kvalitetsmodellen for plejefamilier

Tema: Uddannelse og beskæftigelse

- Kriterium 1: Plejefamilien støtter barnet i at udnytte sit fulde potentiale i forhold til skolegang, uddannelse og beskæftigelse
 - Indikator 1.a: Barnet er i dagtilbud, grundskoletilbud, uddannelsesstilbud eller beskæftigelse.
 - Indikator 1.b: Barnet har et stabilt fremmøde i sit dagtilbud, grundskoletilbud, uddannelsesstilbud eller beskæftigelse.

Tema: Selvstændighed og relationer

- Kriterium 2: Plejefamilien styrker barnets kompetencer til at indgå i sociale relationer og opnå selvstændighed
 - Indikator 2.a: Barnet indgår i sociale aktiviteter i det omgivende samfund.
 - Indikator 2.d: Barnet har en fortrolig relation til en eller flere voksne, der har en positiv betydning for barnets liv.
- Kriterium 3: Plejefamilien støtter barnet i at skabe og opretholde stabile og konstruktive relationer til familie og netværk
 - Indikator 3.a: Barnet har kontakt og samvær med sin familie, herunder søskende, og med netværk i overensstemmelse med det, som er aftalt og planlagt med anbringende kommune.
 - Indikator 3.b: Plejefamilien samarbejder med og inddrager barnets forældre i overensstemmelse med det som er aftalt og planlagt med anbringende kommune.

Tema: Målgruppe, metoder og resultater

- Kriterium 4: Plejefamilien bidrager aktivt til at opnå de mål, der er for barnets ophold i plejefamilien

- Indikator 4.a: Plejefamilien kender de mål, der er opstillet for anbringelsen eller aflastningsopholdet, i barnets handleplan.
- Indikator 4.b: Plejefamilien kan redegøre for, hvordan de understøtter opfyldelsen af de mål, der er for barnets anbringelse eller aflastningsophold i plejefamilien.

Tema: Sundhed og trivsel

- Kriterium 5: Plejefamilien understøtter barnets medbestemmelse og indflydelse på eget liv og hverdagen i plejefamilien
 - Indikator 5.a: Barnet bliver hørt, respekteret og anerkendt af plejefamilien.
 - Indikator 5.b: Barnet inddrages i og har indflydelse på beslutninger vedrørende sig selv og på hverdagen i plejefamilien i overensstemmelse med alder og modenhed.
- Kriterium 6: Plejefamilien understøtter barnets fysiske og mentale sundhed og trivsel
 - Indikator 6.a: Barnet trives i plejefamilien.
 - Indikator 6.b: Barnet har med støtte fra plejefamilien adgang til relevante sundhedsydelser.
 - Indikator 6.c: Plejefamiliens viden og indsats vedrørende barnets fysiske og mentale sundhed modsvarer barnets alder og behov.
 - Indikator 6.d: Den kommunale plejefamilie følger op på eventuel anvendelse af fysisk guidning og afværgehjælp med henblik på løbende læring og forbedring af deres indsats.

Tema: Familiestruktur og familiedynamik (Organisation og ledelse)

- Kriterium 7: Plejefamilien tilbyder barnet trygge og stabile rammer
 - Indikator 7.b: Plejefamiliens familiestruktur er hensigtsmæssig i forhold til at give barnet trygge og stabile rammer.
 - Indikator 7.c: Plejefamiliens familiedynamik er hensigtsmæssig i forhold til at give barnet trygge og stabile rammer.

Tema: Kompetencer

- Kriterium 8: Plejefamilien har relevante kompetencer i forhold til at varetage opgaven som plejefamilie
 - Indikator 8.a: Plejefamilien kan etablere og fastholde tilknytning til barnet.
 - Indikator 8.b: Plejefamilien kan drage omsorg for barnets særlige behov, udvikling og opdragelse.
 - Indikator 8.c: Plejefamilien bidrager aktivt og konstruktivt til samarbejdet med anbringende myndighed og andre professionelle omkring barnet.
 - Indikator 8.d: Plejefamilien har fokus på kontinuerligt at udvikle nødvendige kompetencer i forhold til plejeopgaven.

Tema: Fysiske rammer

- Kriterium 10: De fysiske rammer understøtter barnets udvikling og trivsel

- Indikator 10.a: Barnet trives i de fysiske rammer.
- Indikator 10.b: Plejefamiliens hjem og omgivelserne tilgodeser barnets behov og giver barnet vedvarende udfoldelsesmuligheder.
- Indikator 10.c: De fysiske rammer afspejler, at det er barnets hjem.

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk